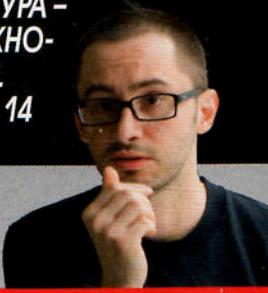

ПАВЛО ГУДІМОВ:
КУЛЬТУРА -
ЦЕ ТЕХНО-
ЛОГІЯ.
СТОР. 14

Тиждень

український

www.ut.net.ua

№ 22 (31) 30 ТРАВНЯ — 5 ЧЕРВНЯ 2008 р.

ВСКОЧИЛИ У ГРЕЧКУ
СТОЛІЦЯ ОБРАЛА МЕРА ЗА
«РИНКОВИМ» ПРИНЦИПОМ.
СТОР. 20

КРИВАВІ ГЕКТАРИ
КУЛЯ ЯК АРГУМЕНТ
У БОРОТЬБІ ЗА МАЙНО
АКАДЕМІЇ НАУК. СТОР. 24

НАШІ НА КРАЮ ЄВРОПИ
УКРАЇНСЬКІ ЗАРОБІТЧАНИ
В ІСПАНІЇ.
СТОР. 50

帆船

花样游泳

跳水

艺术体操

皮划艇静水

ЯК НЕ З'ЇМО,
ТО ПОНАДКУШУЄМО

На які олімпійські медалі претендуватимуть
українці в Пекіні. Стор. 38

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

9 771996 156002

9 771996 156002

击剑

沙滩排球

射箭

自行车

拳击

举重

手球

曲棍球

体操

田径

皮划艇激流回旋

赛艇

Передплатіть
журнал

Тиждень

український

www.ut.net.ua

на друге
півріччя

та візьміть участь у розіграші
20-ти швейцарських годинників від компанії

УВАГА, АКЦІЯ!

Кожен передплатник журналу
на друге півріччя 2008 року*
гарантовано отримає
приз від журналу
«Український ТИЖДЕНЬ»
та книгарні «Є» –
книгу «Іван Мазепа
у запитаннях відповідях»

CLOCKSHOP
інтернет-магазин

Генеральний
партнер акції –
компанія

CLOCKSHOP
інтернет-магазин

<http://www.clock.com.ua>,
clock@clock.com.ua

Офіційний партнер акції

КНИГАРНЯ

УМОВИ АКЦІЇ

ПЕРЕДПЛАТЬ ЖУРНАЛ «Український ТИЖДЕНЬ»*:

1. Редакційна передплата: заповітіть квитанцію та оплатіть її у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український ТИЖДЕНЬ» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК», МФО 322012, код ЄДРПОУ 35392656, за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ» на 6 міс.).

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта». ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 99319.

3. У передплатних агенціях вашого міста: ЗАО «ПА «KSS», Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса», ДП «Фактор-Преса», ТОВ «НВП» «Ідея», АТЗТ «САММІТ», ТОВ фірма «Меркурій», ТОВ «Фірма «Періодика», ТОВ «ВПА», ТОВ «ПресЦентр Київ», ПП «Медіа-Новости».

Надішліть до 30 червня 2008 року оригінал передплатного абонемента на журнал «Український ТИЖДЕНЬ» за адресою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 2а, редакція журналу «Український ТИЖДЕНЬ».

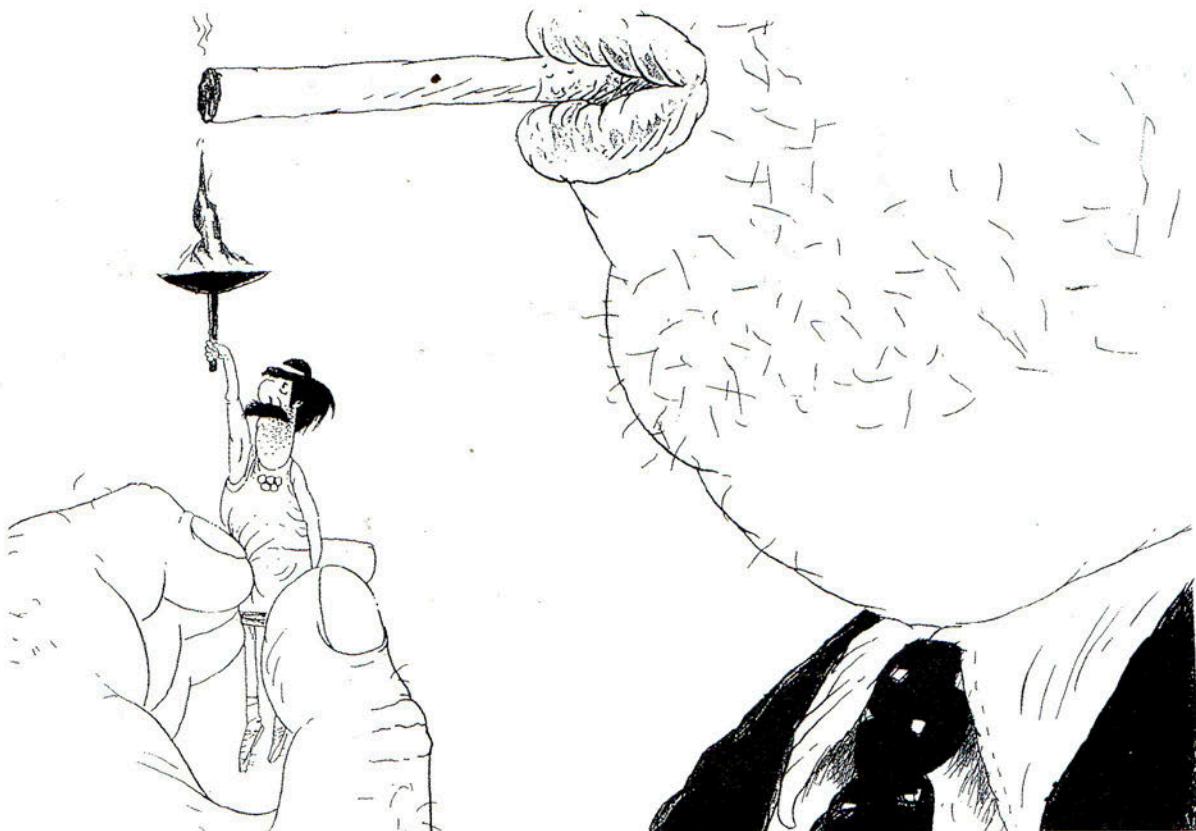
NB! До участі в акції приймаються оригінали передплатних абонементів із чітким відтиском касового апарату чи квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами має бути зазначенено: телефон, адресу, ПБ.

Імена переможців акції будуть надруковані в тижневику «Український ТИЖДЕНЬ» №28 від 11.07.2008 року, а також зазначені на сайті www.ut.net.ua. Детальніше про терміни та умови акції за тел.: (044) 503-37-41 (40). Менеджер із передплати – Кашук Тетяна.

*передплата не менше, ніж на 6 місяців

Тільки не треба цих заклинань: «О спорте, ти мир!» Жодного відношення до миру не матиме всесвітній ярмарок професійних гладіаторів у Малюнок Віктора Кудіна.

Пекіні-2008, як не зовадив він у Берліні-1936 розпалти світову пожежу через якусь там поміж

KOHOVALIYN, HA KAZAP, BIAGYBCHOTPCA SA CBOJIN PACHIKAMN TA CHYHCHAPIMN, N KOHA DZIMMIDAC IX HE YUNHINTP. LILO HE 3ABOKOZTMIHE HOM NPOTCIO

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГМЕХ
Відавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчицький
Заступник головного редактора Павло Солодко
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'янчук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ новин Наталя Васютин
Відділ країни Ігор Крунич
Відділ історії та науки Роман Кабаній
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожицька
Журналісти Анна Бабінець, Богдан Буткевич, Василь Васютин, Сергій Гузь, Інна Завгородня, Антон Зікора, Вероніка Кірічак, Олександра Киричук, Наталя Петренська, Олена Чекан

Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайту Таня Обнар
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надія Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков, Сергій Сторчай
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Белов, Кирило Хайлів, Вікторія Буйнова
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Столова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталя Астаф'єва

Відділ маркетингу Ганна Кащеба
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ЗД «БЛЦ-ПРИНТ», Київ, вул. Довженко, 3
№ зам. 54210
Наклад 30 700
Адреса редакції 01030, Київ,
 вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Адреса для листування 03040, Київ,
 вул. Василівська, 2 а
Телефон (044) 503 3740
Виходить щотижніця
Розповсюджується в роздрібній торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

СУЧІ ДІТИ

ЮРІЙ МАКАРОВ

Минулого тижня, як раз напередодні ганебних київських виборів, ми зупинилися на тому, що всі політики — діти, до того ж іще сучі діти. І це стосується не лише наших, рідних депутатів усіх рівнів, чиновників вищих ланок, партійних функціонерів, вони скрізь у світі такі.

Не маю й не можу мати нічого проти однієї окремо взятої категорії людей — ані міліціонерів, ані операторів машинного доїння, ані стоматологів. Тим більше — політиків. Просто ця, як комусь може здатися, образлива дефініція відповідає людській природі.

Політик ще більше схильний до імпульсивних рішень, ніж «середньозважена» людина, він ще частіше діє під впливом емоцій (здебільшого негативних — агресії, образі, заздрості), він ще більше залежить від чужої думки, він ще менше схильний рахуватися з реальними перешкодами. Діти є діти, різниця лише у вихованні. Вихована дитина відрізняється від неченої не способом освоєння дійсності, а тим, що звикла вітатися, дякувати й не колупатися в носі, хоча б на людях. Це головна відмінність між, скажімо, Уго Чавесом і Джорджем Бушем. Із Берлусконі, мабуть, відносно приемніше спілкуватися, ніж із Лукашенком, але це не означає, що перший передбачуваний за другого.

Що більше знайомишся з подобицями життя «небожителів» — здебільшого це відбувається через багато років після того, як герой залишає Олімп, — то більше переконуєшся: політик, який перебуває в полоні пристрастей, не здатен себе контролювати за визначенням. Ідеться навіть

не про брудну білизну, що її ворувають дослідники та автори мемуарів, хоча цього теж не бракує. Джон Кеннеді, виявляється, під час Карабської кризи діяв під впливом амфетамінів, які понад усіку міру колов йому особистий лікар (у такий спосіб президент наймогутнішої держави світу долав наслідки колишньої травми). Щодо врівноваженості його vis-à-vis, нашого земляка Микити Хрущова взагалі нема питань, досить згадати його черевик на трибуні ООН (у мене десь зберігається вирізка з Life із фотографією з місця події — ну й пика в першого секретаря, я вам скажу!) І ось двійко цих пацанів мало не спалили світ у штучній термоядерній реакції. Пронесло...

Навіть якщо не заглиблюватися в давню історію з Генріхом VIII та Іваном Грозним, а обмежитися ХХ століттям, таке враження, що нормальних політиків у світі не було. Той зловживав оковитою, той кокаїном, в того було кепсько з печінкою, той страждав на параною, той на деменцію, той на депресію, про походи «наліво» взагалі не варто говорити — всі пам'ятають про розваги в «Оральному кабінеті» у Вашингтоні та купання в річці у Підмосков'ї. І це я тільки перших осіб згадую.

Що ж стосується другого ешелону, то там і поготів бачимо суцінний дитсадок. Подивіться на наших депутатів, як вони хизуються один перед одним своїм годинником, мобількою, мисливською рушницею, автом, віллою, коханкою-моделлю — таке враження, що восьмикласники після уроку фізкультури в роздягальні «міряються членами», й навіть психоаналітик-пчатківець на вряд чи утримається від діагнозу.

Зачекайте, якщо описана вище клінічна картина така універсальна, якщо насправді ці сучі діти скрізь однакові, чому ж саме Україна виборює сумнівну першість у світовому цирку політичного безладу, безвідповідальності та несмаку? Припустімо, наше лідерство ніхто не довів, за нього ще слід позмагатися, дивіться хоча б ті ж такі польські газети — гарантую суцільне déjá-vu. Якщо ж наші шанси на призове місце справді такі високі, то лише з однієї причини.

Що може стимати підлітка? Тільки страх перед дорослими. Хто може слугувати за дорослого для політиків? Виборець, великий і жахливий. Він недовірливий і невблаганий, він вередивий і непередбачуваний, йому все треба пояснювати, його неможливо купити за порожні обіцянки, тим більше — за гречку. Там, де він саме такий, політики мусять дбати про людське обличчя.

Я отримую, перепрошую, майже підліткове задоволення, спостерігаючи, як виправдовуються після одного-единого невдалого слова Гіларі Кліnton та Барак Обама. Мовляв, ви мене не так зрозуміли, я не расист, я не проти геїв, я проти забруднення, я проти нових податків... Бояться!

На мое глибоке переконання, драма поточного моменту (саме драма, я наполягаю на слові) полягає в тому, що після київських виборів політики в Україні отримали ясний і прозорий сигнал: дорослого можна не боятися, його легко надурити, він повірив — гайдя в кіно!

Що сказати? Самі винні. Розбестили. Та все ж я сподіваюся, що це ненадовго. Ми просто виходу іншого не маємо, як наступного разу сказати: годі, сучі діти, марш додому, сідайте за уроки! ■

У НОМЕРІ

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАНЬ

22 ПРО СЕРА МЕРА

Соціологи розповіли, що означають результати перевиборів у Києві

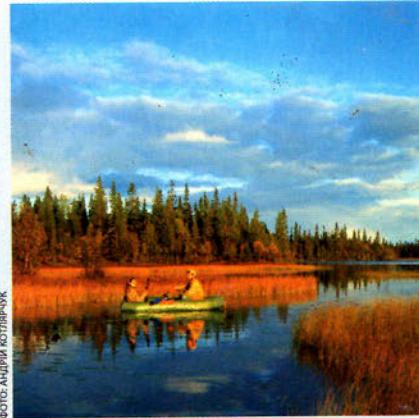

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАНЬ

60 УЗДОВЖ БІЛОГО МОРЯ

На радянському джипі російською Північної

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАНЬ

66 МАЛЕНЬКИЙ ТРАНСПОРТ ВЕЛИКОГО МІСТА

Скутер – дешево і оригінально

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.

Малюнок Віктора Кудна

ОСОБИСТА ДУМКА

2 СУЧІ ДІТИ.

Авторська колонка Юрія Макарова

НА ЧАСІ

4 ФОТО ТИЖНЯ.

Під червоним килимом

6 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.

Холодний травень для Юлі

12 СУБ'ЄКТИВ.

Дезорієнтація вартостей

ВПРИТУЛ

14 ГУДІМОВ ЯК АРТ-ПРОЕКТ.

Музикант і архітектор про культурні технології та культурну політику

20 ВСКОЧИЛИ У ГРЕЧКУ.

Столиця обрала мера за «рінковим» принципом

22 МЕТАСОЦІОЛОГІЯ.

Замість опитувати самими, соціологи відповідають **Тижня**

24 СТРІЛЯНИНА У «ВНУТРІШНІЙ ІМПЕРІЇ».

Вивество «загостпа» Національної академії наук: версія **Тижня**

28 ДЕРЖАВА У ДЕРЖАВІ.

Яким майном володіє Національна академія і хто на нього заходить

30 ГУРУ ГЛОБАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ.

Італійський законодавець іміджу ділиться з **Тижнем** ідеями

33 ... А КАРАВАН ІДЕ.

Повільний шлях до енергетичної незалежності країни

34 ЖИТТЯ ПІСЛЯ КРИЗИ.

Для нового уряду Білій політичне протистояння не стало проблемою

36 ВІТРЯКИ ПОДОЛАНО.

Громадянська ініціатива існує, її треба лише надихнути

ТЕМА ТИЖНЯ

38 CITIUS, ALTIUS, FORTIUS.

Олімпіада-2008 у Пекіні – оцінка шансів національної збірної

МИ

50 ЗАЧАРОВАНІ ТРАБАХОЮ.

Наши заробітчани в Іспанії не поспішають повернутися додому

55 МОВА ЯК МОДА.

Ставлення до української в столиці змінюється, але повільно

56 СЛОВ'ЯНСТВО ПРОТИ ПАНСЛОВ'ЯНСТВА.

Поляк Ян Забродський вважає, що до спільнотного коріння варто ставитися спокійно

НАВІГАТОР

60 УЗДОВЖ БІЛОГО МОРЯ.

Північ Росії – дерев'яне мистецтво, білі ночі та фантастична рибна ловля

66 МАЛЕНЬКИЙ ТРАНСПОРТ ВЕЛИКОГО МІСТА.

Час купувати скутер

68 ПРОТООННІЙ КРАШ-ТЕСТ.

Навіть чорну дру можна створити власноруч

70 ПОРУШЕННЯ СПОКОЮ.

Фестиваль сучасного європейського мистецтва в Одесі привабив міліціонерів

73 ПОЗА ЖАНРАМИ.

Нові «Етюди» «Піккардійської терці»

74 ТІНЬ КОЛЬОРУ.

Власне життя пензля Тіберія Сільваші

76 ВІДГУКИ.

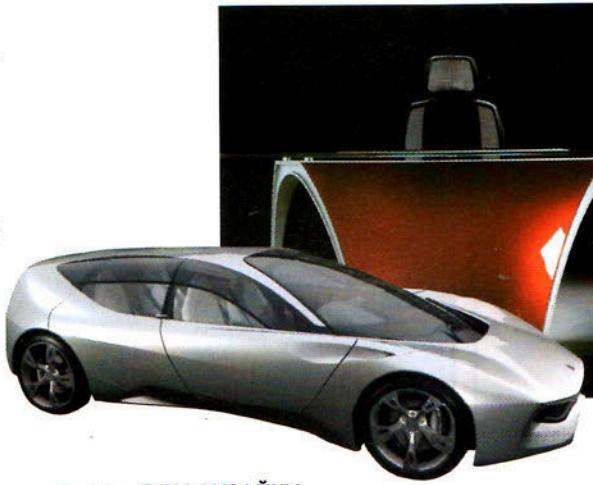
Вистави, фільми, виставки, книги, музичні записи

78 АНОНСИ.

Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів **Тижня**

30 ГУРУ ДИЗАЙНУ

Паоло Пініфаріна ділиться з **Тижнем** модними ідеями

Тиждень

МАЛЮНОК: АНДРІЙ ЕРМОЛЕНКО

ПІД ЧЕРВОНИМ КИЛИМОМ

Черговий кінофестиваль, який щойно закінчився у французьких Каннах, – це не лише ярмарок марнославства. За зірками й зірочками в довгих сукнях і майже без, за зграєю фотопротерів та червоним килимом губиться підводна частина айсберга: марудна, копітка робота з просування фільмів на світовий ри-

нок. Цьогоріч тут було представлено 7 повнометражних стрічок українського виробництва. І всі вони були попередньо відібрані для участі в другорядних фестивалях чи для прокату в інших країнах. Про український павільйон у Каннах і копітку роботу на міжнародних арт-принках читайте на стор. 14.

П'ЯТЬ ОБЛІЧ

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО
 звинувачується в бійці
 та корупції

Генеральна Прокуратура звинувачує міністра внутрішніх справ не лише в бійці з мером Києва Леонідом Черновецьким, а й у нецільовому використанні державних коштів. Зокрема, йдеться про перельоти із сім'ю до Криму та Львова.

СЕРГІЙ КУНІЦІН
 йому висловили
 недовіру

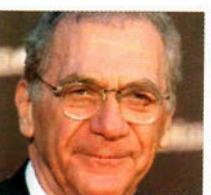
Міськрада Севастополя майже одночасно висловила недовіру керівників міської держадміністрації Сергію Куніцу. Підстава – проведене міськрадою опитування мешканців Севастополя, згідно з яким за недовіру до міськадміністрації віддали голоси 98% респондентів.

МАКСИМ БЕРН'
 загубив таємні
 документи

Міністр закордонних справ Канади Максим Берн' є пішов у відставку. Він визнав, що залишив документи з грифом таємності в незахищенному місці, після чого вони зникли. Про які саме документи йдеться, де Берн' є їх залишив і чи отримав до них доступ хтось сторонній, не відомо.

ХАЙЛЕ МЕНГІСТУ
 засудили на довічне
 ув'язнення

Екс-президента Ефіопії, який за сприяння СРСР прийшов до влади внаслідок військового перевороту, заочно суджено на батьківщині до довічного ув'язнення. Його звинувачено в масових репресіях 1979–1980-х років. Зара Мангісту живе в Зімбабве й повертається до Ефіопії не планує.

СІДНІ ПОЛЛАК
 помер від раку

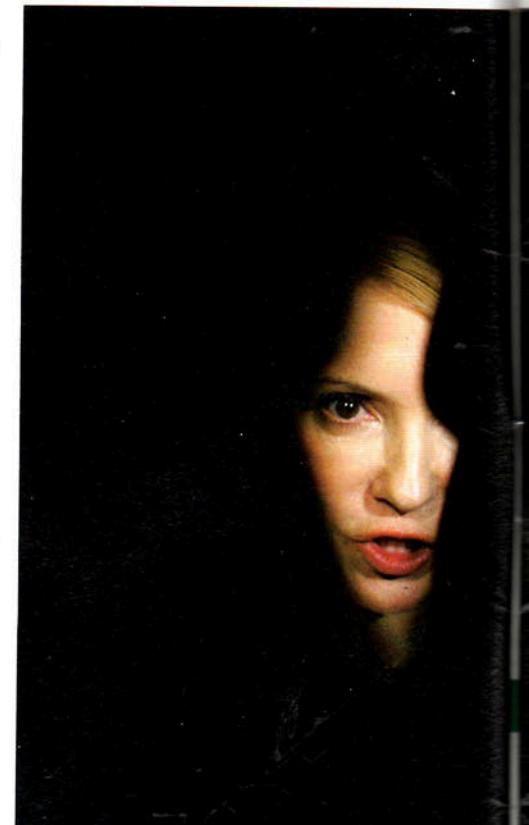
Відомий голлівудський режисер і продюсер Сідні Поллак помер у віці 73-х років у своєму будинку в Лос-Анджелесі. Найвідоміша його робота – фільм «З Африки» 1985 року, в якому знімалася Меріл Стріп. Стрічка здобула сім «Оскарів».

Холодний травень
для Юлії

Прем'єрка через власні прорахунки та не без допомоги Секретаріату Президента втрачає свої політичні позиції

28 травня, середа. Юлія Тимошенко заявляє, що в Конституційному Суді України діє широка коаліція між представниками Партії регіонів та президента.

«Я хочу, щоб ви знали, яка брудна і безпрецедентна боротьба на знищення ведеться з урядом. І Конституційний Суд, що представляє сьогодні політичні сили, на жаль, ухвалює замовні політичні рішення», – заявила прем'єр-міністр із приводу рішення Суду, прийнятого ще в четвер, 22 травня. Згідно з ним, низку положень у законі про бюджет-2008 було визнано неконституційними. Те, що означені статті втратили чинність, не дозволить урядові залучити до доходної частини десятки мільярдів гривень. І може призвести до провалу бюджетної політики, що неминуче викличе додаткову жорстоку критику на адресу прем'єрки. Саме тому тон

заяви Тимошенко був настільки гнівним.

Варто зауважити, що обґрунтuvання, яке наводить Конституційний Суд, дає підстави підозрювати в політичному характері якщо не саме рішен-

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА
 ПЕРШЕ МІСЦЕ
АГІ
ЛОРАКОЛЕКСАНДР
ТУРЧИНОВТЕОДОР
ДРАЙВЕР

– ВАМ ВАРТО
ПОМІНЯТИСЯ
– АНІ – БАЛОТУВА
Турчинову
на Європу

ГЛИБИННА
ТЕОДОРА

НА ЧАСІ

11-17 січня ще на початку року звертав увагу на те, що бюджет-2008 ухвалили всупереч попередньому схожому рішенню КС. Ним судді визнали неконституційною чинну в Україні практику зупиняти дію або вносити зміни в інші закони безпосередньо в тексті бюджету. Якби уряд Юлії Тимошенко вивів усі такі положення з бюджету в окремий документ і провів його законом через ВР, можна було б запобігти вибухові бюджетної зміни, закладеної урядом власноруч.

Натомість Кабмін спробував виправити ситуацію лише тепер – у п'ятницю 25 травня Верховна Рада 228 голосами ухвалила саме такий окремий, додатковий закон. За словами міністра фінансів Віктора Пинзеника, закон має забезпечити наповнення доходної частини державних і місцевих бюджетів та соціальних фондів у сумі 153 млрд грн. Таким чином негативний вплив рішення КС на ситуацію з бюджетом буде нейтралізовано.

Однак ухвалений закон потребує підпису президента, а це означає, що в політичних торгах між двома гравцями, Ющенком і Тимошенко, у глави держави з'явився додатковий сильний важіль. Своєрідний спосіб шантажу.

Анатолій Бондаренко

ня, то, принаймні, час його появи. І, швидше за все, без впливу пропрезидентських сил тут не обійшлося.

Однак звинувачувати в такому розвитку подій прем'єрка передусім повинна себе. **Тиждень** |див. №1-2,

БУЛО Б
МІСЦЯМИ:
АТИСЯ В МЕРИ,
— ВИСТУПАТИ
БАЧЕННІ !!!

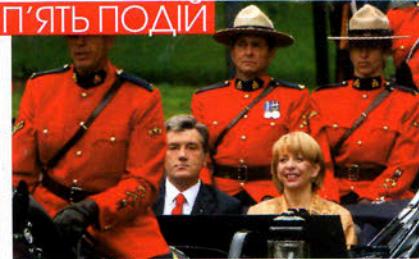

ІНТУІЦІЯ
ДРАЙВЕРА

... 2009 рік - МОСКВА - ЄВРОБАЧЕННЯ - ТРИУМФ

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ВОЯЖ. Президент України Віктор Ющенко аж 4 дні пробув у Канаді. Запевняє, що привіз звідти стосик домовленостей.

В ОБІЗДІ На українсько-польському кордоні в Ягодіні великі черги вантажівок. Не працює пропускний термінал.

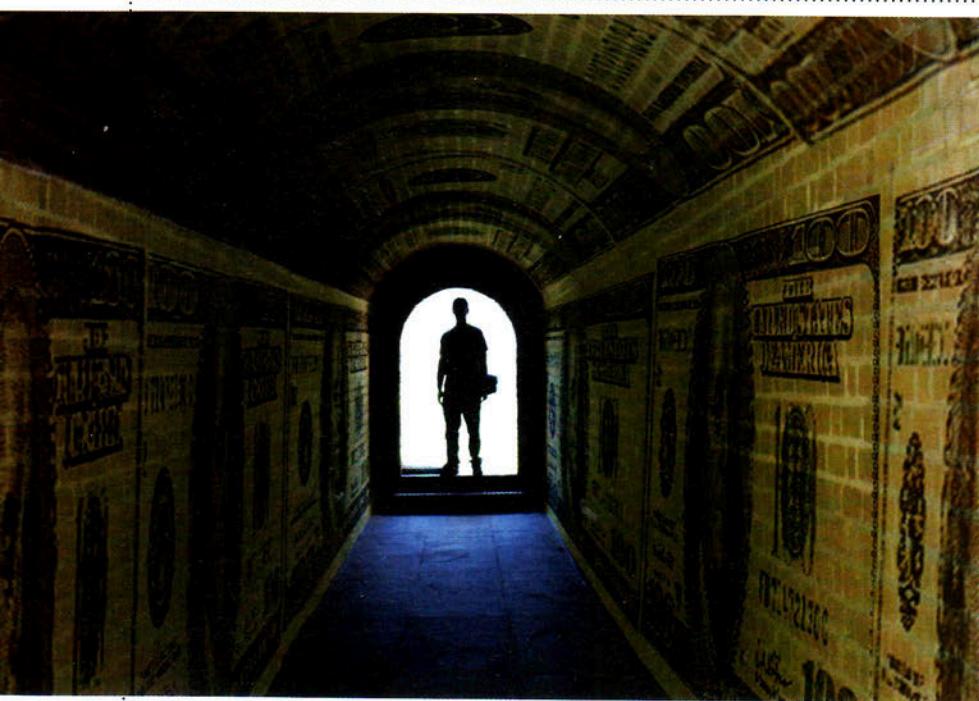
ОБІМІН. У Львові з нагоди Всесвітнього дня без тютюну студенти влаштували акцію – міняли перехожим цигарки на цукерки.

ПОТОП. Щойно відкриту в Києві станцію метро «Червоний хутір» почали підтоплювати ґрунтovі води.

ТРАГЕДІЯ. У результаті викиду породи, що стався 23 травня на шахті «Красноліманська» (Донецька обл.) 3 гірників постраждали, 4 загинули, доля 7 не відома.

КОЛАЖ АНДРІЙ СОЛОДКИЙ

Боротьба за курс

Банкіри не можуть дійти згоди щодо ширини валютного коридору

Антиінфляційна політика Кабміну та Нацбанку, спрямована на зміцнення курсу гривні, привела до її дефіциту. На валютному ринку дисбаланс: гривні мало, а доларів багато. На сьогодні офіційний курс — 4,85 грн за \$1, а в пунктах обміну — від 4,50 грн до 4,60 грн за \$1. Правління НБУ, яке прагне здешевити американську валюту, і рада НБУ, що наполягає на стабільній позначці 5,05 грн за \$1, обіцяють знайти компроміс протягом двох тижнів. Вірогідно, рішення буде стосуватися розширення валютного коридору з 4,95 — 5,25 грн до 4,8 — 5,30 грн.

— Думаю, жодних кардинальних змін не станеться. Та навіть якщо «коридор» буде змінено, то курси в пунктах обміну залишаться колишніми, — коментує **Тижню** Олександр Жолудь, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень. — Курс повернеться до 4,85 — 5,0 грн не раніше осені. У вересні почнеться повільна девальвація гривні й, можливо, вже Новий рік ми зустрічимо з курсом 5,10 грн за \$1.

У з'язку з ревальвацією одразу поповзли чутки — мовляв, ціни

зростуть, але економісти чітко визначають межу, що подорожчає, а що ні. «Важко буде взяти кредит у гривнях — їх видаватимуть «до-зовано». Через це знижувати ціни на авто та нерухомість німає сенсу, адже зараз стоять черги, щоб узяти машину чи квартиру в кредит, — каже Жолудь. — А от із цінами на продукти ситуація покращиться: фрукти та овочі коштуватимуть дешевше — цього року чекаємо на гарний врожай. Буде дешевшати молоко, через сезонне збільшення обсягу його виробництва, ціни на м'ясо такими самими. Підвищуватиметься вартість бензину, бо на це впливає світова ціна на нафту».

Ревальвацію гривні кожен українець сприймає крізь «власну призму». Ті, в кого заощадження в долларах, — засмутилися, хто накопичував гривню — зраділи, але за прогнозами експертів ніхто сильно не «постраждає». «Не треба бігти та обмінювати чи то гривні, чи то долари. Щось конкретне радити я не буду — ситуація вельми не стабільна», — підсумував економіст.

Судом по книзі

У Черкасах під загрозою закриття опинився «Будинок книги»

Найбільшу книгарню Черкас, спеціальне приміщення для якої збудували 25 років тому, зараз погрожують виселити. Судова палата з цивільних справ Верховного Суду України ухвалила рішення передати приміщення одному з акціонерів книгарні — місцевому бізнесменові та екс-заступникові голови Черкаської облдержадміністрації. Колектив книгарні вважає цей судовий вердикт рейдерським, адже раніше суд тричі виносив рішення на користь магазину. Причому, востаннє його ухвалив той же склад суддів, який тепер кардинально змінив свою думку, стверджують працівники «Будинку книги».

Торжество нескорених

У головному офісі СБУ відкрито виставку про УПА

«Якщо раніше будинок на Володимирській, 33 був символом терору, сьогодні хочемо, щоб він уособлював честь», — сказав на відкритті виставки «Історія нескорених» в. о. голови СБУ Валентин Наливайченко. Черговий «історичний» крок СБУ спільно з Українським інститутом національної пам'яті та Центром досліджень визвольного руху свідчить про серйозну зміну парадигм у цій структурі. На презентації експозиції був присутній син Романа Шухевича Юрій, а також нагороджені медалями «За мужність і відвагу» повстанці Мирослав Симчич і Степан Семенюк. Виставку обіцяють показати в усіх областях.

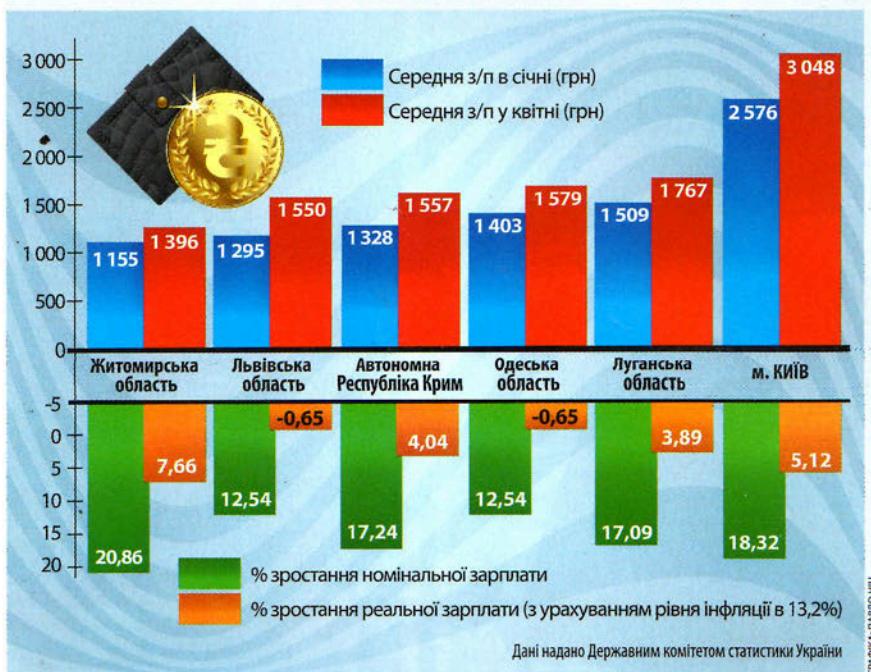
СТАТИСТИКА

Зарплата й інфляція

Держкомстат тішить нас зростанням зарплат, проте реалії шокують

Середня заробітна плата громадян України в кожному регіоні щомісячно зростає – рапортує Держкомстат. До прикладу: порівняно з січнем квітнева зарплата мешканців столиці зросла аж на 500 грн. В областях країни та Республіці Крим підвищення зарплат дещо менше.

За допомогою нехитрої формули врахування інфляції **Тиждень** вирішив дізнатися, на скільки ж зросла реальна зарплата, а не номінальна, яку в своїх звітах показує Держкомстат. Вийшло, що з шести обраних нами регіонів найбільший показник зростання зарплат у Житомирській області, а от у Львівській та Одеській областях зарплати зменшилися. Зауважимо, що ці підрахунки стосуються лише гривневої маси. Однак в Україні є люди (і їх чимало), які досі отримують зарплату в доларах США або мають заощадження в цій валюті. Внаслідок коливання курсів валют із початку року на кожних \$100 вони «загубили» 40-45 гривень.

ГРАФІКА: ПАВЛО НІЦ

НАТХНЕННЯ

Назвати вулицю

Ужгородська міськрада переіменувала низку вулиць міста. Пропозиції увічнити імена Степана Бандери та Миколи Амосова не пройшли. Натомість у місті з'явилися вулиці Тюльпанова, Фіалкова та Нарцисова, а також провулки Трав'яний, Рослинний та Зоряний. Назву провулка Сірчаний змінено на провулок Кохання.

Така насправді в нас настала ера –
Через голосування – до мети,
Якщо не йти по вулиці Бандери,
тоді і по Амосова не йти...
Кохання теж в глухий заходить кут –
Тож вірно, що провулок так назувати.

Рима Щотижнева

Звуження прикордонної смуги

В угоді про малий прикордонний рух із Польщею та Угорщиною внесуть зміни

Єврокомісія вимагає від Польщі зменшити зону малого прикордонного руху з Україною з 50 км, обумовлених в підписаній у березні українсько-польській угоді, до 30 км. Крім того, Єврокомісія вимагає скасувати обов'язкове страхування громадян, які перетинають польсько-український кордон у межах малого прикордонного руху. Таким чином угода про прикордонний рух не буде порушувати законодавство ЄС.

Угорщина ж із власної ініціативи зобов'язалася перед Єврокомісією протягом року зменшити зону малого прикордонного руху з Україною до тих же 30 км.

На момент здачі номера до друку було ще не відомо, чи вчинить так само Словаччина, з якою угоду про малий прикордонний рух Україна підписала в четвер. Словаки даватимуть українцям з прикордонної зони право на в'їзд до своєї країни терміном до 5 років. Коштуватиме він €20.

ФОТО: PAP/EPA, REUTERES

Латиноамериканська версія ЄС

У 12-ти країн Південної Америки будуть спільний парламент, єдина валюта, відбудеться об'єднання банків

Президенти 12-ти держав підписали в Бразилії договір про створення Південноамериканського союзу націй (Unasur). До складу Союзу ввійшли Аргентина, Болівія, Бразилія, Чилі, Колумбія, Еквадор, Гаяна, Парагвай, Уругвай, Перу, Суринам і Венесуела. По суті, завершено процес об'єднання, над яким лідери держав працювали ще з 2004 року.

Головна мета новоствореного Союзу — формування єдиної позиції у відносинах зі США, головним торговельним партнером усіх членів Unasur. За приклад південноамериканці взяли найуспішніше об'єднання держав — Європейський Союз. Вони так само планують запровадити єдину валюту, об'єднати центральні банки країн-учасниць і створити єдиний парламент. Планують, що саміти очільників держав Союзу будуть щорічні, а зустрічі на рівні міністрів — щоквартальні. Штаб-квартира Союзу розташується в Кіто (Еквадор). Першою очолила Союз націй Мішель Бачелет, президент Чилі, але голосуватимуть у блоці по черзі керівники всіх країн-членів союзу.

Дочекалися!

У Лівані нарешті обрано президента — з 20-ї спроби

Вибори президента Лівану, які відкладались аж 19 разів упродовж півтора року, нарешті відбулися. Парламент обрав новим очільником держави Мішеля Сулеймана (59 років), який до цього протягом останнього десятиріччя обіймав посаду командувача ліванської армії.

Саме Сулейману приписують вдалі переговори з «Хезболлою» на початку травня. Тоді в різних регіонах країни спалахнули сутички між бойовиками-шиїтами та сунітами, які мало не переросли в громадянську війну. Загинули щонайменше 60 осіб, більше 200 було поранено. Зрештою, військові зупинили кровопролиття, а Мішеля Сулеймана висунули в президента.

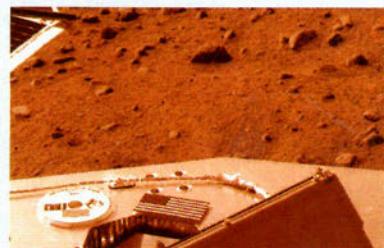
Всього в голосуванні взяли участь 127 депутатів. Підтримати його кандидатуру погодилися 118 представників як від правлячої сили, так і від опозиційної «Хезболли». Сулейман став 12-м президентом

Лівану з часу проголошення незалежності в 1943 році й третім за історію країни командувачем армії, обраним на найвищу державну посаду.

Місія «Фенікс»

Зонд на Марсі шукатиме лід

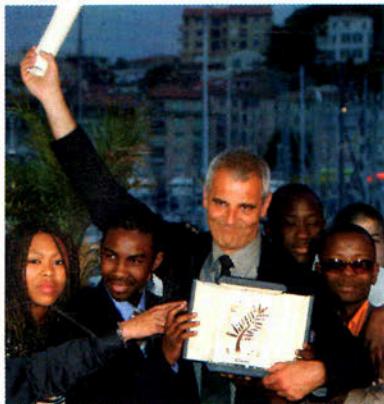

Американський космічний зонд «Фенікс», який запустили торік у серпні, успішно приземлився на Червоній планеті. Апарат уже вислав перші знімки з Північного полюса Марса. Вони засвідчують, що зонд сів у так званій Арктичній долині. «Фенікс» протягом трьох місяців вивчатиме атмосферу, ґрунт і клімат планети, а також шукатиме лід. Саме його хочуть дослідити вчені, щоб дізнатися, чи був Марс коли-небудь притулком хоча б для примітивного життя.

ОЦІНКА

Канни обрали француза

«Золоту пальмову гілку» здобув фільм «Поміж стін»

Найкращим фільмом Каннського кінофестивалю визнано стрічку французького режисера Лорана Канте «Поміж стін» (*Entre les murs*). У ній йдеться про повсякденне життя молодого вчителя французької мови в коледжі для «важких» дітей.

«Ми хотіли зняти кіно про сучасне французьке суспільство, складне, різнопланове, різноманітне», — сказав володар «гілки», отримуючи головний приз із рук американського актора Роберта де Ніро. Французький фільм перемагає на фестивалі в Каннах уперше з 1987 року. Тоді «Золоту пальмову гілку» здобула стрічка Моріса Піала «Під сонцем Сатани».

Гран-при фестивалю дісталося фільму «Гомора» італійця Маттео Гарроне, що оповідає про мафію. Також іще одна італійська картина — *Il Divo* — відзначена премією журі. Приз за найкращий сценарій отримали брати Люк і Жан-П'єр Дарденни за «Мовчання Лорні».

Зазначимо, що цього року журі вирішило зробити дві спеціальні премії 61-го фестивалю в Каннах. Їх вручили за творчі досягнення легендарній французькій актрисі Катрін Деньов і американському режисерові й акторові Клінту Іствуду.

На стор. 14 читайте інтерв'ю з оформлювачем першого в історії Каннського кінофестивалю павільйону українського кіно

РОМАН КАБАЧІЙ
редактор відділу історії та науки

Перемога над пихою

Хочуть чи не хочуть помічати нас над Темзою й Сеною, а доведеться

У Західній Європі обурення: Євробачення — не наш конкурс, це корпоративне болітце балканських, слов'янських і скандинавських країн. У Британії, Франції, Німеччині лунають погрози вийти з шоу. Єдине, що їх стримуватиме — магічне слово «євро» в назві. Як же покинути створене власними руками дітище, коли, з одного боку, та-кож європейцями (o, mein Gott!) почали вважатися гарячі азербайджанські хлопці таексапільні вірменські й українські дівчата, а з іншого — конкурс цьогоріч подивилися 100 млн глядачів — втрачати таке добро не дозволять «стареньким» учасникам фінансові доноси місцевих відборів. Для нас же високі місця на Євро — свідчення мистецької присутності у просторі, котрий наразі перегороджений високими шенгенськими мурами. Те, що східна частина континенту — теж Європа, роздобрілим від елю бюргерам не доведеш іншими методами, ніж мистецтвом і спортом.

Ще далі оці-от бюргери від розуміння значення участі й перемог на Євробаченні окремих посткомуністичних країн у нашему східно-європейському міжсобойчику. Те, що країни Балтії дали Росії по 12 балів, на Заході сприймуть прикладом пострадянської єдності, а не, приміром, свідченням позиції латвійських, естонських та литовських росіян, ображених на свої уряди. Слова Філіпа Кіркорова про друге місце Ані Лорак як другу перемогу Росії так і відчитають у Берліні й Парижі, не зважаючи на посередній бал від росіян нашій співачці. Навіщо допускати до участі наступних євро-

пейців, якщо це й так буде «російською перемогою»? Тож можна зрозуміти праведний гнів Сердючки-Данилка, який розчарований Белградом: «Уси забули про те, що це пісенний конкурс — оцінювали не шоу й виконавців, а їхню національність». Те, що в Україні недостатньо оцінили зусилля Ані Лорак, звикнувши до низки перемог на Євробаченні, також стало об'єктом критики Андрія, однак це вже інша тема.

Щодо мистецького аспекту досягнень першої трійки, я дотримуюся позиції, що «тверде срібло» в цьому випадку краще, ніж «слизьке золото». Кароліна цілком заслужила, щоб її почула Європа, нехай англійською, а проте воно уособлення справжнього голосу України. Також упішив факт, що Діма Білан повезе Євробачення до Москви. Ласкаво просимо, дорогі сери, гери й месеє, до вселенської столиці попсий шансону — ви ще не уявляєте, що на вас там чекає.

ПРИВІТАННЯ

КУЛЬЧИНСЬКИХ МАЄ
БУТИ БІЛЬШЕ!

Команда **Українського Тижня** вітає свого головного редактора Романа Кульчинського з народженням сина (зріст 53 см, вага 3,2 кг). Роман, його дружина Леся та трирічна дочка Соломія - не обрали ім'я для Кульчинського молодшого. Колектив із нетерпінням чекає можливості привітати батька особисто, чекає його біла керма й ба-жає не зупинятися на досягнутому!

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

induktor

З кожним днем усе більше переконується, що крім «кірзача» й батога наша хохловада нічого не розуміє.

romy4

А найголовніше, що вони знають і планують щось таке, про що ми й не згадуємося.

vladmradio

...хаос. Якщо бувас керована демократія, то й хаос – теж може бути керованим. У мене таке враження, що в Україні саме такий хаос... Щодо того, хто в Москві головний, то це, мабуть, риторичне запитання.

ray of f

...а з іншого боку – чи треба піддаватися слабкості? Думаю, люди навпаки намагаються боротися зі своїми слабкостями. Але вони чи перегинають палицю, тобто стають «зализними» у своїх вчинках та емоціях, чи слабшиими. З Фройдом я не згоден, тому що людина все ж не тварина, хоча досить часто у своїх вчинках подібна саме на неї (або навіть гірше, стосовно, наприклад, такого поняття як згвалтування). Фройд – пессиміст, якось сумно все після його теорії. Сенс губиться поряд із тваринними інстинктами. А душа хоче більшого, ніж інстинкт.

Свої зауважки та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** – ut-magazine.livejournal.com або надсилати на електронні скриньки авторів журналу. Форма для листування є на нашому сайті www.ut.net.ua під біографіями журналістів

ІГОР КРУЧИК
редактор відділу Країна

Дезорієнтація вартостей

Випадково побачив у супермаркеті козяче молоко. Ка жуть, з'явилось не вчора, але якось раніше не звертав уваги. Літр коштує 34 грн, десь у сім разів дорожче коров'ячого. Я його колись у дитинстві не любив, воно мені відгонило козячио шерстю. А бабуся Марія це молоко, як сказали б нині, всіляко піарила серед аудиторії онуків, бо тримала кількох кіз. На полиці в неї стояли різної форми і вмісту слоїки й баняки. «То молоко учоращне, тамо – утренє, а це – свіже, вечірнє», – розрізняла бабуся на око. Вона додавала в глечики м'яту, листя смородини, якісь інші трави, аби відбити різкий дух кози. Робила сир, тюри з кисляку й черствого хліба. Все це я майже не їв. Мені більше імпонувало традиційне, коров'яче, відстояне (подібне до магазинного), яке ми брали в сусідів. І здавалося деколи, що бабуся підмішувала в нього трохи козячого, щоб таки привчити онука. Я підозрював підступи й відмовлявся пити цей імовірний коктейль: «Молоко воняє! Ви туди вилили краплю козячого!» Бабуся хрестилася на «Тайну вечерю»: «Ta їй-бо, нічого не вливала, то чисто з-під корови!» Коза – тварина невибаглива: будь-яку їжу не тільки вдячно бере від господаря, а й сама дошукує: «Бігла через місточок та й вхопила клено-вий листочок...» Не дарма саме кіз

розводив Робінзон Крузо: вони досить самостійні, пильного догляду не потребують.

Кози рятували бабусю в голодні або не надто ситі роки. А таких на її віку вистачало. Та й у так званий період брежневського достатку в сільмазі на полицях вдосталь було хіба лише консервів та грабель, а з продуктів навіть хліб давали лімітовано – по дві буханки в руки. Тому багато хто на селі тримав невелику рогату худобину... І досі тримає.

Однак новітнє козяче молоко із супермаркету виглядає як делікатесний провіант богів: у пакеті зі стильним дизайном, таке чудернацьке та імпортне... Виявляється, його завозить до нас молочна корпорація аж із Москви.

Магазинне – воно вже без запаху, бо дезодороване. Технології або ж якісь додаткові інгредієнти ущільнюють смакові якості молока. Це така собі ввічливість перед тими, кого ми використали, але при цьому незадоволено думали про їхній неприємний запах або вигляд.

Козячий сир у супермаркеті теж зараз трапляється – за ціною 297 грн за кг. Він такий дорогий, бо теж імпортний, із Франції.

Іноді, мов той долар, й інші цінності можуть дивним чином і зовсім не передбачувано змінювати свою вартість.

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смоля, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

ПЕРЕДПЛАТНА КАМПАНІЯ 2008 РОКУ
Оформити передплату ви можете:

1. У редакції:

- заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український тиждень» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК» МФО 322012, Код ЄДРПОУ 35392656. За передплату на журнал «Український тиждень»);
- розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- оплатіть її у будь-якому найближчому відділенні банку;
- відправте заповнений бланк замовлення (квитанцію про оплату):
 - факсом: (044) 503-37-41, 258-88-48
 - поштою: ТОВ «Український тиждень», вул. Васильківська, 2а, м. Київ, 03040

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць — 14 грн;
3 місяці — 42 грн;
6 місяців — 84 грн;
7 місяців — 98 грн

2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта».

Передплатний індекс — 99319

3. У передплатних агенціях:

- АТЗТ «САММІТ» (м. Київ) (044) 254-50-50 (багатоканальний)
ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56
Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35
«САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61
«САММІТ-Кременчук» (0536(6) 3-21-88, 79-61-89
ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23, 370-45-12
ТОВ «ПресЦентр»: (м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80 (м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39
ТОВ «Фірма Періодика» (м. Київ) (044) 278-00-24
ТОВ «ВПА» (м. Київ) (044) 502-02-22
ТОВ Агенція передплати «Меркурій»: (м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88 (м. Кременчук) (0536) 70-03-84

Тиждень
український

www.ut.net.ua

ТОВ фірма «Меркурій»:
(м. Дніпропетровськ)
(056) 721-93-93, 721-93-94

(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбас-Інформ»
(м. Донецьк) (062) 345-15-92,
345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13, 45-25-10

ПП «Медіа-Новости»
(м. Полтава) (0532) 50-90-75

ЗАТ «Передплатна агенція «KSS»
(м. Київ) (044) 585-80-80

Агентство передплати та доставки
«Бліц - Преса»
(м. Київ) (044) 205-51-16, 205-51-50

За детальною інформацією
звертайтесь за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати
Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

Гудімов як

АРХІТЕКТОР, ДИЗАЙНЕР,
АРТ-МЕНЕДЖЕР і
МУЗИКАНТ ПАВЛО
ГУДІМОВ РОЗПОВІДАЄ
ПРО СВОЮ ОСТАННЮ
РОБОТУ, ЗОКРЕМА,
І ПРО КУЛЬТУРНУ
ПОЛІТИКУ В ДЕРЖАВІ,
ВЗАГАЛІ

РОЗМОВЛЯВ Юрій Макаров
ФОТО: Андрій Ломакін

Приводом для бесіди стала остання робота Гудімова — дизайн українського павільйону в місті Канни на набережній Круазет у рамках міжнародного кінофестивалю. Можливо, в масштабі світового кінопроцесу це не найбільша подія, але сам факт просування України зусиллями неурядових організацій дозволяє, як мінімум, замислитись: ▶

ВПРИТУЛ

арт-проект

Ми не робимо ставку на фольклор

а як саме має функціонувати культура в сучасній європейській країні.

НАШІ В КАННАХ

У. Т.: Починімо з українського павільйону в Каннах. Що то було за заування?

— Українська кінофундація заснована Фондом «Україна 3000», її директором і драйвером є Андрій Халпахчі, якого знає вся Україна і якого знають багато людей у світі — маю на увазі кіносвіт. І як завжди на початку якоїсь справи, більшість ініціатив іде не від держави, а від конкретної людини. Вона збирає навколо себе однодумців, котрі можуть щось робити, запалює інших своєю ідеєю, свою впевненістю, що все вийде. Й от уперше завдяки Андрію Україна мала на Каннському фестивалі свій павільйон.

У. Т.: Павільйон — це що?

— Це споруда з легких конструкцій на набережній Круазет, за три хвилини пішки від Палацу фестивалів. 24 м² — критий павільйон під дахом і 24 м² — тераса. Це місце для спілкування, проведення презентацій, там проходять зустрічі. Про-

лор: по-перше, це не фолк-фестиваль, і, взагалі, скільки можна це експлуатувати? На українській вечірці виступав тільки гурт «Даха Браха». Там були пані Катерина Ющенко, міністр культури Василь Вовкун, посол України у Франції Костянтин Тимошенко, посол Франції в Україні Жан-Поль Везіан, актор Венсан Кассель, дуже багато гостей.

У. Т.: Щодо фольклору, то є непереборна інерція: нам, мабуть, простіше набрати штучні квіти-соняшники, глечики, рушники, по-вісіти кілька фотографій Києва з каштанами.

— Якщо відвerto, то кому «нам»? Хто їздить трошки світом, той переживає за Україну, бо тільки за кордоном він розуміє, де живе. Бо коли не їдиш, немає з чим порівняти. У нас немає точки відліку, немає високої планки. Для мене ця поїздка була дуже складна, бо, крім Канн, я їздив до Ніцци в музей Шагала, їздив у Париж, був у Центрі Помпіду, спілкувався з галеристами й музейниками щодо українського мистецтва. Це така

**«ХТО ЇЗДИТЬ ТРОШКИ СВІТОМ,
ТОЙ ПЕРЕЖИВАЄ ЗА УКРАЇНУ,
БО ТІЛЬКИ ЗА КОРДОНОМ ВІН
РОЗУМІЄ, ДЕ ЖИВЕ. БО КОЛИ
НЕ ЇЗДИШ, НЕМАЄ З ЧИМ ПОРІВНЯТИ.
У НАС НЕМАЄ ТОЧКИ ВІДЛІКУ,
НЕМАЄ ВИСОКОЇ ПЛАНКИ»**

дажі, підписання договорів відбувається пізніше, це все дуже довго, а тут просто люди знайомляться. Як на мене, це місце, де можна зустрітися взагалі з Україною.

У. Т.: Як я зрозумів, Андрій знайшов вас, і все це робилося в досить неформальний спосіб.

— Я давно знайомий з ним і його командою. Знав, чим він займається. А зараз була ситуація, коли час настільки притискає... Треба було за якихось чотири дні розробити дизайн.

У. Т.: Перш за все, мабуть, розробити концепцію, месідж, який мають почути відвідувачі?

— Так. Україна поміж рівних країн. Ми не робили ставку на фольк-

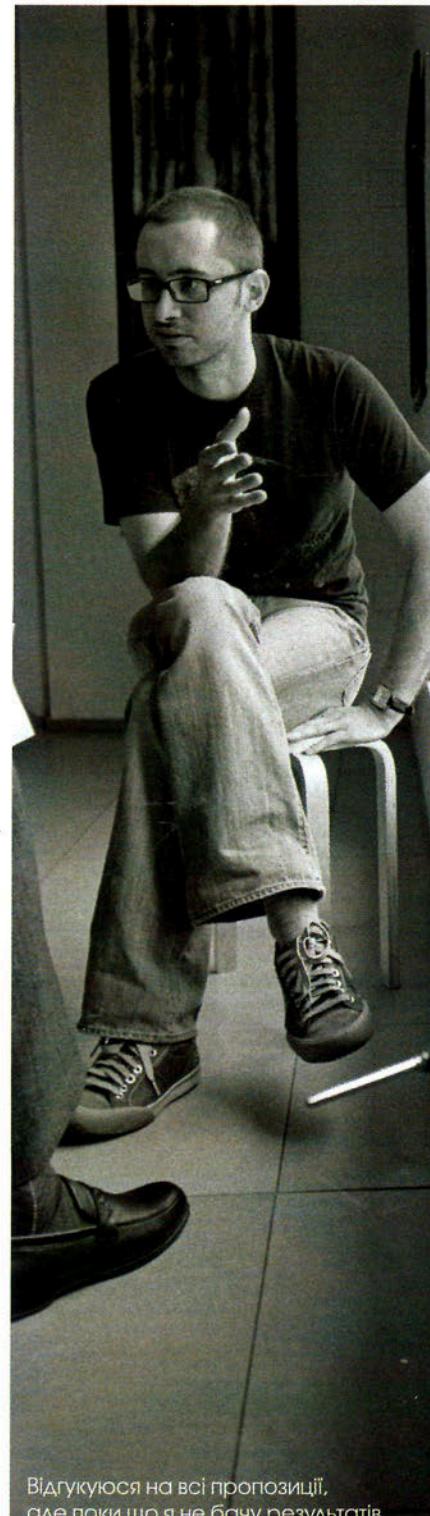
робота, яку виконую вже не перший рік.

У. Т.: Але щоб звертатися до цих людей, потрібно знати, що вони є, і потрібно, щоб вони знали, що ти є.

— Є люди, з якими ти контактуеш, які тебе знайомлять. Тут немає жодних таємниць.

У. Т.: Але ж це вимагає багато часу, доки ти не станеш своїм у цих колах. Андрій ставав своїм у міжнародній тусівці, мабуть, років із 20.

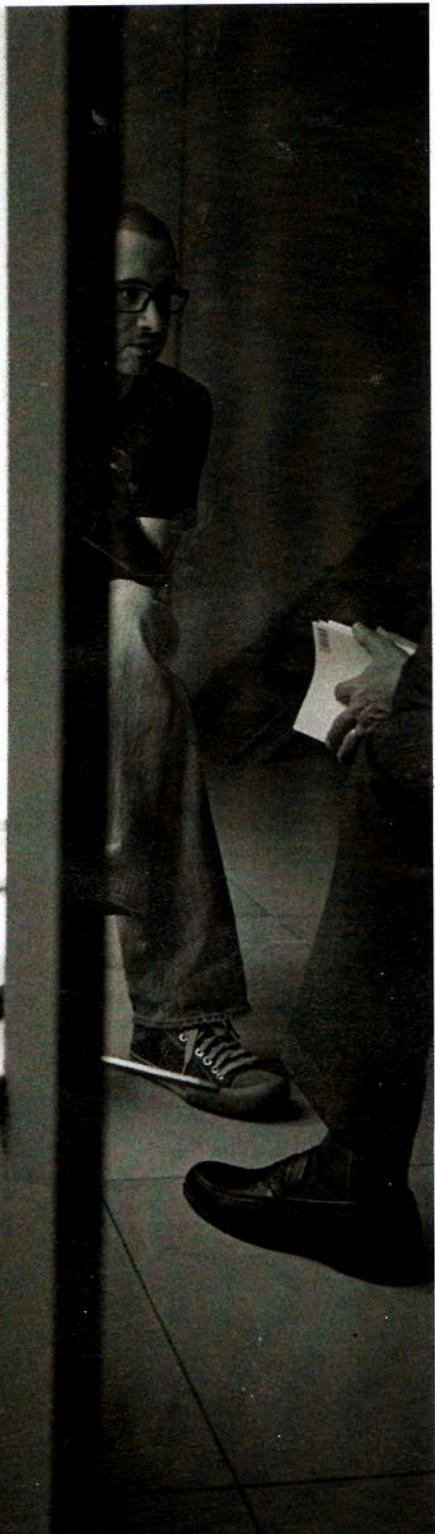
— А крім того, треба ще щось робити. Мені в Парижі розказали жарт, що є дві непередбачувані нації: китайці та українці. Вони можуть домовитися про зустріч і ніколи не прийти.

Відгукуюся на всі пропозиції, але поки що я не бачу результатів.

У. Т.: Тобто в нас уже є репутація. Раніше про нас узагалі не знали.

— Краще взагалі не мати репутації, ніж мати таку. Трошки важкувато. Бо починається: «А, Україна? Зрозуміло!» А в принципі, все дуже просто: треба тримати слово — й усе. Як узагалі проводити культурну політику України, як її немає

мовою, бо якість адаптації висока. Жодного разу я не виходив із зали з відчуттям, що мене надурили. «Мистецький Арсенал» — тут й ініціатива Президента, й Міністерство культури, й багато чого... Але все, що тут щойно робив Влад Тройцький зі своїм «ГогольFest'ом», профінансовано приватним коштом. Я у великому захваті від того, що він зробив. Це, нарешті, прив'язано до сучасності...

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА

У. Т.: Можна констатувати, що донедавна державної політики в галузі культури взагалі не існувало, а якщо вона й була, то у незрозумілих вимірах — там, де відкати й домовленості. Не хочу поки говорити про теперішнього міністра — він із командою декларує цікаві речі... До речі, вам нічого не пропонували?

— Міністр підходив до мене в Каннах, пропонував долучитися до державних проектів. Це стосувалося відтворення, точніше, виправлення іміджу України — в самій Україні та за кордоном. Як я зрозумів, є велика зацікавленість у тому, що проводжу я і мій культурний холдинг. От тільки чим це все закінчиться? Багато разів мав пропозиції від Київської державної адміністрації, від інших владних структур. Відгукуюся на всі пропозиції, але поки що воно настільки розтягнуто в часі! Це може через п'ять років спрацювати, і не з тобою, а хтось твою ідею візьме — тим гірше. Поки що я не бачу результатів.

У. Т.: Зараз у мене склалося враження, що все відбувається завдяки такому-от геройзові, а тепер уже й сучасним технологіям, але все ж — окремим особистостям, які вміють організувати свій штат і не мають жодного відношення ані до державних ресурсів, ані до державної політики. Чи означає це, що ми ставимо хрест на державі, й чи правильно це?..

— З одного боку, дуже правильно. В такий сумбурний час, коли рекламна кампанія одного кандидата на посаду мера Києва кочтує стільки, що за ці гроші можна побудувати три-чотири школи, відкрити музей, підняти кіноіндустрію... Ми такий стрібок могли б зробити лише за рік, але викидаємо ці гроші ні в повітря, ми викидаємо

їх на смітник. Я тішуся з того, що є десяток, може, більше людей, які на собі, на власному горбі тягнуть те, що називається «українська культура». Вони дуже різні, ці люди, але вони поважають один одного, довірють. Тут як на війні.

У. Т.: Тобто ви почуваєтесь, як на війні?..

— Як партизан. Справді так. Але на боці України. Не якоєсь іншої держави. Ми культурні партизани. Серед нас є й олігархічні партизани, які мають своє військо, є індивідууми, які мають невеличку команду, які діють з власної ініціативи. І якщо роздивитися це коло... Тройцький, Халпахчі, Артхаус-Трафік, Карась, Пінчук і т. ін. Я ж казав, більше десяти, й не тільки в Києві. Харків, де Тетяна Тумасян запровадила конкурс Non-Stop Media... У Львові є Владко Кауфман, уже класик, але робить усе сам... А взагалі кожен робить своє під одну ідею, а мета в усіх різна: хтось хоче створити капітал красиво, хтось хоче чесно й цікаво прожити своє життя.

У. Т.: З цього можна зробити кілька висновків. По-перше, чи означає це, що сьогодні люди, які вирішили присвятити себе культурі, можуть на цьому заробляти?

— Аякже. В мене ж немає нафтової свердловини чи металургійного комбінату...

У. Т.: Тому що донедавна такі проекти могли існувати винятково за рахунок спонсорів, грантів. Як спосіб життя однієї людини, це нормально, як спосіб існування проекту, тим більше потужного, навряд чи. Тепер принаймні ті, хто володіють цими технологіями, можуть навіть заробляти, а не сидіти на голці якогось спонсора. І по-друге, Україна за станом думок досить різноманітна. В нас не всі патріоти, й значна частина орієнтується (не політично, а культурно, ментально) на Росію, Москву. Але чомусь серед тих відчайдухів, які проводять культурну політику в такому режимі, неукраїнських патріотів майже немає.

— А як інакше?!

У. Т.: Та дуже просто. «Я русський», а те, що тут діється в Україні, — «временное недоразуменіе». ■

в державі? Де її шукати? Слід починати звідси. От у нас здійнялася буча, коли вирішили перекладати фільми українською мовою, але ж це треба робити на високому рівні, щоб люди отримували задоволення, а не казали, мовляв, ми нічого не зрозуміли. Зараз ніхто не жаліється на переклад анімації українською

— Ну, так. Буває... Приїздять із Росії та й кажуть, «ої, ви такі смешні», а потім заглиблюються в це життя, історію, культуру і вже ніколи не дозволяють собі того стьобу. Вони потрапляють у лояльне середовище, бо в нас прихильно сприймають іноземців. І найголовніше, українці вже почуваються українцями. Я це відчуваю і на Луганщині, і в Івано-Франківську, і в Одесі. Я бачу, як вони люблять Україну. І не тому, що так сказали: «відсьогодні любимо Україну». Воно визріло, просто визріло. Вони не просто змирилися, що Україна — окрема держава. І коли за кордоном кажуть, «яка там Україна, — це Росія», вони ображуються. Але не треба робити ворога з Росією. Я їжджу туди на виставки, на концерти, спілкуюся з російськими кураторами й жодного разу не почув від людей культури чогось образливого. Так, я знаю, що там є люди, які дивляться на Україну як на таку собі недокраїну. Але після спілкування, після спільніх проектів усе змінюється. Ми маємо довести світові, що ми любимо свою країну. Знаєте, як сердечко «Я люблю Нью-Йорк». Щодо державної культурної політики. Чому не дуже приемно працювати з урядовцями? Дуже часто влада демонструє цинізм. Вони не встигають, їм же треба собі грошей натягти. Й відмовитися від такого інстинкту в країні, де на це заплющують очі, важко. Уявіть собі, що прем'єр-міністр Великої Британії купив собі Maybach, чим би це скінчилось? Пішов би у відставку, може, у в'язниці б сидів. Був би скандал усесвітнього масштабу. Скромність — це обов'язково для нормального політика.

ХТО БУДЕ ДЕРИБАНІТИ НАШІ ГРОШІ?

У. Т.: У нас провідний політик, який не має жодного офіційного бізнесу, не соромиться заявляти: «Я ношу костюми «Бріоні». З якої такої заробітної плати він може собі це дозволити?

— А в Словаччині, наприклад, міністр їздить на Škoda, він відмовився від водія, їздить сам, а коли є можливість, то й громадським транспортом. Думаю, вже час переглянути відносини політиків з народом, їхнього невиходу в народ. Мені здається, що наш політичний світ

Краще відійти в бік і робити щось мале, скромнє, але чесно й за свої гроші.

відстає від процесів у країні. Зараз у суспільстві велика зневіра, всі ці виборчі кампанії викликають сарказм, насмішку. Всі ці плакати, розвішані містом, — що більше буде таких кампаній, то менше людей ходитимуть на вибори. Мені шкода тих людей, шкода викинутих на смітник грошей. У Франції 1% усіх податків іде на розвиток кіно. У Франції щороку будують музей.

Подивіться, що робиться з українським кінематографом? Що віднього лишилося? В моєму дитинстві була українська анімація, я пам'ятаю, яке враження на мене справив «Капітан Брунгель», мені це було цікавіше, ніж диснеївські мульти. Є ще питання, як Франція той 1% витрачає. Їхня культурна політика передбачає те, що вони дозволяють знімати угорським,

ВПРИТУЛ

польським, словацьким, хорватським режисерам — і це вважають французькою продукцією.

У. Т.: Тобто вони вже дозріли до того, щоб фінансувати й зачутити ідеї. Імпортуюти, щоби потім експортувати.

— Так, уже давно — й ідеї, й технології.

У. Т.: Тоді повернімося до технологій. З чого складається арт-холдинг? Мене цікавлять поки що не ваші успіхи, а модель.

— Модель дуже проста. Культурний холдинг складається з теперішніх бізнесових напрямів і тих, що можуть бути в перспективі бізнесовими. Бізнес-напрями — це архітектурна майстерня, де ми займаємося сучасною експериментальною архітектурою, дизайном, ландшафтним дизайном. Є дуже специфічні клі-

тивну рекламу, далеку від нашої сумної. Я соромлюся робити такі лажові речі, які йдуть у реклами на ТБ. Коли клієнт не розуміє, чого він хоче, й намагається зіпсувати проект, котрий уже є, то я нічого не зміню, кажу: «Закінчуємо». Якщо ми не можемо знайти спільну мову, це означає кінець проекту: краще так, ніж мучитися, втрачати свою енергію і, врешті, себе. Я хочу працювати із задоволенням. Далі — видавництво «Артбук». Зараз на Форумі видавців у Києві ми представляємо нашу нову серію «Українська фотографія», їй уже перший день показав, наскільки людям це цікаво, наскільки люди скучили за якістю «візуальною» літературою в нижньому ціновому сегменті. Буклет із власноручним підписом автора — це вже, вибачайте, витвір мистецтва. Далі великі плани, й виникає головне запитання: якщо за-

«УЯВІТЬ СОБІ, ЩО ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ КУПИВ СОБІ MAYBACH, ЧИМ БИ ЦЕ СКІНЧИЛОСЯ? ПІШОВ БИ У ВІДСТАВКУ, МОЖЕ, У В'ЯЗНИЦІ Б СИДІВ. СКРОМНІСТЬ — ЦЕ ОБОВ'ЯЗКОВО ДЛЯ НОРМАЛЬНОГО ПОЛІТИКА»

енти, які справді знаються на тому, що відбувається у світі, які тенденції.

У. Т.: I таких, здатних піти на експеримент, достатньо?

— Якби було достатньо, я б уже музей побудував. Друге — є креативна група «Акцент», яка формувала український павільйон разом із «Я Дизайн». Остання робота групи «Акцент» — рекламна кампанія «Книга — це зброя» для Форуму видавців у Києві, ми там розробили весь дизайн. Потім робота для радіо «Джем FM», проект «Не попса» — це теж повністю наш креатив. Плюс дуже багато кінопроектів, є зо два десятки клієнтів, які працюють у галузі культури. І сьогодні в нас немає вже такого різкого розгалуження — бізнесові й творчі проекти. Тепер розробляємо програму української анімації на Берлінському фестивалі. Що далі? Буду відкривати відеостудію, хочу робити кре-

йматися видавничою справою, то де брати постійні кошти? Отут я був би задоволений, якби держава не тільки знизила податки, але й зробила дотації приватним видавництвам.

У. Т.: Але ж у нас є приклад дотування соціально значущих програм...

— Взагалі немає сенсу починати цю тему.

У. Т.: Ні, є сенс.

— Знаєте, що мені сказала одна державна особа на обговоренні? «Я хочу знати, хто буде дерибанити наші гроші». І виходить, що, справді, краще відійти в бік і робити щось мале, скромне, але чесно й за свої гроші. Є якийсь невеликий заробіток — можна випустити книжку, журнал. І це набагато приємніше, ніж піти в казино й усе програти чи купити нову машину. Мені це не потрібно. Мені потрібно розвивати й

БІОГРАФІЧНА НОТА

ГУДІМОВ

ПАВЛО ВОЛОДИМИРОВИЧ

Народився 12 жовтня 1973 року у Львові.

З 1991 по 1996 роки навчався у Львівському лісотехнічному університеті за спеціальністю «ландшафтна архітектура».

З 1991 року почав активно займатися музикою. Перша група — «Клан Тиші».

1994–2005 роки — гітарист гурту «Океан Ельзи».

1998 року переїхав до Києва.

У 2001 році заснував архітектурну майстерню і галерею «Я Дизайн». Почав організовувати виставки українського сучасного мистецтва.

У 2005 році заснував гурт «Гудімов». Випустив два диски: «Трампліни» (2005), «Монополія» (2007).

12 квітня 2007 року заснував культурний холдинг «Гудімов арт-проект», до складу якого ввійшли видавництво «Артбук», креативна група «Акцент», архітектурна майстерня «Я Дизайн», арт-центр «Я Галерея», музична група «Гудімов». Куратор українських і міжнародних мистецьких проектів.

www.gudimov.com

www.yagallery.com.ua

www.artbook.kiev.ua

www.yadesign.com.ua

створювати середовище для майбутніх своїх дітей, щоб їм було з ким спілкуватися, щоб вони бачили, що на стіні висять роботи сучасних художників... До нашої галереї приходять не тільки молодь, багато пенсіонерів. І ось людина каже: «Мені 75 років, нічого подібного я не бачив». Навіть у такому сегменті можна працювати. В галереї за невеликі кошти можна проводити культурно-освітні програми, семінари, є бібліотека. Як на мене, тут представлена найкраща українська митці. Це продумана кураторська робота, за яку відповідаю я, все пропускаю через себе, це суб'єктивна модель ведення мистецьких програм. І останнє — музична складова. Зараз поїдемо у Вільнюс, трохи пограємо. Музика, а не шоу-бізнес — для мене це було принципово. Взагалі важко ідентифікувати, чим я займаюся. Тобто спершу є я, а вже потім арт-проект. ■

ВСКОЧИЛИ

СТОЛИЦЯ ОБРАЛА
МЕРА ЗА КРИТЕРІЯМИ
РИНКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Автор: Марія Старожицька

Саме тоді, коли я розмірковувала над тим, які висновки в загальноукраїнських масштабах можуть мати київські вибори, у вагон метро зайшов чоловік середнього віку, оглянув попутників і запитав голосно: «Що, Черновецький виграв?» «Так», – відповіли йому одразу кілька пасажирів. «Тоді що, як Юля говорила, київські вибори покажуть, хто керує в країні, в нас потім знову Ющенко буде?!» Ніхто йому вже не відповів, і чоловік далі також мовчав.

Політологи стверджують, що в протистоянні Секретаріату Президента й Кабінету Міністрів на київських виборах переміг Президент Віктор Ющенко, а програв Блок Юлії Тимошенко. Насправді все не так очевидно – кияни віддали частину голосів за того, хто, на їхню думку, й далі хоче бути просто мером, а не балотуватися в президенти. Навіть більше – сталося те диво, якого досі прагне для себе нездатна Верховна Рада, – в Київраді мер матиме більшість своїх однодумців, і це дозволить йому практично робити будь-які дії, що б тепер не говорили його опоненти.

Тим більше, що, попри всі прогнози скандальних опротестувань, навіть до проголошеної давнім супротивником Черновецького міністрем внутрішніх справ Юрієм Луценком перспективи міського Майдану, результати виборів були сприйняті напочуд тихо. До того ж – анонсованих численних порушень на виборах не виявилося – рапортував комітет виборців, жодної скарги немає – повідомив тервіборчком. Ну виучили десь у когось 30 пляшок сірчаної кислоти –

начебто їх збиралися вилити в скриньки, та хто ж зізнається. Десять виявили протоколи з похибкою – без імені Віталія Кличка, так вчасно ж замінили на нові, правильні – однаково голосів боксерові й кумірові молоді це не додало. Ні, звичайно, ті, хто заздалегідь отримали від агітатора певного блоку відривний купон «Прихильник» (такі, зокрема, синенькі, роздавав один мій знайомий безробітний, який прибився агітатором до Василя Горбала), ще щось там, можливо, отримає, але це вже буде не підкуп, а компенсація за моральні збитки. Її виплатою на вряд чи знехтують навіть ті, хто опинилися в меншості – країні ще обирали та обирають.

А на цих виборах було перевіreno технологічну доцільність всіх видів піару, який знаdobиться і на найближчих парламентських виборах, що їх прогнозують уже восени, і на наступних мерських, що невдахи цієї кампанії планують уже на 2010 рік. І, звичайно, на президентських.

Отже, перші висновки. Білборди з усміхненими обличчями лідерів та однакові гасла з різними епітетами («Києву потрібний ... мер» – замість три крапки були варіанти: чесний, сильний, розумний, нормальній тощо) не спрацювали. Так само, як і «Вони не будуть красти» – ще аби кандидати переконували, що не будуть битися навулачки на

У ГРЕЧКУ

Вибори – справжня рулетка:
один із се́мидесяти, ще й той самий

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАНІК

засіданнях Київради. Повністю витіснивши рекламу товарів, ці гасла вже за кілька днів почали дратувати. «Макулатура» з наметів та поштових скриньок – якісно видрукувані програми кандидатів – не

розпочата кампанія «Соромно, коли (боксера використовують, мер краде, дерева вирубують тощо)» безславно завершилася вже в день, коли з'ясувалося, за якого same кандидата у мери «соромно не буде». Не спрацювала схожість піар-кампанії однакових облич – при тому, що такі красиві кандидати уникали публічних дебатів один з одним, можливих і на міських майданах, і на телебаченні. Щодо ролі, яку зіграла преса, – компліментарні тексти однакового обсягу про кожного з платоспроможних кандидатів просто не читали навіть передплатники – спеціально запитала сусідів. І схожість ця – статей, наметів, гасел – перетворила кандидатів на сіру масу. На її тлі певна кількість людей зробила свій вибір, принаймні, погоджуючись про це розповісти, сuto з міркувань стабільності хоча б в одному окремо взятому мегаполісі. Казали, «всі недоліки Льоні-Космоса, люди, далеко від потреб нашого світу, ми вже знаємо, й краще з ним змирилися, бо він хоч особистість, а решта – якісно однакові...»

А що ж насправді подіяло на вибір киян, крім, на щастя, ще наявних в декого переконань? Згідно з опитуванням **Тижня**, «переконані» голосували чи то «проти всіх», чи «за Кличка – аби проти Черновецького», чи «за Омельченка – йому б належну передвиборчу кампанію, дідусь би ще врятував своє місто!»

Все просто: моральна відповіальність за матеріальну допомогу.

«ВСІ НЕДОЛІКИ ЛЬОНІ-КОСМОСА, ЛЮДИНИ, ДАЛЕКОЇ ВІД ПОТРЕБ НАШОГО СВІТУ, МИ ВЖЕ ЗНАЄМО...»

користувалася попитом, прапорці з партійними емблемами не брали навіть діти. Наліпки «сховай паспорт бабусі, врятуй Київ» тільки роздратували пенсіонерів, а цікаво

Черновецький – банкір, і свою справу він знає добре – на висловлену йому минулого разу довіру він щомісячно нараховував відсотки й пенсіонерам, і працівникам свого

банку з членами їх сімей та сусідами, й учителям та лікарям міста. На ці «мерські доплати» він «підсадив» достатню кількість киян, які в «годину Ч» не спокусилися ні на одноразові виплати від решти кандидатів, ні на сумнівно-кримінальну «карусель» із фотографуванням галочки в бюллетені, якою нас лякали перед днем виборів, ні на перспективу змінити помітно недолугого міського голову на іншого. «Гречка мера не замінить», – було написано на футбольках агітаторів БЮТу. Гречка мера замінила. Реальна гречка, яку ввозили вантажівками й до чиєї якості мала зауваження санепідемстанція, – уявну зміну на краші.

Звичайно, сам старий-новий мер спростовує цей факт. «Гарантую, що жодна людина не одержала готівки під час виборчої кампанії, ніяких подарунків – ні курки, ні курчати, нічого. Ні гречки», – заявив він після перемоги. Ale тут-таки підтверджив, що ділиться надприутками: «Я буду підтримувати населення Києва, тому що я забезпечена людина», – пообіцяв мер. Ось така реальна ринкова політика, в яку просто виштовхнули наших громадян.

Відтак і з наступними виборами все просто – той, хто нагодує хоча б гречаною кашею, але з маслом і всю країну, буде постійно й адресно компенсувати кожному виборцю його інфляційні збитки, – й очолить державу. Тільки поспішати треба з перехопленням ноу-хау – он Черновецький зі своїм блоком уже до Верховної Ради зібрався балотуватися, й урожай на гречку, кажуть, буде цього року... «Краще Космос, ніж тормоз – у такі масчки одягнув мер «своїх». Стою президентське гасло!

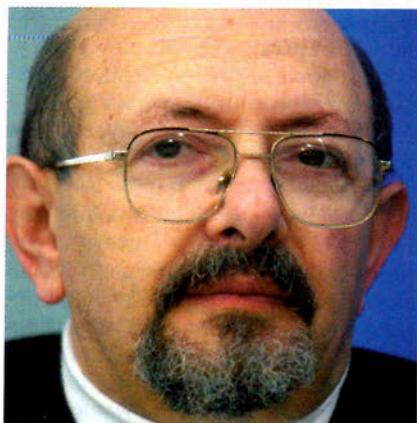
I воно одразу підтвердилося, поки що словом. «Я успішний, – заявив найкрасномовніший з мерів України. – Все, чим я займався, закінчувалось успіхом. Ale для цього потрібен шлях. Мене багато хто не розуміє в житті, але результат у мене скрізь. У мене скрізь усе виходило». I таки вийшло. ■

МЕТАСОЦІОЛОГІЯ

ТИЖДЕНЬ СКОРИСТАВСЯ МОЖЛИВІСТЮ ТРОХИ ПОМСТИТИСЯ СОЦІОЛОГАМ, ЯКІ ПОСТІЙНО В УСІХ ЩОСЬ ЗАПИТУЮТЬ, І ЦЬОГО РАЗУ ВИРІШИВ ОПИТАТИ ПРО ВИБОРИ ЇХ САМИХ

РОЗМОВЛЯВ Анатолій Бондаренко

Команди кандидатів за морально-етичними якостями нічим не відрізняються

ВОЛОДИМІР ПАНІОТТО
президент КМІС, професор
кафедри соціології
Києво-Могилянської академії

У. Т.: Як ви оцінюєте результати виборів у Києві?

— Результати доволі очікувані. З несподіванок, яких не було в попередніх дослідженнях, можна назвати трохи вищий рейтинг блоку Литвина. Результати щодо Черновецького ми прогнозували. Одразу після реєстрації кандидатів передбачили, що супротивники Черновецького розділять між собою голоси. Власне, так і сталося. Всі, крім, можливо, Юлії Володимирівни, ще на початку зрозуміли, що чинний голова переможе.

У. Т.: А високий результат блоку імені мера був для вас несподіваним?

— Він був менш очевидним, тому що, принаймні, на початку кампанії більше було в БЮТ, хоч і не набагато. Черновецький очолив перегони передусім тому, що кандидати

від інших партій змагалися між собою й тривала постійна боротьба між президентом і прем'єром.

У. Т.: Як ви оцінюєте роботу соціологів перед виборами?

— Цього разу дуже багато озвучено різних рейтингів. Але це не дослідження — більшість опитувань проводили не соціологічні центри, а такі собі медіа-фантоми. Центр «Оазис», центр «Група Форум» тощо. Після оприлюднення ними рейтингів, коли ми намагалися з'ясувати, хто вони, виявилося, що в ЗМІ, через які ті працювали, немає навіть інформації про цих людей. Ні адреси, ні часто навіть номера телефону. Тільки електронна пошта, десь на безкоштовному сервісі. Потім говорять про війну соціологічних центрів. Але це не так — Ірина Бекешкіна на одній із конференцій, де ми були разом, сказала, що немає ніякої війни — у кожного кандидата був такий фіктивний центр, який збільшував для нього дані. Мене особисто це розчарувало — я мав більш романтичне уявлення про того ж Катеринчука, наприклад. Те, що і в нього був якийсь фіктивний центр, означає: команда Катеринчука з морально-етичного погляду нічим не відрізняється від інших.

У. Т.: Низька явка виборців була очікуваною?

— Ми прогнозували явку 60%. У результаті помилилися на незначну величину. Взагалі, все менше людей приходять голосувати — це тенденція. У великих містах явка завжди менша. В цьому сенсі кияни — це люди, які раніше, ніж інші, розчарувалися у політиці чи більш зайняті, хоч спеціально ми це й не досліджували. Жителі великих міст просто цинічніше або реалістичніше ставляться до всього.

Після цих виборів «помаранчевим» буде дуже важко об'єднатися

ІЛЬКО КУЧЕРІВ
директор фонду
«Демократичні ініціативи»

У. Т.: Для вас результати виборів стали несподіванкою?

— Наши результати екзит-полу співпадають з результатами підрахунку. Для мене зараз це головне. Щодо того, чи здивували нас результати — це питання до виборців. Явка дуже низька, фактично вибори підтвердили високий рівень розчарування виборців у політичних процесах.

У. Т.: Що саме зумовило розчарування?

— Воно виникло не тому, що вибори були непотрібні, а тому, що політики не запропонували нічого нового. В першу чергу, «помаранчеві» сили, які заварили всю цю кашу, не об'єднались. А виборці в Києві — це все ж таки переважно «помаранчевий» електорат.

Я задоволений тим, що нам вдалося зробити, але розчарований розвитком ситуації в Києві, і в Україні, тому що ці вибори — своєрідний тест

ВПРИТУЛ

на наступні вибори, на президентську кампанію. І якщо «помаранчеві» не об'єдналися зараз, то їм дуже важко буде об'єднатися незабаром. Це один із індикаторів, який ще раз підтверджує незрілість наших політиків.

Електорат Тимошенко не відрізняється від електорату Черновецького

ЄВГЕН ГОЛОВАХА
заступник директора
Інституту соціології НАНУ

У. Т.: Прокоментуйте будь ласка, результати виборів.

— Я буду говорити, можливо, непопулярні речі. Всі коментарі зараз зводяться до того, що з політиків що може втратити чи, навпаки, здобути за результатами цих виборів. Накопичити рейтинги, зробити собі плацдарм для виборів загальнонаціональних. Справді, всі аналізують вибори тільки так, а місто розглядають виключно як плацдарм. І ладні від цього міста залишили руїни під свої рейтинги та політичні преференції. Я вважаю, що яким би не був Черновецький, як би його не ображали, що би про нього не казали, яким би він дивним не був у своїх інтерв'ю, але за два роки його головування послідовне й неминуче знищенню Києва як міста зі своєю неповторною красою, як міста, що має бути зручним для громадян, все-таки припинилося.

Ось вам приклад — на вул. Гончара, де я живу, було два сквери, які минула влада віддала під забудову. Громадяни боролися, але вперше ми побачили, що будівництво припинилося, лише в останні два роки.

У. Т.: Може, це був такий передвиборчий хід?

— Ні, це сталося ще рік тому. Я не знаю, яка точно тут роль Черновецького, хоча мені відомі схожі випадки і в інших районах. Всі забувають, що в місті треба жити, а не розглядати його як політичний плацдарм.

По-друге, за два роки в мене в будинку юного разу не траплялося ситуації, коли б не вивозили сміття. А до того це було звичною практикою. Тобто організацію життя міста все ж таки хтось займається.

Кияни починають ображати, мовляв, вони не підтримали демократів. Не в тому річ. Кияни трактують місто не як плацдарм, а як місце, де можна жити. Тому це стало підставою для того, щоб не обирати людей, котрі ставляться до міста як окупанти, які думають, що з цього місця можна завойовувати далі.

Кияни свого часу обрали нехай і поганого, але мера. Нехай поганий, але це самоврядування, й через чотири роки саме вони його переоберуть. Або вийдуть на площа й скажуть: «Більше не можемо — він знищив наше місто».

Натомість збирається ВР і з незрозумілих причин ухвалює рішення, що киянам потрібно переобирати голову. Чому депутати не поважають вибір людей на локальному рівні? Вони дуже багато розмовляють про самоврядування, ці наші великі демократи, але не дозволяють людям самим розв'язувати місцеві проблеми. Це теж певним чином уплинуло на результати голосування.

І, по-третє, я переконаний, що більшість корінних киян проголосували саме за Черновецького. Говорили, що це люди похилого віку, яких підкупили пайками. Так-от, я вам скажу: за даними дослідження, вікова структура електорату Тимошенко не відрізняється від вікової структури електорату Черновецького. В Кличка — так, за нього голосувала молодь. Я впевнений, що з-поміж прихильників Юлії Володимирівни більшість є вихідцями не з Києва, і їм певною мірою Київ байдужий. Мені здається, корінні кияни відчули, що знищення міста все ж таки трохи припинилося.

Взагалі, політікам варто ставитися до міста як до місця, що має історичну, побутову, психологічну цінність для тих, хто в ньому мешкає. Тоді, можливо, будуть інші результати. ■

ПІДСУМКИ

ТИЖДЕНЬ ВІДІЛИВ ГОЛОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ КІЇВСЬКИХ ВИБОРІВ

Місцеві перевибори в Києві виявили низку тенденцій, які обов'язково відгукнуться в загальнонаціональному масштабі. **Тиждень** спробував їх підсумувати.

1) «Годування електорату» як шлях до успіху. Дві найрейтинговіші сили в Києві — БЮТ і Блок Черновецького — передусім воюють за голоси мало-забезпечених. І продуктивні набори, ї різноманітні «додаткові соціальні виплати» виявилися ефективним методом мобілізації прихильників.

2) Розчарування в політиках. Низька явка (53%) і велика кількість «проти всіх» (3,1% — більше за проходний бар'єр!) свідчать про те, що навіть політично активним киянам нема кого обирати з наявних партій.

3) Крах пропорційної системи на місцевому рівні. Головна причина розчарування у виборах — громадяни не можуть висувати своїх кандидатів, незалежних від закритих партійних списків.

4) Політікам варто змінити рівень спілкування. Ще одна причина розчарування — жоден партійний діяч не почав серйозну розмову про «земні речі». Про управління територіальною громадою та її комунальною власністю, про допуск до участі в самоврядуванні тих, хто не мають столичної реєстрації.

5) Черновецький як мер України. Тріумфальне повернення у владу робить «Космоса» політіком національного масштабу — такого собі незалежного від «партийних кланів» господарника.

6) Крах Луценка й НУ-НС. «Термінатор» не ліз за словом до кишені, але нічого не зробив конкретно, за що й поплатився. Провалився й НУ-НС як пропрезидентська сила. Ющенко самоусунувся від столичної кампанії, але відмову підтримати другий тур йому ще пригадають.

7) Ефективність рекламних технологій для «нових облич». Цілком віртуальні кампанії ГАКу й Блоку Катеринчука стали успішні. А якщо принцип «побільше рекламних майданчиків» спрацював у Києві, то чом би не спробувати його і в межах усієї країни?

СТРІЛЯНИНА У «ВНУТРІШНІЙ ІМПЕРІЇ»

УБИТО «ЗАВГОСПА» НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

АВТОР: Василь Васютин

Mинулого тижня в центрі Києва від рук кілера загинув керуючий справами Національної ака-

demii наук України (НАУ) Валерій Арсенюк. Увечері 20 травня він прямував додому вулицею Антоновича (колишня Горького), коли до нього підбіг молодик і

впритул вистрілив у голову. Арсенюк помер миттєво. Незадовго до цього Валерій Васильович пообіцяв **Тижню** поспілкуватися на предмет махінацій із майном

ВПРИТУЛ

КОЛДЖАНДІР СМОЛЕНОГО

НАНУ. Розмова мала відбутися на початку червня.

ЛЕНДЛОРД ЗА НАЙМОМ

Національну академію наук називають державою в державі. Вона володіє майном, що займає площу, яку можна співставити з розмірами мегаполіса. Й контролював усю цю імперію Валерій Арсенюк. Посада керуючого справами НАНУ – це синтез повноважень прем'єр-міністра та голови президентського секретаріату. В той час, коли президія Академії на чолі з Борисом Патоном зосередилася на науковій роботі, коло питань, пов'язаних із майном та фінансами, замкнулося на персоні пожійного. А останнім часом тут не обходилося без скандалів.

«Легше сказати, чим він не займався, ніж перелічити все, чим він займався», – стверджує Валентин Степаненко, заступник керуючого справами НАНУ. – Всі бази відповідної, все службове житло, все забезпечення інститутів енергоресурсами, контроль за всім цим комплексом... 184 установи мають землю загальною площею понад 122 тис. га. Це величезні землі!» Окрім десятків інститутів у Києві, в Академії діють 6 регіональних наукових центрів подвійного з Міністерством освіти і науки підпорядкування: Донецький, Західний (Львів), Південний (Одеса), Північно-східний (Харків), Придніпровський (Дніпропетровськ), Кримський (Сімферополь) та Інноваційний центр у столиці. Головною ланкою структури НАНУ є науково-дослідні інститути та прирівняні до них наукові установи. В структурі НАНУ також діють національні заклади – Національна бібліотека України ім. В. Вернадського, Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія», Національний ботанічний сад ім. М. Гришка, Національний дендрологічний парк

непогано, причому не лише державними. За інформацією **Тижня**, Арсенюк був засновником чотирьох комерційних структур у Київській області, що спеціалізуються на сільському господарстві: ТОВ «Згурнас», ТОВ «Жуківське», ТОВ «Астра» і ТОВ «Гарант».

Проте в контексті земельних проблем його прізвище пов'язували не з успішним сільгоспвиробництвом, а з розподілом земель у столиці. Цікавий нюанс: у 2006 році Леонід Черновецький, одразу після обрання міським головою, здійснив візит ввічливості до НАНУ. Щоправда, поступався мер до кабінету не президента Бориса Патона, а... керуючого справами Валерія Арсенюка.

За тиждень до вбивства Валерія Арсенюка спалахнув черговий скандал навколо майна Академії. Контрольно-ревізійне управління нарахувало порушень фінансово-господарської діяльності в Національному ботанічному саду ім. М. Гришка на 12 млн грн. Трохи раніше кандидат у депутати Київської міськради Анатолій Коваленко заявив про плани Леоніда Черновецького віддати під забудову земельні ділянки на території ботсаду. Коваленко стверджує, що

НАЦІОНАЛЬНУ АКАДЕМІЮ НАУК НАЗИВАЮТЬ ДЕРЖАВОЮ В ДЕРЖАВІ. ВОНА ВОЛОДІЄ МАЙНОМ, ЩО ЗАЙМАЄ ПЛОЩУ, ЯКУ МОЖНА СПІВСТАВИТИ З РОЗМІРАМИ МЕГАПОЛІСА

«Софіївка», Національний науково-природничий музей. Крім того, до структури НАНУ входять дослідні підприємства, конструкторсько-технологічні організації, обчислювальні центри. Не виключено, що до цього господарства додадуть навіть острів Змійний, де планують створити заповідно-музейний комплекс.

Усім цим Валерій Арсенюк опікувався впродовж 12-ти років. З уст колег довелося почути різні думки про його особу. Далеко не всі відгукувалися про нього як про авторитетного науковця. Недоброзичливі звертали увагу на те, що, працюючи в Інституті електрозварювання ім. Б. Патона, дисертацію він чомусь іздив захищати аж у Маріуполь – в Приазовський технічний університет. Водночас із фінансами поводився вмів

вже готовий проект рішення про продаж землі Звіринецького пагорба. Тобто під загрозою знищення опинилася знаменита Липова алея й ішле не досліджені печери часів Київської Русі. «Сьогодні готують відповідні дозвільні документи для землевідведення 12-ти ділянок на межі Центрального ботанічного саду, а також безпосередньо на його території», – попереджає Коваленко.

Ботанічний сад на Печерську має статус ландшафтного заповідника. Таким чином, відчуження навіть найменшої частини його території є прямим порушенням Закону «Про природний заповідний фонд України». Наразі невідомо, хто претендує на згадані ділянки. Проте коли йдеється про інші випадки, називають конкретні прізвища. ■

Валерій Арсенюк не дійшов до власного будинку кілька метрів. На місці, де його вбили, досі лежать квіти

СПАДОК ПАТОНА

У квітні цього року господарський суд Києва розпорядився відібрести у компанії «Юрбудконсалтинг», яку пов'язують із наближеним до Черновецького начальником Головного управління комунальної власності КМДА Анатолієм Чубом, 3,8 га землі в районі станції метро «Либідська» — на вул. Івана Кудрі. Ділянка належить ЗАТ «Дослідний завод електrozварювання інституту ім. Б. Патона», їй це рішення є безпосереднім наслідком війни за контроль над підприємством.

Спірний наділ належав Академії ще з радянських часів. Однак на сесії Київради 15 березня 2007 року землю передали фірмі «Юрбудконсалтинг». Її, наскільки відомо, заснувала юридична фірма «Формула безпеки», яку до виборів очолював Чуб. Ухвалюючи рішення про передачу, Київрада торік посидалася зо-

крема на лист-згоду від 28 квітня 2006 року з підписом екс-директора підприємства Вадима Титова, який загинув за нез'ясованих обставин через кілька місяців. У листі зазначалося, що між заводом і фірмою раніше був укладений договір про спільну діяльність, котрий передба-

єкті частку держпідприємства за 15 млн грн. Причому в разі порушення низки пунктів договору щодо заводу були передбачені безпрецедентно тверді фінансові санкції, відповідно до яких земля «Юрбудконсалтингу» відходила практично безкоштовно.

ІМЕНА ВАСИЛЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ТА ЙОГО ПАРТНЕРА АНДРІЯ ІВАНОВА НАДТО ЧАСТО «СВІТИЛИСЯ» В ЗЕМЕЛЬНИХ СПРАВАХ АКАДЕМІЇ НАУК

чав забудову території офісними приміщеннями та житловими будинками, 10% яких після завершення будівельних робіт повинні були відйті електrozварювальникам. Також «Юрбудконсалтингу» надавалося право викупити в про-

Наприкінці минулого року за завод, вартість майна якого становить кілька сотень мільйонів доларів, почали боротися НАНУ та Фонд держмайна України, з'ясовуючи, хто контролює 81% акцій підприємства. Середособливозацікованих передачі

акцій у користування Академії з по- дальшим їх продажем називають ко- лишнього депутата Київради Оле- ксандра Волкова. Він же є співзаснов- ником ТОВ «НВЦ Експловед». Ця компанія є власником 6,5% акцій ЗАТ і була одним з ініціаторів реорганіза- ції державного підприємства в ЗАТ. Валерій Арсенюк фактично почав пі- дігравати Волкову, хоча перед цим діяв у інтересах команди Черновець- кого. Дехто пов'язує таку зміну з по- явою третього зацікавленого гравця, який домовився з Арсенюком.

У статутний фонд ЗАТ внесені ді- лянки загальною площею понад 10 га з об'єктами на вул. Івана Кудрі, Са- перне поле й Новопироговська. Один гектар подібної землі може кошту- вати більше ніж \$15 млн. Крім земель- ної ділянки на вул. Кудрі, заводові Па- тона належить дев'ятиповерховий гуртожиток на вул. Саперне поле. З нього вже, до речі, почали виселяти мешканців. Підприємство володіє також адміністративно-господарсь- кими об'єктами на вул. Новопирогов- ська, розташованих на площі в 6,4 га.

Водночас триває конфлікт нав- коло ще одного підприємства НАНУ. Олігарх Василь Хмельницький у жовтні минулого року переміг Ака- демію в боротьбі за майновий ком- плекс ЗАТ «Біофарма». Акціонерами створеного в 2003 році на базі держ- підприємства ЗАТ стали трудовий колектив фармацевтів з 60%-вою часткою компанія «Медбіоінвест», у власність якої передані 40% акцій в обмін на інвестиції. Такий розвиток подій не влаштовував Інститут епідеміології й інфекційних захво- рювань ім. Громашевського, що входить до складу НАНУ. Представники інституту заявили, що майновий ком- плекс загальною площею 5 га по- винен перебувати в їхньому управ- лінні. Два роки тривала судова тяга- нина, яка закінчилася фактично поразкою НАНУ.

ЗОЛОТА ФЕОФАНІЯ

Слід зауважити, що імена Василя Хмельницького та його партнера Андрія Іванова надто часто «світи- лися» в земельних справах Академії наук. Зокрема, це стосується нама- гання «під'яти» великий шматок землі у Феофанії.

У 2003 році ТОВ «Агрокомбінат «Хотівський», який пов'язують із Іва- новим, отримав у своє розпоряд- ження понад тисячу гектарів Голосі- ївського лісу й частину земель музей-

ного комплексу «Пирогове». Леонід Черновецький, щойно приступивши до справ у 2006 році, пообіцяв за допо- могою прокуратури з'ясувати при- чини оборудки й повернути все на свої місця. Однак обіцянки залиши- лися невиконаними після того, як близькі до Іванова депутати міськради долучилися до промерської біль- шості.

року за вказівкою Кабінету Міністрів реконструкція почалася. Рішенням Київради заповідник змінює кор- дони. Від «Феофанії» відрізають 30,36 га мальовничої діброви, натомість приєднують землі, що досі заповідни- ком не вважалися. На мапі серед лісу з'являється нова територіальна оди- ниця — провулок Феофанівський. «Площа заповідника залишилася та

МАЮЧИ ДОСТУП ДО РОЗПОДІЛУ ТАКИХ КОЛОСАЛЬНИХ РЕСУРСІВ, АРСЕНЮК ЧИНИВ УКРАЙ НЕОБАЧНО, ПРОГУЛЮЮЧИСЬ КІЄВОМ БЕЗ ОХОРONI

Музейному комплексу «Пиро- гове», який у 2004 році перейшов із під- порядкування Мінкульту до НАНУ, відвели в управлінні земельних ре- сурсів Києва, згідно з документами, 113 га землі, в той час як за держав- ними актами нараховувалося 143 га. Втрачена ділянка — це будинки, де проживають 92 родини селища Пиро- гове. Відселення їх триває з 1988 року. Проте тільки в останній рік сюди по- чали проводити комунікації, які зали- шаться навіть після відселення старих власників.

При цьому, упродовж чотирьох років звучать заклики не допустити будівництва на цих землях відпо- чинкового комплексу компанією «Укрінвестбуд», яку теж пов'язують з Івановим. Натомість працівники музею під час приватного спілку- вання з кореспондентом **Тижня** розповідали, що після зміни підпор- рядкування музею складається вра- ження, ніби експозиція свідомо ни- щиться, доводиться до такого стану, щоб керівництво Академії у певний момент вийшло з простягнутою ру- кою і заявило, що не в змозі само- тужки вирішувати проблеми. І зе- мельні надії могли б тоді стати ком- пенсацією за фінансову допомогу приватних структур. Тобто хтось, заручившись підтримкою когось із керівництва НАНУ, намагається ви- тіснити наукову установу з прива- бливих земель.

У квітні 2003 року розпочалася громадська кампанія проти вирубу- вання, реконструкції та забудови ма- стоками держслужбовців заповідної пам'ятки садово-паркового мисте- цтва «Феофанія», що також є влас- ністю НАНУ. Та вже у вересні того

сама, але це можна назвати шулер- ством на картах, тільки картах — гео- графічних, — вважає Олександр Сер- гієнко, представник громадського об'єднання «Порада». — Змінивши кор- дони, Київрада почала роздавати тут ділянки. Спершу 17-м різним підстав- ним людям дали по 10 соток, а потім в один день одна й та сама пані купила ці ділянки за смішну ціну». Смішна ціна — це від 5 до 7 тис. грн за 10 соток. Реальна вартість на сьогодні при- близно в 50 разів вища.

10 листопада 2004 року заступ- ник мера Володимир Яловий підпи- сусь погодження 17-ти заяв, які спря- мовує до голови Київзemu Анатолія Муховича з резолюцією «опра- цювати в робочому порядку». В них фігурували такі прості українці, як Кравчук А.М., Богатирьова Р.В., Ша- ров I.Ф., Гапочка М.М., Вашук К.Т., Шевчук С.В., Гавриш С.Б., Ри- бак В.В... Цікаво, що облаштовували ці ділянки за державний кошт.

Попри те, що ім'я Валерія Арсе- нюка у згаданих скандалах майже не згадували, маломовірно, що наве- дені вище оборудки з майном НАНУ здійснювалися без його відома й на- віть участі. Не виключено також, що є й інші випадки відчуження нерухо- мості Академії, однак вони відбува- лися без публічних конфліктів і тому лишилися поза увагою громадськості. Слід зауважити, що сьогодні нікому достеменно не відомо (крім хіба що покійного Арсенюка), скільки саме контролює НАНУ майна і яка його справжня вартість. Маючи доступ до розподілу таких колосальних ресур- сів, Валерій Васильович чинив україн необачно, прогулюючись Києвом без охорони. ■

Держава у державі

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЧНА ІМПЕРІЯ

Автори:

Андрій Лаврик,
Василь Васютин

Математика

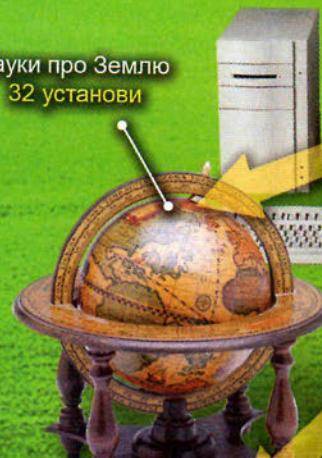
8 установ

Інформатика

18 установ

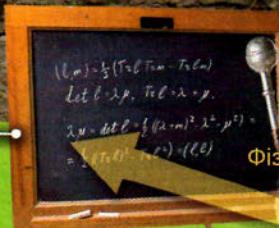
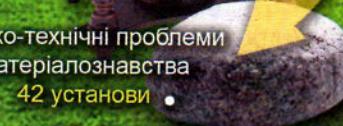
Науки про Землю

32 установи

Фізико-технічні проблеми матеріалознавства

42 установи

Фізико-математичні науки

15 установ

Фізика та астрономія

27 установ

9 наукових установ

Фірма «ІнтерАН»,
тощо

Механіка

12 установ

Ядерна фізика та енергетика

13 установ

Фізико-технічні проблеми енергетики

28 установ

Олігархи від науки Хто обскубує НАНУ

Василь Хмельницький
(«Кіївенерго», ЗАТ «Медбіогінвест»)
10 га землі підприємства «Біофарма».
Використання – розвиток виробництва
та житлово-комерційна забудова.
Комерційна вартість землі і споруд –
\$200 млн.

Додатковий дохід – від \$100 тис.
щороку при цільовому використанні
підприємства.

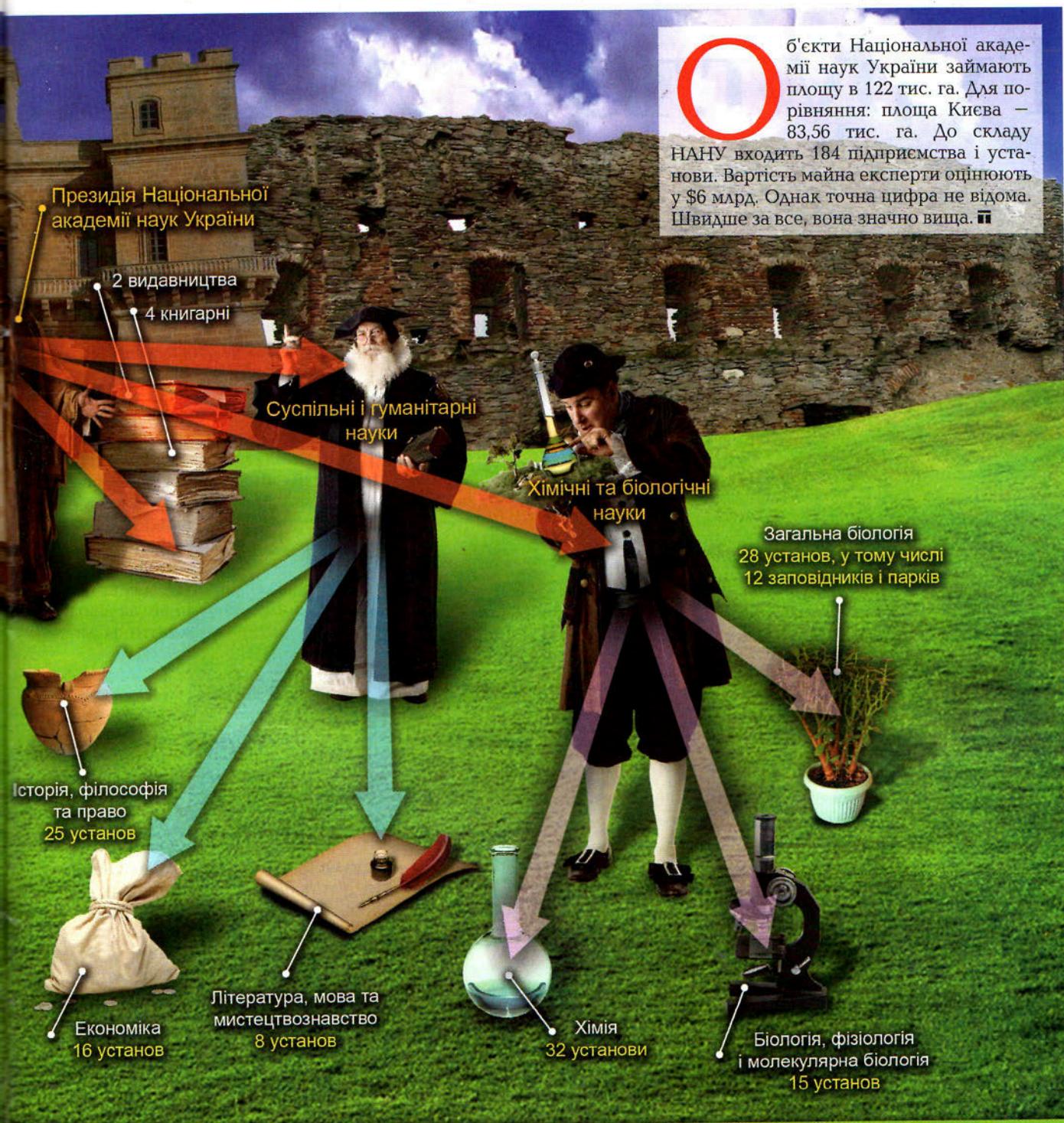

Рінат Ахметов, компанія System Capital Management
Близько 147,25 га (від загальної площині
262,2 га) землі Донецького ботанічного
саду, що належить до об'єктів
природно-заповідного фонду України.
Використання – база ФК «Шахтар»
з готелем і житловим комплексом.
Комерційна вартість землі – до \$8 млн.

Сергій Тарута, компанія
«Індустріальний Союз Донбасу»
До 1,5 га в центрі Києва у межах
пропонованої програми переселення
гуртожитків та інституту НАН України
на околиці міста.
Використання – (офіційно –
за пропонованим проектом) для
облаштування музею Т. Шевченка.
Комерційна вартість землі – \$13 млн.

ВПРИТУЛ

Андрій Іванов («Київхліб», «Київенергохолдинг»)
10 га ЗАТ «Дослідний завод інституту ім. Патона», 20 га музею «Пирогово»,
20 га ландшафтного заповідника «Феофанія».
Використання – житлово-комерційна забудова (у першу чергу – елітна).
Комерційна вартість землі – від \$500 млн.

Лариса і Сергій Кравченко, компанія «Евроресурс»
1,5 га у центрі Києва (на місці гуртожитків та НДІ НАН України),
до 1 га як підрядник будівництва у Феофанії.
Використання – житлово-комерційна забудова та оренда отриманих приміщень.
Комерційна вартість землі – від \$80 млн.

Віктор Пінчук та власники групи «Приват» (проект наразі аморожено)
Площа ділянки – до 40% площи Дунайського біосферного заповідника (загальна площа – 7,8 тис. га).
Використання – створення інфраструктури для функціонування судноплавного каналу.
Комерційна вартість землі – від \$0,5 млрд.

Гуру глобального

ЕКСКЛЮЗИВ ТИЖНЯ: ПАОЛО ПІНІФАРІНА, СТВОРИВШИ ДИЗАЙН FERRARI, РОБИТЬ АКЦЕНТ НА ТАКТИЛЬНІ ВІДЧУТЯ

Автор: Наталя Петринська

Якби Паоло Пініфаріна захотів жити в місті, наповненому лише предметами, розробленими його фірмою, зробити це було б нескладно. Нащадок відомої династії італійських дизайнерів, Пініфаріна опанував практично всі напрями промислового дизайну – від автомобілів, літаків та будинків до предметів інтер'єру, побутової техніки, спортивних товарів та сонцепт-окулярів. У 2006-му Паоло Пініфаріна створив смолоскип для зимових Олімпійських ігор у рідному Турині, за який отримав від Флорентійської біснale сучасного мистецтва нагороду Лоренцо Медичі. Італійський дизайнер та інженер найбільше відомий у світі за дизайном авто Ferrari, Bentley Azure, стайлінгом Cadillac Allante, моделями кухонь Ola та Acropolis, проектом Morphosis для Jacuzzi. Одну зі своїх останніх розробок – офісні меблі Luna для італійської компанії Uffix – Паоло Пініфаріна презентував у Дніпропетровську, на запрошення компанії Rigel Group. В ексклюзивному інтерв'ю **Тижню** він розповів про останні тенденції в сучасному світовому дизайні.

НЕ ОЗИРАЮЧИСЬ НА ПОПИТ

У. Т.: Наскільки дизайнер має враховувати тенденції, що панують на ринку, й підпорядковуватися їм?

– Дизайнер повинен відстежувати ринкові тенденції, бути завжди поінформованим щодо запитів споживачів і відчувати динамі-

ку ринку. Втім високопрофесійний дизайнер може впливати на ринок і навіть формувати його, оскільки ринок здебільшого – це не те, що хочуть купити, а те, що пропонують продати. Тобто якщо розробник ідеї буде завжди озиратися на попит, він ніколи не витворить нічого

ніяється від ціни поганої та неестетичної речі. До того ж, тут виникає зустрічне питання, а який відсоток ми платимо за певний бренд, не кажучи вже про дизайн? Я думаю, що фаховий дизайнер не має вимагати подвійну ціну лише за своє ім'я. Люди згодні заплатити за ди-

«ДИЗАЙНЕР МОЖЕ ФОРМУВАТИ РИНOK, ОСКІЛЬКИ ЗДЕБІЛЬШОГО РИНOK – ЦЕ НЕ ТЕ, ЩО ХОЧУТЬ КУПИТИ, А ТЕ, ЩО ПРОПОНУЮТЬ ПРОДАТИ»

прогресивного. Приміром, ми випускаємо у вересні електричний автомобіль Pininfarina і тим самим розвиваємо ринок машин з електродвигуном. Ще один власний приклад: зараз усі шаленіють від інноваційного дизайну меблів Luna, що я створив, а якби я цього не зробив, то не йшлося б і про попит. Упевнений, ностальгія та орієнтація на традиційність у дизайні є негативним чинником, оскільки сучасний дизайн – це завжди щось нове: нова пропозиція, новий тренд, нова форма.

У. Т.: Який, у середньому, відсоток у ціні продукту становить вартість дизайну?

– Гарне питання, але непросте. Насправді це важко узагальнити, адже все залежить від конкретної речі. На жаль, дуже часто ціна якісного та вишуканого (з погляду дизайну) продукту не відріз-

зайн на 10 – 20% більше, однак вони не будуть переплачувати вдвічі. Це я стверджую, грунтуючись на власному досвіді.

У. Т.: Чи є суттєва відмінність дизайну ексклюзивних речей, які розробляють в обмеженій кількості, порівняно з дизайном речей масового виробництва?

– На мій погляд, ексклюзив як такий нині відіграє важливу роль, і цей фактор усе більше враховується, вибираючи певну річ. Однак ексклюзив не обов'язково означає дорогий продукт, і навпаки. Звичайно, в компанії Pininfarina Extra є унікальні речі високої якості, які, зрозуміло, дорого коштують, але для нас важливо, щоб на ринок речей широкого вжитку також поширювалося поняття ексклюзивності. Інакше кажучи, кожна людина нині хоче відчувати себе оригінальною і, відповідно, купу-

ВПРИТУЛ ДИЗАЙНУ

вати продукт, який відрізняється від інших.

ВПЕРЕД, НА СХІД!

У. Т.: Наскільки для вас цікавий ринок Східної Європи?

— Ваш ринок дуже привабливий для мене. Тут я бачу багато ентузіазму, позитиву, комерційного успіху. Я почав просуватися на ри-

прохолодно. Це мені нагадало «нордичні» відносини з Німеччиною — там у нас небагато партнерів. Німці розробили Porshe, а наша компанія — Ferrari, тому все не так просто (усміхається).

Одна з останніх розробок Паоло Пінінфаріна — офісні меблі «Luna»

нок Східної Європи ще з 2000 року, в мене є партнери у Словенії, Болгарії, Латвії, Росії. Щороку я приїжджаю сюди два чи три рази. Під час таких партнерських відвідин помічаю ставлення людей до моїх дизайнерських проектів і враховую його. Для порівняння розкажу вам про мої візити до Софії та Будапешта. В Болгарії мене сприйняли, як і в Україні, дуже емоційно, зацікавлено, тепло. А в Угорщині, навпаки, поставилися досить

натомість ми маємо багато партнерів у Британії, Франції та багатьох інших країнах ЄС.

У. Т.: Вважають, що однією з головних фішок сучасного дизайну є бажання викликати у споживача потужний емоційний ефект. Чи справді це так?

— Емоції — це дуже важливо, бо саме завдяки ним людина обирає певну річ. У той же час, дизайн ради дизайну вже давно нікому не

потребний. Якщо продукт красивий, але нефункціональний, він не віправдовує свого призначення. Щодо настроїв — дизайн промислових об'єктів став більш м'яким, спокійним. Водночас також популярний дещо провокаційний дизайн, легкий, веселий та кольоровий.

У. Т.: Що ви можете сказати про тенденції в промисловому дизайні?

— У минулому сторіччі все сфокусувалося довкола технічного

ФОТО: ГЕНДАЙ МОСТОВІЙ

прогресу, в нинішньому – довкола подолання його наслідків. Тому тенденція номер один у світовому дизайні, так би мовити, макротен-

дизайнерський штат Pininfarina Extra?

– Якщо дизайнерська школа має суто індивідуальний характер,

екту. До того ж зробити це стримано, бо якщо дизайнер переобтяжує поясненнями, він перетворюється на шоумена.

У. Т.: Як ви вважаєте, чи можлива ще «дизайнерська» революція?

– Не можу спрогнозувати точно. Звичайно, людство рухається вперед, тривають космічні дослідження, з'являються нові матеріали. Проте я не думаю, що в найближчі десятиріччя на промисловий дизайн очікує кардинальний переворот. Можу сказати напевно, що скоротиться час, який витрачають на розробку дизайнерського проекту. Наприклад, раніше на створення дизайну літака могло піти близько десяти років, а тепер, завдяки комп'ютерним технологіям, на це потрібно значно менше часу.

У. Т.: Компанію Pininfarina у 1930 році заснував ваш дід Джованні Батіста Джузеппе Фаріна. Ви не тільки розвинули сімейну справу – дизайн автомобілів, а й розширили її до промислового дизайну різноманітних предметів. Чи продовжувати «реформи» ваші сини?

– У мене четверо синів. Хотілося б, щоб хтось із них пішов моїми слідами інженера та дизайнера. Я постійно кажу дітям, що вони мають широкий вибір, оскільки концерн Pininfarina займається не лише розробкою, а й виробництвом. Утім, якщо сини оберуть інші професії, я це сприйму цілком адекватно. ■

«ЯКЩО ПРОДУКТ КРАСИВИЙ, АЛЕ НЕФУНКЦІОНАЛЬНИЙ, ВІН НЕ ВИПРАВДОВУЄ СВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»

тенденція – це безпечність довкілля. Відповідно, в наших нових колекціях переважають зелені кольори, використання форм і відтінків природи. Також серед головних тенденцій я звернув би увагу на мінімалізм, легкість, використання інноваційних матеріалів, криві та заокруглені лінії, поліфункціональність, акцент на тактильні відчуття.

У. Т.: Чи є фундаментальні дизайнерські «заповіді» від Пінінфаріна?

– Наша компанія базується на кількох засадах. Це, перш за все, інноваційність. Створюючи проекти промислового дизайну, я завжди намагаюся дивитися в майбутнє та робити кардинально нові речі. Друга підвала – елегантність. Цю дефініцію розумію як гармонію форм та прискіпливу увагу до деталей та якості матеріалів. І заключний принцип – це функціональність та ергономічність.

РЕЦЕПТИ ВІД ШЕФ-КУХАРЯ СТИЛЮ

У. Т.: Ви особисто контролюєте всі проекти компанії? Розкажіть про

то їй потім буде дуже складно перейти до групової, командної форми. Всі дизайнерські розробки, включно з дизайном автомобілів, виконують близько 100 осіб. Безпосередньо з промисловим дизайном працюють приблизно 25 розробників..

У. Т.: А яка технологія створення дизайну в Pininfarina?

– На початковому етапі ми робимо детальний аналіз ринку, ресурсів та потреб. Розробку конкретного проекту можна порівняти з тунелем, що поступово звужується. На початку проект дуже широкий, на цьому етапі можна фантазувати та пропонувати безліч ідей. Згодом починається фаза пошуку, під час якої ми активно співпрацюємо з клієнтом. Після креативного етапу намагаємося визначити продукт, сфокусуватися на конкретному варіанті. Потім розпочинаємо процес моделювання, інженерії, створюємо віртуальний (тривимірний) проект. І остання фаза – комунікативна. В цей період треба пояснити клієнтові особливості про-

Новий концепт кар
«Pininfarina Sintesi»

| ВПРИТУЛ |

...А КАРАВАН ІДЕ

ШЛЯХ ДО ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНА ДОЛАЄ ПОВІЛЬНО. АЛЕ РУХАЄТЬСЯ В ПРАВИЛЬНОМУ НАПРЯМКУ

АВТОР: Сергій Лук'янчук

На перший погляд, саміт з питань енергетичної безпеки, що пройшов 22 травня в Києві, не став проривом у здобутті цієї самої енергетичної безпеки. Ну підписали президенти п'яти країн (України, Азербайджану, Грузії, Польщі та Литви) пакет декларацій про створення Каспійсько-Чорноморсько-Балтійського енерготранзитного простору, ну засвідчили вкотре своє позитивне ставлення до нафтогону «Одеса – Броди», яким каспійська нафта колись має піти до Європи... І хоча практичних наслідків наразі не багато, за завісю типового українського «нафтогазопесимізму» проглядають зовсім нові горизонти.

ОБІЙТИ РОСІЮ

Показовий момент: у зустрічі взяли участь країни, що об'єднують ключові ланки, без яких міждержавні енергетичні проекти неможливі априорі. Це наявність ресурсу нафти (Азербайджан), перевалки в Чорному морі (Грузія), транзиту, переробки та виходу на кінцевого споживача (Україна, Польща, Литва). В цьому сенсі привертає увагу активізація Азербайджану: президент Ільхам Аліев раніше не проводив таких інтенсивних переговорів з Україною. Азербайджан дуже цікавить можливість прямого постачання своєї нафти на європейські ринки, причому маршрутом, який не є підконтрольний Росії. А наразі чи не єдиний шлях для цього – робота українського нафтогону «Одеса-Броди» в прямому режимі.

Не вистачило енергії
ФОТО: РНБ

Зрозуміло, що ці наміри не озвучували вищі посадові особи країн, представлених на саміті. Однак про це відверто говорили українські та міжнародні експерти під час круглого столу фундації Open Ukraine, присвяченому підсумкам наради.

З їх коментарів випливає, що нафтогон «Одеса – Броди» запрацює в «прямому» режимі вже протягом року. Попри всі «фігури замовчування» можна зробити висновок, що Азербайджан дав принципову згоду заповнити «трубу» свою нафтою. У відповідному указі президента Ющенка зазначено, що «аверсний» режим має бути не менш прибутковим, ніж нинішній «реверсний» – а отже, мова має йти про мільйони тонн нафти.

ВУГЛЕВОДНЕВА ПОЛІТИКА

Утім, Росія робитиме все, щоб не допустити появи альтернативного шляху постачання каспійської нафти до Європи. І те, що зараз нафтогоном «Одеса – Броди» йде «реверсом» російська нафта – далеко не єдина перешкода. Так, експерт Центру НОМОС Михайло Гончар розповів про існування так званого словацького корка: словацька нафтотранспортна компанія «Транспетроль», 49% акцій якої належать «Юкосу» (і, зважаючи на все, контролюються його нинішніми спадкоємцями), блокує помпування нафти, яку могли б транспортувати через «Одеса – Броди». Цікавий факт навів Богдан

Соколовський, представник президента України з питань міжнародної енергетичної безпеки: причетна до діяльності «Транспетролю» російська нафтова компанія надіслала «Укртранснафті» лист, у якому заявила, що прокачка нафти через Словаччину має бути погоджена в паливному міністерстві «іншої країни» (натякаючи на Росію).

Та найбільш показовим є інше: досі бажання України провести через свою територію нові «неросійські» транзитні маршрути було «голосом волаючого в пустелі» – світ реагував на ці плани досить скептично. Однак Росія в останні роки чітко продемонструвала наміри, по-перше, «перекрити» саму можливість будь-якої енергетичної альтернативи для Європи, а по-друге, максимально обмежити використання вже наявних маршрутів, які їй не підконтрольні. І якщо це станеться, то неминучим буде наступний етап: здорожчання вуглеводнів для європейських споживачів, яке супроводжується підтримкою «своїх» та придушеннем «чужих» енергокомпаній. У цьому сенсі українські енергетичні ініціативи отримують зовсім іншу вагу: Україна починає грati на боці всієї Європи. Безупинний і правильно спрямований рух нашого «енергетичного каравану» має дуже непогані шанси «привезти» каспійську нафту в Європу через Україну вже найближчим часом. ■

ЖИТТЯ ПСЛЯ КРИЗИ

ПІСЛЯ ПОДОЛАННЯ ПОЛОІЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ НОВИЙ УРЯД
БЕЛЬГІЇ ВПЕВНЕНО РУХАЄТЬСЯ ДО ЗНАКОВОЇ СТОДЕННОЇ ПОЗНАЧКИ

Автор: Наталя Васютин

Вони говорять різними мовами, мають різні культурні традиції, одні багаті, інші бідні. Вони постійно сваряться й заявляють про розкол країни. Ні, це не українці, це бельгійці, котрі дів'ято місяців «народжували» новий склад уряду. Вони витримали й подолали політичну кризу. Законопроект про розділення країни, який влітку 2007 року навіть внесли до порядку денного парламенту, забуто. Новий уряд впевнено наближається до знакової стоденної позначки.

Про своє сприйняття пережитої кризи та про пріоритети нинішнього керівництва країни розповів **Тижню** віце-прем'єр Бельгії **Дідье Рейндерс**. Людина, якій король доручив провести неофіційні перемовини щодо формування уряду. Людина, котру в 2007 році *Financial Times* назвав найпрофесійнішим міністром фінансів країн Євросоюзу.

БІОГРАФІЧНА НОТА

Дідье Рейндерс

Народився 6 серпня 1958 року в Льєжі. Як він пише в автобіографії, «в родині скромній, але не бідній». Навчався на латино-грецькому відділенні інституту Saint Jean Berchmans у Льєжі, а потім вивчав право в льєському університеті.

1981–1985 рр. – працював юристом.

1985–1988 рр. – генеральний директор департаменту Міністерства провінції Валлонія.

1987–1988 рр. – керівник офісу віце-прем'єра Бельгії.

1988 р. – міністр юстиції.

1986–1991 рр. – керівник бельгійської національної компанії залізничних шляхів.

1991–1993 рр. – керівник агенції національних авіаперевезень.

З 1999 р. – міністр фінансів Бельгії. Перебуваючи на цьому посту, входить до Єврокомісії й не раз очолює раду міністрів фінансів країн ЄС.

ПОЛОІЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ

Про пережиту політичну кризу пан Рейндерс говорить неохоче й заперечує її суттєве значення для бельгійської спільноти. «Бельгія – це єдина країна, її повністю інтегрована в Європейський Союз. Звичайно, в час виникають деякі проблеми між спільнотами, але вони не настільки величезні, як може здастися у вашій країні. І ми завжди знаходимо політичний компроміс», – стверджує віце-прем'єр. Причини політичного протистояння для пана

років у нас починаються великі суперечки про загальну організацію країни. На мою думку, останні дебати мають привести до надання більших повноважень регіонам, як це, наприклад, вже є в Італії та Іспанії. Але залишається невеликою проблемою те, що в нас дві великі спільноти, і щойно починаються якісь реформи, то все треба робити так, щоб обидві спільноти були задоволені. Аби одна спільнота не почувала себе так, наче щось втратила, а друга – наче щось здобула».

60% МЕШКАНЦІВ ФЛАНДРІЇ ТА 47% ВАЛЛОНІЇ ВПЕВНЕНІ, що РОЗКОЛ КРАЇНИ МОЖЕ ВІДБУТИСЯ, АЛЕ НЕ В НАЙБЛИЖЧІ 20 РОКІВ

Рейндерса очевидні й прості: «Є співіснування двох різних культур. Нерідко політичні партії беруть до уваги іхні відмінності та маніпулюють цим».

Здається, що скандал у бельгійському політикумі був, у першу чергу, сваркою між самими політиками, а не піком протистояння двох етносів. Це підтверджують і дані опитування, проведеного серед населення країни під час політичної кризи. За його результатами, 60% мешканців Фландрії та 47% Валлонії впевнені, що розкол країни може відбутися, але однозначно не в найближчі 20 років.

«У нас є шанс, – посміхається віце-прем'єр і заперечує можливість виникнення нової політичної кризи. – Вже протягом 25 років політична система в Бельгії дуже стабільна. З 1981 року уряд змінювався кожні три роки. Ця політична стабільність дозволила нам істотно зменшити заборгованість країни й забезпечити 53 тисячам людей нові робочі місця. А те, що ви називаєте кризою, – це нормальню. Щодесьять

Шляхи подолання різниці між двома провінціями пан Рейндерс вбачає, перш за все, в економічній площині. «Треба владнати найважливішу проблему – економічну різницю між Північчю та Півднем країни, – пояснює віце-прем'єр. – Фландрія економічно розвинутіша, а Валлонія ще страждає від реструктуризації важкої металургійної промисловості. Тому головна мета – провести реформи на Півдні країни й вивести його на новий економічний рівень».

«Я НЕ ВАЛЛОНЕЦЬ, Я БЕЛЬГІЕЦЬ»

Пана Рейндерса європейські ЗМІ нерідко звинувачують у заангажованості – валлонець, очільник франкофонської партії, близький друг президента Франції Ніколя Саркозі, якого він частенько наслідує в події. Але віце-прем'єр тільки сміється з цих звинувачень. «У наших двох спільнот є свої президенти, як в окремих країнах. Я ж дів'ята останніх років є міністром фінансів держави й працюю для всієї Бельгії. На

фото: АНДРІЙ ПОЛАНІН

Валлони хотіли бачити пана Рейндерса у кріслі прем'єра, адже вихідці з цієї франкомовної провінції не сиділи в ньому вже 34 роки

в Україні. Проте особливу увагу вони приділяють сільському господарству, а саме – вирощуванню пшениці й рослин, необхідних для продуктування біопалива. «Росія зараз виставляє всім дуже високі ціни, тому біопаливо як ніколи актуальне», – стверджує віце-прем'єр.

Щодо українських вливань у бельгійську економіку, то Рейндерс поки не називає конкретні галузі, а говорить про інвестиційні фонди. «Ми вже зустрічалися з паном Пінчуком, який нещодавно відкрив інвестиційний фонд у Лондоні. Ми зацікавлені, щоб ці інвестиції надходили також до бельгійської економіки», – каже Рейндерс. І його не лякають ніякі можливі ризики, зокрема, наявність тіньових оборотів чи корупція в Україні. «Мене ці проблеми не дивують – це спадок радянських часів. Згодом усе владнається», – переконаний він.

Що ж, залишається поділити оптимізм віце-прем'єра такої схожої й такої відмінної від нас країни. І водночас не забувати й собі відоме кожному бельгійцеві гасло, закарбоване на їхньому гербі: «Єдність дає силу». ■

ІСТОРІЯ КОНФЛІКТУ

Кризу «розрулив» король

Політична криза в Бельгії розпочалася після закінчення парламентських виборів торік у червні. На хвилі виборчих перегонів спалахнув скандал щодо регіональних відмінностей між Півднем – франкомовною провінцією Валлонія – та Північчю – нідерландомовною провінцією Фландрія. Почалося фактично протистояння між двома регіонами, яке стосувалося не лише мовних питань, але й рівня добробуту людей [див. **Тиждень №3, 18 – 24 січня**]. Протистояння призвело до політичної кризи – дев'ять місяців у парламенті не було сформованої більшості й, відповідно, нового уряду в країні. В ситуацію втрутиться король Альберт II. За його наказом скликали Раду Корони, яка востаннє збиралася ще у 1960 році, коли вирішували питання про надання незалежності колишній бельгійській колонії – Конго. Лише після засідання Ради політична напруга почала згасати й у березні було сформовано нинішній уряд.

федеральному рівні я не валлонець, я бельгієць», – запевняє Рейндерс.

Щодо Саркозі, з яким він познайомився ще 25 років тому, віце-прем'єр погоджується, що багато в чому бере з нього приклад. Але це не через залежність франкомовного бельгійця від старшого французького брата. «Ні Франція, ні Бельгія не були в Радянському Союзі. Тут ніколи не виникали такі проблеми, навіть коли Франція нас окупувала. Не можна порівнювати наші з вами політики. Фландрія підтримує мене в моїх починаннях, не зважаючи на те, що я валлонець і наслідую Саркозі. В економічному плані політика Саркозі й те, що я в нього перейняв,

краще позначаються на Фландрії, ніж на Валлонії», – з усмішкою зуважує пан Рейндерс.

УКРАЇНА-БЕЛЬГІЯ

Видима схожість Бельгії та України в політичній проблематиці – це не єдине, що об'єднує наші держави. Нас із ними, як і будь-які держави світу, об'єднує наявність грошей. Тож до України пан Рейндерс навідався поговорити про інвестиції – як про нинішні й майбутні в українську економіку, так і про можливі українські вливання в економіку Бельгії. За його словами, бельгійці хотіли б долучитися до банківської та страхової діяльності

ВІТРЯКИ ПОДОЛАНО

ТИЖДЕНЬ фіксує
початок нової ери
громадянської
ініціативи

АВТОР: Роман Кабачай

МАРКОВ ВОЛОДИМІР КАЗАНСЬКИЙ

«Л» інтуюхи», «грантогїди», «пристосуванці» — якими тільки епітетами не нагороджують діячів громадських структур. Чим вони займаються, з чого живуть, на чому заробляють — залишається змістом пліток. Проте заскорузливі влади у вирішенні банальних проблем пересічної людини змушує запитати: хто запропонує інші варіанти? При випадковій зустрічі з авторами суспільного руху переконуєшся: сила — в активності.

БЕЗ ВІРІ В «ЦАРЯ»

Нас привчили — будь-яка активність карається. Тому до діяльності громадських організацій ставлення насторожене: «Чиї ви (себто за чиї гроші пра-

цюєте)? Звідки корінь росте, кому це потрібно?» Однак без існування таких об'єднань суспільство мертвe, воно підкоряється тільки діям влади, хоча боїться та недовіряє їй. Громадські структури діють за принципом ініціативи «знизу», і цей факт не менше обурює пострадянську людину — навіщо щось робити, коли тобі особисто від цього немає ніякого ризку.

«Коли ми боремося за збереження історичного ландшафту або ж намагаємося вплинути на політику забудови міста, багато киян вважають, що нам хтось заплатив (наприклад, забудовник-конкурент) або що ми б'ємося з вітряками. Люди не вірять у свої сили, а ще гірше — не усвідомлюють поняття «суспільного блага» — тобто такого,

яке не може споживатися тільки однією людиною, — освітлення на вулицях і чисте повітря, громадські парки, — говорить **Тижню** учасник руху «Збережи старий Київ!» Андрій Горбаль. — Іншою проблемою є надія «на доброго царя» — що влада, як за помахом чарівної палички, вирішить усі проблеми».

У більшості випадків на починання «неурядовців» дивишся, як на фантастику, однак після кожної успішної реалізації громадської ініціативи дивуєшся: і як це їм вдалося?

«ЧУЖІ ГРОШІ»

Чимало коштів на діяльність громадських організацій надходить з-за кордону, що насторожує обивателя. Вважають, що тим самим організація «продастся» чужинцям задля осво-

ення грошей. Наші сусіди поляки перевоконані: не варто боятися іноземної допомоги. Програмний директор «Польсько-американської фундації свободи» Яцек Міхаловський розповідає історію цієї організації, котра за десять років існування вийшла на рівень самостійного заробітку та розподілу фінансових засобів. Структура, до складу наглядової ради якої

СТВОРИТИ ТОВАРИСТВО НАВІТЬ ІЗ ЗАХИСТУ БІЛОГО ЛЕЛЕКИ ЙДОСІ СКЛАДНО, АЛЕ ВЖЕ МОЖЛИВО

входять такі особистості, як Збігнев Бжезінський й екс-прем'єр Польщі Marek Belta, є донором низки програм — «Дій локально», спрямованої на активізацію місцевого самоврядування, «Підприємництво в школі», «Прозора Польща» [див. коментар].

У Херсоні дієвим громадським об'єднанням є Центр молодіжних ініціатив «Тотем». Можна було бозна-скільки чекати, доки місцева влада щось зробить із сімейними сварками, через які страждають насамперед діти, але цього робити не стали. Програму для дітей «Твое право», склеровану на подолання порушення прав дітей у сім'ї, на вулиці, в школах було реалізовано за сприяння Управління Верховного комісара ООН з прав людини. Можна було довго мріяти про вітчизняного спонсора, але, зрештою, видання фотоальбому про творчість примітивістки з Олешок Поліни Райко «Дорога до раю» профінансувало посольство Нідерландів.

І факт, гідний занесення до книги кур'єзів, якщо б не було віднього справді прикро за тих, хто при владі, — діяльність херсонського «Тотема» із задоволення потреб людей з обмеженими фізичними можливостями фінансує міністерство закордонних справ... Данії.

ЧИНОВНИКАМ ВКАЗАЛИ НА МІСЦЕ

Практично кожен, хто намагався зареєструвати громадську організацію, стикався з проблемами в управліннях юстиції, — як із банальним хабарництвом, так і з витонченою цензурою статутних документів. Створити товариство навіть із захисту білого лелеки і досі є проблематичним. Чому людина має почуватися перманентно винною, якщо хоче щось добре зробити не лише

для себе? Чому сама держава давно й послідовно гальмує розвиток громадянського суспільства? Це все — риторичні запитання. Але відповідь може бути конкретною.

Андрій був одним із засновників «Громадянського комітету захисту дикої (корінної) природи Березняків». Тоді, 2000 року, в реєстрації було відмовлено — мовляв, мету ді-

могли, і це реальний злам ситуації, який щойно стався», — констатує Андрій Горбаль.

Відповідно до рішення Європейського суду Україна зобов'язана змінити процедуру реєстрації громадських організацій — тепер держава має вжити заходи, які не допустять аналогічних порушень прав громадян у майбутньому. Ще один плюс для громадських активістів, яким не дозволяють зареєструвати власну організацію — якщо вони будуть засудитися з місцевим управлінням юстиції, суд має зважати на прецедентне рішення Європи.

Отже, на календарі травень 2008 року. Відлік почався: Європейський суд остаточно роз'яснив українській юстиції, хто є хто в нашій державі. Дикої природи Березняків, яку ще можна захистити, за цей час, звичайно, суттєво поменшало. Але перемога варта святкування. Відтак ми з вами можемо об'єднувати зусилля, підтримуючи будь-кого з тих, хто цього потребують, знаходити однодумців і створювати відповідні об'єднання.

Пафосне словосполучення «громадянське суспільство» означає просто цивілізовану країну, в якій з повагою ставляться до кожного громадянина. Українське право цього, ії-Богу, не забороняє! ■

яльності комітету сформульовано у двох реченнях, і він (о жах!) збирався для проведення певних акцій залучати волонтерів. Після 8-ми років судової тяганини Європейський суд з прав людини визнав, що українське законодавство у галузі легалізації об'єднань громадян є недостатньо демократичним — нечітким і непрогнозованим щодо його виконання.

«У нас органи юстиції перевіряють не на предмет забороненої діяльності, а на буквальну відповідність законодавству. Громадяни можуть робити все, що не заборонено законом, а от якраз державні органи мають робити те, що для них прописано в нормативних актах. Ми пере-

КОМЕНТАР

Не жалійтесь, а дійте!

ЯЦЕК МІХАЛОВСКІ
програмний директор «Польсько-американської фундації свободи»

У нас є «міські стипендії», котрі надають молоді із села за умови: складання іспиту до вишу та зарахування на навчання. Інший бік справи — студентський волонтерський рух, в межах якого ми пропонуємо студентам поїхати вілку до села — навчити місцеве населення того, що внесли зі студій. Програма «Прозора Польща» склерована на боротьбу з локальною корупцією. Зараз ми платимо

податки, а значить, контролюємо — навіщо тоді давати хабар? Депутатів до парламенту не завжди обираємо найіліших — то кращих, то гірших. Мусить пройти час, щоб у своєму виборі сучасні люди шо помилилося. Тому Фундація також реалізує програму лідерів. Ми їх знаходимо серед учасників інших програм, пропонуємо спробувати себе в ролі активної людини. Допомагаємо їм у фінансовій організації, підвищенні рівня знань в обраній галузі. Ми не знаємо, ким буде ця людина за 5-10 років, — може стати бізнесменом, працювати в місцевих органах — ми її спеціально жодним чином не склеровуємо. Нам просто важливий факт її розвитку. Ми любимо споглядати й говорити, що все погано. Маємо комуністичну звичку, що влада повинна все зробити за нас. Неприязнь до влади, недовіра до неї спричинили появу і розвиток підходу, що формується у вислові: «Я нічого не можу, не хочу, бо навіщо?» А наші лідери наочують інших, аби вони змінювали на краще світ навколо себе чи навіть просто хотіли його змінити.

CITIUS, ALTI,

|ТЕМА ТИЖНЯ|

US, FORTIUS

УКРАЇНСЬКІ ШАНСИ
В ПЕКІНІ

«Вісімка» для східної культури — число таке ж щасливе й символічне, як для більшості європейців «три» чи дюжина. З огляду на це рішення почати літні Олімпійські ігри 2008 року 8 серпня цілком логічне. Іронія долі, але в китайському гороскопі саме цей день позначенний як «украй неблагополучний». **Тиждень** пропонує зазирнути за лаштунки Ігор, щоб побачити, чим сьогодні є Олімпіада — найшанованішим спортивним турніром, бізнес-проектом чи геополітичною проблемою. Також познайомити із тими видами спорту, в яких Україна має найбільші шанси відзначитися. Адже гасло «Головне не перемога, а участь» давно не актуальне.

АВТОР ТЕКСТІВ СТОР. 42–49:

Владислав Головахін

ЗМІСТ:**ПРОЕКТ: ОЛІМПІАДА**

Ігри, які вимагають не лише спортивних жертв

СТОР. 40–41

БОКС

Семеро сміливих

СТОР. 42

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

Примхлива королева

СТОР. 43

БОРОТЬБА

Сильні теж плачуть

СТОР. 44

ПЛАВАННЯ

Життя у воді

СТОР. 45

ФЕХТУВАННЯ

Охочі до золота

СТОР. 46

ВАЖКА АТЛЕТИКА

Єдина і неповторна

СТОР. 47

ГІМНАСТИКА

Все навпаки

СТОР. 48

СПОРТ-МІКС

Найменший максимум

СТОР. 49

Проект: Олімпіада

**СУЧАСНА ОЛІМПІАДА НІЧИМ
НЕ НАГАДУЄ СВІЙ АНТИЧНИЙ
ПРООБРАЗ, КРІМ ОДНОГО: ВОНА
Й ДОСІ ВИМАГАЄ ЖЕРТВ**

Автори: Руслан Родзін, Владислав Головахін

Тільки в більших масштабах і офірі вигадливішої. Закатовані в ім'я Зевса та інших богів птахі й худоба залишилися в міфології. Наразі Ігри подібні до футбольного м'яча, кожен «сектор» якого відповідає за політичну, економічну, соціальну, шоу-бізнесову сферу. Спортивна ж — на останньому місці. Розділити їх — наче розрізати цю кулю: можна, та сенс буде втрачено.

«МІНЯЮ ІГРИ НА ПРАВА ЛЮДИНИ»
24 березня 2008 року до п'яти років ув'язнення засуджено китайського робітника Яна Чуньліня. За антидержавну діяльність — він запустив у Інтернет зрозуміле навіть далеким від політики землянам послання «Ми хочемо прав людини, а не Олімпіаду». На вирок за схожим звинуваченням чекають ще сотні осіб. Даються відзнаки не лише тибетські

проблеми — синхронно з тамтешнім повстанням хвиля протестів прокотилася провінцією Синьцзян, де мешкають мусульмани-уйгури, котрі бажають реальної, а не фіктивної автономії.

Плюс селяни-заколотники, яких у Китаї більше, ніж будь-де. Аби у спекотному 12-мільйонному Пекіні, що під час Ігор значно «підросте», усім вистачало води, з провінції Хенань до столиці протягнули канали. Місцеві жителі залишилися без ресурсів для поливу полів — і масові заворушення не забарілися. Мао Цзедун ще півстоліття тому наголошував: «Народні маси приховують у собі невичерпні творчі сили». Великий корумпій знав, про кого каже. А подібних драматичних епізодів нині вже ніхто навіть і не рахує.

Відтоді, як у 2001 році рішенням Міжнародного олімпійського комітету (МОК) Пекін поклав на лопатки

Стамбул, Осаку, Париж і Торонто, не припиняються розмови про те, чи держава, в якій досі проводять найбільше у світі страт і дістворили діловий гібрид комунізму й капіталізму, достойна такої високої честі. Олії у вогонь додають погана екологія китайської столиці, клімат із кепським характером, якість місцевих товарів і схильність бізнесменів Піднебесної до виготовлення контрафактних товарів.

Інший вагон — олімпійський смолоскип — навпаки, мало не загасили під час протестів у багатьох країнах. Та потужний потяг Ігор не зупинить ні протестувальникам, ні стихії, яка в травні забрала життя десятків тисяч китайців, ні самим спортсменам. Збірна Франції, наприклад, обережно закинула погрозу, що, можливо, бойкотуватиме найважливіші змагання чотирирічки, але Москва-1980 уже не по-

| ТЕМА ТИЖНЯ |

вився бути креативним директором шоу Стівен Спілберг.

ВСІ ПОКРИТІ «ЗЕЛЕННЮ»

Сьогодні МОК — абсолютно самостійний сектор глобального ринку, чий річний оборот давно перетнув планку \$1 млрд. Вражаючої фінансової потужності Комітет досяг за часів правління іспанця Хуана Антоніо Самаранча. З 1984 по 2002 роки сукупний обсяг надходжень до бюджету МОК становив \$17 млрд, із яких левову частку приніс продаж прав на телетрансляцію олімпійських турнірів.

Дебютний олімпійський ефір 1948 року ознаменувався тим, що корпорація BBC за можливість вести передачі зі столиці своєї рідної держави була вимушена викласти аж тисячу гіней (близько \$3 тис.), завдяки чому півмільйона осіб протягом 64-х годин стежили за боротьбою на лондонських аренах. Через 60 років ця цифра видається такою ж кумедною, як мисливські оповідання Остапа Вишні. За прогнозами фахівців, цьогоріч олімпійські блакитні екрани сяянимуть мінімум для чотирьох мільярдів людей.

У «самаранчевий» період \$3 млрд заробили завдяки програмі Top Olympic Partners (TOP), у межах якої фірми-спонсори отримують право асоціювати свої бренди з Іграми. Спортсмени давно не нарікають на той факт, що успіх в олімпійських змаганнях приносить не так багато,

де можна буде проводити світові змагання найвищого рівня. Та ще 6 нових ліній метро й 125-кілометрове «зелене кільце», яке нині описує Пекін, і фантастичний за своїм зовнішнім виглядом «Водний куб» — надкусаний басейн, конструкція котрого схожа на хімічну структуру молекул, і модернізований Північний проспект — головна транспортна магістраль столиці. Щоб покращити імідж Пекіна, влада дозволила зносити під забудову навіть пам'ятки архітектури. Але тепер тут є куди приземлитися армії туристів: уже введено в експлуатацію найбільший у світі аеропорт.

ПРАПОРОНОСЕЦЬ — ПОГАНА ПРИКМЕТА

В українській збірній без олімпійської жертви теж не обійтеться. Нею стане прапороносець, тобто один із найбільш титулованих вітчизняних спортсменів. Річ у тім, що в нашій дружині побутує забобон: нести стяг — зазнати поразки.

І справді, всіх українських спортсменів, які були прапороносцями олімпійської збірної на літніх Іграх, на самому турнірі чекав провал. Усе почалося з нинішнього голови Національного олімпійського комітету Сергія Бубки й Атланти-1996. Наступного року легкоатлет виграв свій шостий титул чемпіона світу, а ось на Олімпіаді, м'яко кажучи, не порадував.

У Сіднеї-2000 з синьо-жовтим стягом крокував олімпійський чемпіон Атланти, яхтсмен Євген Braslavets. Виступаючий у класі «470» разом зі своїм матросом Ігорем Матвієнком, він прагнув завоювати другий олімпійський титул. Та не вдалося, хоча наступного року Braslavets і Matvienko упевнено перемагали на світовій першості та на чемпіонаті Європи.

В Афінах-2004 «хорунжим» збірної був срібний призер Сіднея, плаваць Денис Силантьєв. В олімпійському басейні стародавньої Еллади він себе не показав. Зате полегшив життя Яні Клочковій — їй прapor в руки взагалі давали першій, але вона відмовилася. За інформацією **Тижня**, сьогодні для виконання почесної місії розглядаються три кандидатури олімпійських чемпіонів Афін: Юрій Білоног, Валерій Гончаров та Ірина Мерлені. Список не остаточний, а ім'я людини, котра наважиться перервати «традицію», ми дізнаємося лише в липні. ■

**У НАШІЙ ОЛІМПІЙСЬКІЙ КОМАНДІ
ПОБУТУЄ ЗАБОБОН: НЕСТИ СТЯГ —
ЗАЗНАТИ ПОРАЗКИ.
ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ —
ПРАПОРОНОСЦІВ ЗБІРНОЇ
НА ЛІТНІХ ІГРАХ НА САМОМУ ТУРНІРІ
ЧЕКАВ ПРОВАЛ**

вториться: Олімпіада стала занадто серйозним економічним проектом, аби навіть заради симпатичних буддистів нехтувати вигодами.

Втратить солідність хіба церемонія відкриття. Демонстративно заявили про своє небажання бути присутніми на діїстві 8 серпня генеральний секретар ООН, імператор Японії, чеський президент, британський і польський прем'єр-міністри. Раніше з політичних причин відмо-

як звітятги на комерційних турнірах. Зате найважливіший тріумф у їхній кар'єрі — це водночас і нові контракти з великими компаніями, котрі за рекламу своїх товарів платять олімпійським переможцям значно більше, ніж ті отримують із інших джерел, у тому числі й державних.

В економічному виграші й країна. Коли спортивний балаган поїде з Китаю, залишиться 8 новеньких і 11 модернізованих стадіонів і комплексів,

Наступники Кличка

У ПЕКІН ПОЇДУТЬ СЕМЕРО НАШИХ БОКСЕРІВ – ВІД ЛОМАЧЕНКА ДО КЛЮЧКА

Mи говоримо «український бокс», і ось уже 12 років маємо на увазі «брати Клички». Але з них лише у Володимира є олімпійський титул. Планувалося, що до Атланти-1996 поїде старший брат. Проте внаслідок фатальної помилки лікаря, котрий увів Віталієві з уколом заборонений препарат, допінг-проба дала позитивний результат, і боксера було дискваліфіковано. Тоді Володимир, який виступав у категорії до 91 кг, перейшов у суперваговики та завоював олімпійську ліцензію.

Багато фахівців пророчили 20-річному киянинові поразку, але своїм виступом молодшенький наочно продемонстрував помилковість таких думок. Також на американському рингу відзначився бронзову нагородою Олег Кірюхін із Маріуполя, який виступав у ваговій категорії до 48 кг. Усього ж в Атланті виходили на ринг лише шестеро українців.

У Сіднеї-2000 в активі наших співвітчизників було одинадцять олімпійських ліцензій

(тоді ще в програмі було дванадцять вагових категорій) і п'ять медалей. Срібні нагороди завоювали Андрій Котельник і Сергій Доценко, бронзові – Володимир Сидоренко, Сергій Данильченко й Андрій Федчук. Нарешті, в Афінах-2004 невдача спіткала всіх наших боксерів: із сімох вітчизняних майстрів шкіряної рукавички жоден не зміг піднятися на п'єдестал пошани.

Тож Пекін мав стати реабілітаційним майданчиком для восьми українців. Але наразі наших бійців знову семero. Після березневого кваліфікаційного турніру в Італії, де маріуполець Ісмаїл Сіллах завоював свою ліцензію, його допінг-проба виявилася невтішною. Проба В підтвердила перший діагноз, і Сіллах буде дискваліфікований, а олімпійська ліцензія одного з основних українських претендентів на медаль анульована. Честь українського прапора на рингах Китаю захищатимуть Георгій Чигаєв (до 48 кг), Василь Ломаченко (до 57 кг), Олександр Стрєцький (до 69 кг), Сергій Дерев'янченко (до 75 кг), Олександр

Усик (до 91 кг) та В'ячеслав Глазков (понад 91 кг).

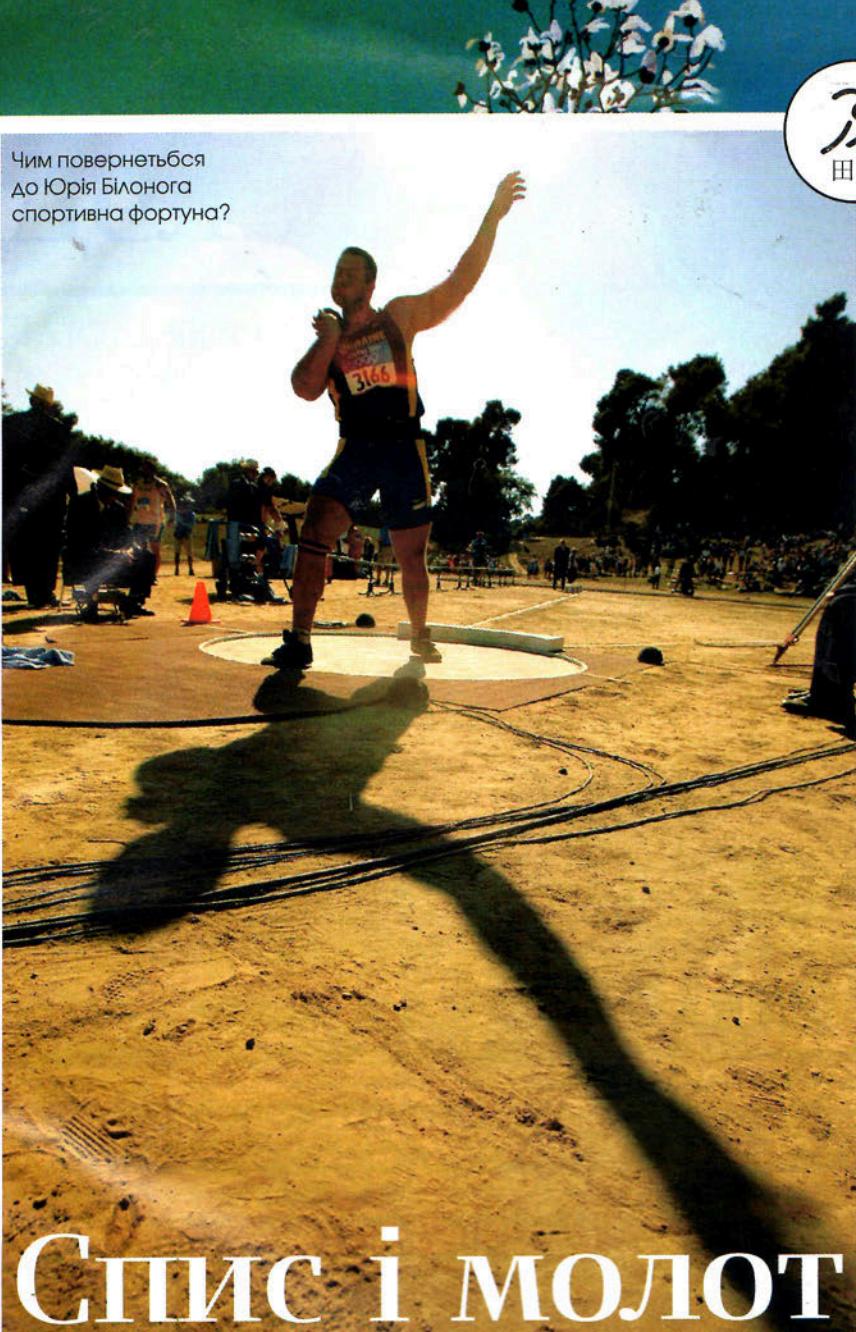
Головна надія нашої збірної – віце-чемпіон світу Василь Ломаченко. Першу поразку 20-річний боксер зазнав у фіналі торішнього чемпіонату світу в Чикаго і сьогодні готовий узяти реванш у свого кривдника, росіяніна Альберта Селімова. Серед претендентів на медалі – й В'ячеслав Глазков, який повернувся з Чикаго зі срібною нагородою, та бронзовий призер чемпіонату світу Сергій Дерев'янченко. Втім, зробити приемний сюрприз до снаги й усім Олександрам – Ключкові, Стрєцькому та Усіку.

У тому, що вони викладатимуться на повну, сумнівів немає. Для хлопців успішний виступ на Іграх – шанс бути поміченими європейськими та американськими промоутерами. Абсолютна більшість наших боксерів мріють стати професіоналами й гідно замінити сьогоднішніх чемпіонів – Володимира Кличка, Сергія Дзінзірука, Володимира Сидоренка та Андрія Котельника. Вітчизняні спортивні реалії сувері, й лише на професійному ринку наші майстри зможуть пристойно заробляти. ■

Василь Ломаченко (ліворуч) і Альберт Селімов готові до дружнього побачення

Чим повернеться
до Юрія Білонога
спортивна фортуна?

лото» в штовханні ядра. Срібну нагороду на землі еллінів завоювала Олена Красовська (стометрівка з бар'єрами), бронзові – Тетяна Терещук-Антипова (біг на 400 метрів із бар'єрами) та Вікторія Стюпіна (стрибки у висоту).

Всі українські призери готуються до Пекіна. Та важко передбачити, чи до снаги їм повторити свої афінські досягнення. Тетяна та Олена працюють за індивідуальними графіками й цього року не стартували на легкоатлетичній доріжці. Юрій протягом олімпійського циклу своїми результатами нічого не обіцяв. А Віта наразі навіть не виконала олімпійський норматив.

Найбільші шанси на перемогу – у віце-чемпіонки світу Людмили Блонської (семиборство). Нагадаємо, що до цієї дисципліни належать штовхання ядра, метання списа, стрибки у висоту та довжину, біг із бар'єрами на 100 метрів і біг на 200 і 800 метрів. Річ у тім, що головна конкурентка броварчанки, олімпійська чемпіонка та чемпіонка світу шведка Кароліна Клюфт, уже оголосила, що зосередиться виключно на стрибках у довжину. А наша Люда – справжній боець: у березні цього року на чемпіонаті світу в Валенсії під час бігу Блонській стало погано, та вона, в прямому сенсі цього слова, дійшла до фінішу, де вже просто впала. Спортсменка обіцяла врахувати промахи в підготовці й відновитися до Олімпіади.

Ще одна наша надія, бігун Іван Гешко (1500 метрів), – чи не єдиний європейський, який на цій дистанції може конкурувати з представниками африканського континенту. Наразі він капітан нашої збірної. Капітанську перев'язь цієї зими йому передав Роман Вірастюк – старший брат «богатиря» Василя Вірастюка.

Здатні нас приемно здивувати дворазовий чемпіон Європи в стрибках у довжину Олексій Лукашевич, семиразний чемпіон континенту з кросу Сергій Лебідь (він планує пробігти 5000 чи 10 000 метрів), Ольга Саладуха та Віта Паламар (обидві – потрійний стрибок). Спробують довести, що вони гідні слави Сергія Бубки, стрибуни з жердиною Денис Юрченко та Максим Мазурик. Зробити сюрприз можуть Тетяна Петлюк (800 метрів), Олена Антонова (диск) та Ірина Секачова (молот). А також ще дюжина перспективних українських легкоатлетів. Якими виявляться ці перспективи, побачимо вже за два місяці. ■

СПИС І МОЛОТ

БУВ ЧАС, КОЛИ ДО ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН НАЛЕЖАЛО ПЕРЕТЯГУВАННЯ КАНАТА. ЗАРАЗ НАША НАДІЯ – БІГ, СТРИБКИ Й МЕТАННЯ ВАЖКИХ ПРЕДМЕТІВ

Kоролева спорту – легка атлетика – пані примхлива й непрогнозована, тому ж і цікава надзвичайно. Скажімо, Сергій Бубка потрапив у історію як олімпійський невдаха. Шестиразовий чемпіон світу, 35-разовий рекордсмен світу (за цим показником не переможений і дотепер), триумфатор світових першостей із 1983 по 1997 роки виграв тільки одні Ігри – в Сеулі-1988.

В Атланті, де вперше виступала збірна незалежної України, «золото» в потрійному стрибкові виборола Інеса Кравець. А наступної медалі найвищого гатунку прихильники вітчизняної легкої атлетики чекали довгих вісім років. Із Сіднея 2000-го на батьківщину повернулися з бронзовим «щитом» лише Олена Говорова (потрійний стрибок) і Роман Щуренко (стрибки в довжину).

Спортивна фортуна посміхнулася Юрієві Білоногу в Афінах-2004 – «зо-

Бажаємо Ірині Мерлені знову плакати від щастя

ФОТО: REUTERES

Килимові ігри

НА ЧОТИРЬОХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ТУРНІРАХ – З ЖІНОЧОЇ, ГРЕКО-РИМСЬКОЇ Й ВІЛЬНОЇ БОРТЬБИ ТА ДЗЮДО – ВІД НАШИХ ЧЕКАЄМО ЧОТИРИ МЕДАЛІ

Веселкові надії маємо в жіночій боротьбі, лідер якої – тендітна й водночас напрочуд сильна Ірина Мерлені. Її перемогу в Афінах у фінальній сутичці з чемпіонкою світу, японкою Чіхару Іто, пам'ятануть досі, й у найдрібніших деталях. Шість хвилин наднапруженої боротьби плюс ще три додаткові хвилини – й тріумф українки в складному поєдинку. Коли Ірина піднялася на п'єдестал пошани та зазвучав український гімн, чемпіонка розплакалася, наче дитина. В нинішньому олімпійському циклі спортсменка встигла сходити в деякі роки відпустку, народила сина Артура та знову повернулася на борцівський килим. І на чемпіонаті світу фінішувала другою, поступившись уже знайомій японці.

Наці сподівання в турнірі з дзюдо пов'язані з бронзовим призером чемпіонату світу Євгеном Сотниковим (вагова категорія більше 100 кг), а та-кож дворазовими чемпіонами Європи

Валентином Грековим (до 90 кг) і Геннадієм Білодідом (73 кг). Для хлопців це прекрасний шанс залишити спорт у зеніті слави. Спробує підтвердити невипадковість своїх здобутків срібний призер Ігор в Афінах Роман Гонтьюк (81 кг). Серед прекрасної половини людства є шанси в чемпіонки Старого світу Марини Прокоф'євої, котра в Афінах фінішувала п'ятою.

У вільній боротьбі за останні чотири роки непогано проявив себе Ібрагім Алдатов (74 кг). Його ніхто не зміг перемогти на першості світу 2006 року, а за рік на цьому самому турнірі він завоював «срібло». Щоправда, на квітневому чемпіонаті Європи в Тампере Алдатов виступив невдало. Зате там уже третю золоту медаль континентальної проби здобув Василь Федоршин (60 кг).

А ось із греко-римською боротьбою ситуація в нас така сама, як і з бейсболом. Тобто ніяка. Дотепер у скарбниці збірної України лише три ліцензії. Поки що відверто розчарував

чемпіон світу 2006-го Володимир Шацьких. Вигравши в близькому стилі першість, яка проходила саме у Китаї, він потім буквально «завалив» кілька престижних міжнародних стартів. Та у наших хлопців ще є остання можливість вправитися – на кваліфікаційному турнірі в сербському місті Нови-Сад. Склад збірної достаточно ще не визначенено. Але, швидше за все, в категорії до 66 кг в Пекін помандрують чемпіон Європи та віце-чемпіон світу Армен Варданян, а в категорії до 84 кг – бронзовий призер першостей світу і Європи Олександр Дараган. Нагадаю, в греко-римській боротьбі ліцензії неіменні. В Афінах ніхто з вітчизняних «klassikiv» (раніше греко-римська боротьба називалася класичною) не піднявся на п'єдестал, проте саме представник цього виду спорту, маріупольський В'ячеслав Олійник, став першим літнім олімпійським чемпіоном суверенної України. Почесний трофеї він здобув у Атланти-1996. ■

Дельфіни й русалки

ВІДТОДІ, ЯК ЯНА КЛОЧКОВА ЗМІНИЛА БАСЕЙН НА ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ПАРКЕТ, УКРАЇНСЬКОМУ ПЛАВАННЮ НАСТАВ ГАПЛИК

Первів, яку чотириразова олімпійська чемпіонка зробила після Афін, згубно позначилася на результатах нашої «золотої рибки». Неуспішність своєї підопічної тренер Яни певний час намагалася пояснити банальними застудами. Поки ж сліпому не стало зрозуміло: Клочкова втомилася буквально «вигрібати» за всіх. Не лише за колег, але і за спортивних функціонерів, які радо рапортували про українські успіхи в Сіднеї та Афінах, де плавчиня здобула порівну по два «золота».

Яна спробувала себе як фотомодель, світська левиця і учасниця телешоу. Останнє мало не вбило в ній спортсменку. Тільки за один місяць «Танці з зірками» довели: м'язи людини, яка значну частину свого життя провела у воді, на суходолі дерев'яніють. При хореографічних «тренуваннях» включаються зовсім інші ресурси організму, і потрібно вибирати. Клочкова проект покинула, та колишня моторність на додіжці басейну до неї так і не повер-

нулася. Завоювати в Пекіні дві «планети» медалі найвищого гатунку Яні буде архіскладно. Втім, на ній не варто ставити хрест — справді велиki спортсмени в критичний момент завдяки досвіду й психологічній стійкості здатні на диво.

Навряд чи варто сподіватися на Олега Лісогора. Свої світові рекорди він «штампував» переважно не в олімпійській дисципліні — 50 метрів брасом. За що ж отримав прізвисько Містер Брас. У Пекіні Олегові важко розраховувати на успіх, адже дистанція буде вдвічі довшою. Принаймні, в Афінах ця мета виявилася для нього недосяжною. А в Греції українець був на чотири роки молодшим. У його теперішньому віці кожен рік — майже на вагу золота. Тому якщо Олег привезе з Китаю медаль, це відповідатиме спортивному подвигові.

В Афінах-2004 медаль бронзової чеканки завоював і Андрій Сердінов. Але наразі дніпропетровцю буде складно знову піднятися на п'єдестал. Результати Андрія поки невисокі. До того ж, варто нагадати, що його головні суперники на дистанції

200 метрів батерфляєм — рекордсмен світу, американець Ян Крокер, і мегазірка світового плавання, «Термінатор» Майкл Феллпс. У Греції Феллпс виграв сім золотих медалей. 2008-го амбіції американця не поменшали: він сподівається побити цей суперрекорд. Нині рекордсменом у історії Олімпіади за кількістю нагород є уродженка України Лариса Латиніна (спортивна гімнастика), яка на Іграх здобула 18 медалей, серед них — 9 золотих. Якщо не трапиться нічого екстраординарного, Феллпс у серпні стане першим за цим показником.

Утім, в Україні є ще низка перспективних майстрів водних діржок, які теоретично можуть конкурувати з визнаними лідерами світового плавання: брасистка Ганна Хлістунова, спиністка Ірина Амшенікова та Сергій Бреус, який спеціалізується на стометрівці батерфляєм. А щодо Яни Клочкової, будемо сподіватися, що пессимістичний афоризм — «Усе хороше коли-небудь закінчується» — цього разу нам загадувати не доведеться. ■

游泳

ФОТО: AP/RETNA

Занадто довго Яна Клочкова вигрібалася за всю олімпійську команду

До бою готові

Ольга Харлан (праворуч):
дівчина хороша, але може
і шаблею рубонути

Фото: АР

**ТУРИСТОМ НА ОЛІМПІАДУ ДО ГРЕЦІЇ ЗБІРНА УКРАЇНИ ВЖЕ ЇЗДИЛА.
ТЕПЕР НАШІ ФЕХТУВАЛЬНИКИ ХОЧУТЬ ВЗЯТИ МЕДАЛІ**

З часів СРСР олімпійськими чемпіонами в особистій першості були киянин Григорій Крісс (шпага) та уродженець Луганщини Володимир Смирнов (рапіра). Крісс брав участь у трьох Іграх і в сумі виграв чотири олімпійські медалі. Наразі Григорій Якович – консультант нашої команди з фехтування. А доля Смирнова склалася трагічно. Через два роки після свого тріумфу в Москві-1980, на чемпіонаті світу, в поєдинку з Матіасом Бером із ФРН він отримав смертельне поранення. В суперника зламалася рапіра, уламок якої пробив маску Смирнова й крізь око завдав травми мозкові. Після того випадку змінилися екіпування спортсменів і вимоги до прогинання клинка чи навантаження на кінчик рапіри та шпаги.

Були в нас і олімпійські чемпіони в командній першості. Зокрема, нині збірну очолює Вадим Гуттрайт, який у складі збірної СНД здобував «золото» в Барселоні-1992 в командній першості по шаблі. Проте складний етап ма-

теріальної та структурної перебудови 1990-х негативно позначився на розвитку українського фехтування. Як результат – ні в Атланті-1996, ні в Сіднеї-2000 у нас не було медалей, а в Афінах-2004 «бронзові» лише шабліст Владислав Третяк, який завоював нагороду в особистій першості.

Перевіркою для наших фехтувальників стане чемпіонат Європи, що вперше в історії суверенної України пройде в нас у домі. Насолодитися прекрасним видовищем можна в Києві з 4 до 10 липня.

У Пекін фехтувальники поїдуть за десятьма комплектами нагород. В особистій першості українці вкомплектовані повністю – шпага, шабля та рапіра (чоловікі й жінки). У командних змаганнях виступатимуть дві наші збірні – жіноча по шаблі та чоловіча по шпазі. Обидві реально претендують зайняти місця на п'єdestалі. Дівчата (Олена Хомрова, Ольга Харлан, Галина Пундік і Ніна Козлова) минулого року стали срібними призерками чемпіонатів світу та Європи чи сьогодні окупували другий рядок

світового рейтингу. Причому на торішньому ЧС в Санкт-Петербурзі українки перемогли господинь Олімпіади. Шпажисти Дмитро Чумак, Максим Хворост, Богдан Нікішин і Віталій Медведєв розташувалися на п'ятому місці світової класифікації. Зауважимо, що склад команд може зазнати деяких змін, адже в командній першості завойовані ліцензії неіменні.

Великі надії щодо особистої першості пов'язані з представницями слабкої статі. Сімнадцятирічна Ольга Харлан може сяйнути в турнірі шаблісток, чемпіонка Європи Яна Шемякіна – в змаганнях шпажисток, бронзова призерка першості Старого світу Ольга Лелейко – в суперництві рапіристок. За словами Богдана Нікішина, фехтування – наче лондонська погода: щось планувати в цьому виді спорту безглуздо. «Тут нічого не можна передбачити заздалегідь. Туристом на Олімпіаду до Греції збірна України вже їздила. Тепер хочеться взяти медалі». ■

Коробка з Кулаком

ЯК КАЖЕ АРНОЛЬД ШВАРЦЕНЕГЕР, НА ЗАНЯТЯ СПОРТОМ ЙОГО НАДИХНУЛА КАР'ЄРА УКРАЇНСЬКОГО АТЛЕТА ЛЕОНІДА ЖАБОТИНСЬКОГО

Наші важкоатлети за часів Союзу були визнаними майстрами. Тому СРСР, у свою чергу, посідав чільне місце серед законодавців моди у цьому виді спорту. А олімпійські чемпіони з важкої атлетики в надважкій вазі у ті часи вважалися національними героями. Їх із гордістю називали найсильнішими людьми планети.

Леонід Жаботинський, котрого нарекли «Український Колос», виграв Ігри в Токіо-1964 та Мехіко-1968 (тут наш спортсмен був прапороносцем олімпійської команди СРСР). Жаботинський став кумиром для багатьох, зокрема, й для нинішнього губернатора Каліфорнії Арнольда Шварценегера, який не раз наголошував, що на заняття спортом його надихнула кар'єра українського богатиря.

В Атланті-1996 золоті нагороди для України виграв син осетинського народу Тимур Таймазов. Незабаром після цього тріумфу він повернувся до себе на батьківщину й зараз в Україні гостєє рідко. Через вісім років пробила зоряна година Наталії Скакун. Ставши олімпійською чемпіонкою, вона завершила спортивну кар'єру. Наталія одружилася, народила дитину, та кілька місяців тому повернулася на поміст — як тренер нашої жіночої команди.

За словами головного тренера збірної України Василя Кулака, у Пекіні ми можемо розраховувати на дві медалі, проте навряд чи вони будуть золотої чеканки. Всього за честь країни змагатимуться 9 українців (4 жінки та 5 чоловіків). Серед сильної половини людства лідерами вважаються Артем Удачін із Маріуполя та срібний призер Олімпійських ігор в Афінах 38-річний одесит Ігор Разоренов.

Серед жінок явний лідер і головна надія — триразова чемпіонка Європи Ольга Коробка. Дівчина виступає в суперважкій категорії. Вона єдина спортсменка у світі важкої атлетики, яку не зважують, бо ваги традиційно розраховані на 150 кг. Оля ж тягне на 160-165 кг.

У літаку її не вистачає одного сидіння. Тому коли в салоні немає вільних місць, своїм кріслом поступається тренер Василь Кулак, сідаючи біля її ніг у проході салону. Як згадує дівчина, цим видом спорту в рідній Бобровиці Чернігівської області вона захопилася тому, що інших секцій у містечку не було. 22-річна важкоатлетка поки цілком зосереджена на кар'єрі, та говорить, що після її завершення збирається схуднути на 50 кг.

Загалом те, що українська важкоатлетика поступово переміщується в

регіони, — тенденція давня. «Якщо порівнювати з минулими часами, то сьогодні в столиці немає нічого, — нарікає Василь Кулак. — Розвалилося все в СКА, зник зал в «Динамо», пішли фахівці й розбіглися спортсмени».

Сумно, та цей вид спорту вже досить давно вважається одним із «найбрудніших». Нині мало не ставки роблять, скількох важкоатлетів упіймають на вживанні допінгу в Пекіні. Нам залишається сподіватися, що українців караючий меч ВАДА (Всесвітньої антидопінгової агенції) міне. ■

举重

Ольга Коробка — краса і сила

ФОТО: REUTERS

Вся гімнастична рать

Юрій Нікітін обіцяє знову всіх поставити на вуха

ФОТО: АР

艺术体操

У ВІДІ СПОРТУ, ЯКИЙ ВОДНОЧАС РОЗВИВАЄ ДУХ І ТІЛО, УКРАЇНЦІ ДОСЯГАЛИ ВРАЖАЮЧИХ РЕЗУЛЬТАТИВ

Міжнародна федерація гімнастики опікується розвитком спортивної та художньої гімнастики, а також стрибками на батуті. Найбільш ємною щодо шансів на медалі є спортивна гімнастика. Згадати лише 9-разову олімпійську чемпіонку Ларису Латиніну, 7-разового звитяжця

Ігора Бориса Шахліна чи 5-разову переможницю Поліну Астахову. Навіть у дебютних для збірної СРСР Іграх у Гельсінкі-1952 з п'ятьма нагородами, завойованими радянськими гімнастами, чотири здобули українці.

Напочуд вдало розпочали наші спортсмени відлік своїм тріумфам і в часи незалежності. Лілія Подкопаєва в Атланті-1996 стала абсолютною

олімпійською чемпіонкою, також виграла «золото» у вільних вправах. Харків'янину Рустаму Шаріпову не було рівних у вправах на брусах. Плюс чоловіки взяли «бронзу» в командній першості. У Сіднеї-2000 скарбничка збірної поповнилася «сріблом» хлопців у командних змаганнях і «бронзою» в абсолютній першості Олександра Береша. Афіни-2004 ознаменувалися золотою медаллю Валерія Гончарова.

Цього року на дві путівки серед чоловіків претендують 30-річний Валерій Гончаров, Олександр Воробйов і Андрій Ісаєв. Рішення буде ухвалено тренерським штабом, схоже, вже в Китаї. Вибір непростий, оскільки особливих результатів упродовж олімпійського циклу ці спортсмени не досягли. В дівчат ситуація краща — лідерами команди Ірина Краснянська й Аліна Козіч на найбільших міжнародних стартах виступали стабільніше.

У художній гімнастиці наша головна надія — чинна чемпіонка світу в абсолютній першості Ганна Безсонова. В Афінах-2004 вона фінішувала третьою. Та сьогодній, безумовно, до снаги вирішувати й серйозніші завдання. Сподіваємося, що пресинг, який нині відчуває тренер Ганни Ірина Дерюгіна з боку дисциплінарної комісії Міжнародної федерації гімнастики (Дерюгіну дискваліфікували на вісім років, їй заборонено з'являтися на тренерській лаві біля Безсонової в Пекіні), не позначиться на підготовці спортсменки до головного старту чотиріччя.

Стрибки на батуті введені до олімпійської програми вісім років тому. І одразу срібну медаль в Австралії завоювала Оксана Цигульова. Непереможним поїхав з Афін-2004 Юрій Нікітін. Наразі стрибун, якому 15 липня виповниться 30 років, відстоюватиме своє чемпіонське звання. Також честь нашої країни на Іграх захищатиме Олена Мовчан. У Китаї спортсмени прибудуть за два тижні до старту, щоб встигнути акліматизуватися.

Батут цікавий ще й тому, що його використовують пілоти і космонавти під час підготовки до польотів. Американці так тренують своїх авіаторів ще з середини минулого сторіччя. Так космонавти виробляють навички керування власним тілом в умовах низької гравітації. В Пекіні з гравітацією все гаразд, а от психологічний тиск на атлетів буде чи не більший, ніж у космонавтів. ■

Надія на «ЗОЛОТО»

ЗА ПРОГНОЗАМИ ЧИНОВНИКІВ НОК УКРАЇНИ, НАШІ СПОРТСМЕНИ ПРИВЕЗУТЬ МАКСИМУМ 14 МЕДАЛЕЙ, ІЗ НИХ ЛІШЕ ТРИ ЗОЛОТИ. МИ Ж СПОДІВАЄМОСЯ, ЩО НАГОРОД БУДЕ БІЛЬШЕ

Найбільшого фіаско ще до початку Олімпіади українці зазнали в командному спорті — до Пекіна не поїде жодна вітчизняна збірна з ігрових видів. Як згадати, що лише чотири роки тому наші гандболістки завоювали бронзові нагороди, а в Атланті-1996 були представлені жіночі збірні з волейболу й баскетболу та чоловіковатерполісти, хочеться спитати, принаймні, у тренерів: «Хто винний? І що робити?»

Втім, кілька індивідуальних видів спорту, в яких у нас є сильні позиції, здатні принести бажані медалі. В турнірі з кульової стрільби спробує відстоїти звання олімпійської чемпіонки Олена Костевич. Можна розраховувати й на влучні постріли її подруги — чемпіонки світу і Європи Наталії Кальниш.

Минулого року серйозну заявку зробили велотрековики. На торішньому чемпіонаті світу українці фінішували другими в командній гонці-

переслідуванні. Таким чином завойовану в Бордо 2006 року «бронзу» у цій дисципліні вони «переплавили» на «срібло». Головні конкуренти українців у Пекіні — чинні чемпіони світу британці на чолі з олімпійським тріумфатором Бредлі Вітгіном.

На велотрасах честь країни збирається захищати найбільш високооплачуваний олімпієць України, кращий молодий гонщик «Тур де Франс»-2005 Ярослав Попович. У нинішньому сезоні в уродженця села Калинів Самбірського району Львівської області два головні орієнтири — «Тур де Франс» і Олімпіада. Також планує виступити в Пекіні ще один лідер нашої збірної, ровенчанин Сергій Гончар. Швидше за все, для 38-річного чемпіона світу це буде остання Олімпіада. Обох спортсменів ріднить те, що вони багато років постійно проживають у Італії, й виключно на голому патріотизмі продовжують виступати під українським прапором.

У турнірі з академічного веславання наші надії пов'язані з жіночою

четвіркою в складі Олени Олефіренко, Тетяни Колесникової, Наталії Губи й Світлани Сплюхової. В Афінах-2004 майже в тому самому складі екіпаж завоював бронзові медалі, але був позбавлений заслужених нагород внаслідок дискваліфікації Олефіренко (і знову допінг з вини лікаря). Та дівчата після такого крутого повороту долі не зламалися, й у минулому сезоні завоювали олімпійську ліцензію, попутно вигравши золоті медалі чемпіонату Європи.

Серед фаворитів — також українська команда по стрільбі з лука. Сподіваються вдало виступити яхтсмени, веслярі, стрибуні у воду. Більше того, «вистрілити» можуть навіть вітчизняні бадміntonісти. Та попри всі надії, керівництво НОК України поки обережне у своїх прогнозах. Вітчизняні функціонери вважають, що загалом медалей буде не більше 14, а золотих із них — лише три. Як станеться насправді, дізнаємося 24 серпня — в день закриття Олімпійських ігор у Пекіні. ■

Ярослав Попович & company:
знайдіть 10 відмінних тем

赛艇

射箭

羽毛球

跳水

自行车

Зачаровані трабахою

ТИЖДЕНЬ НЕЛЕГАЛЬНО ПОПРАЦЮВАВ
В ІСПАНІЇ РАЗОМ З УКРАЇНСЬКИМИ
ЗАРОБІТЧАНАМИ, ЯКІ ВЖЕ
НЕ ХОЧУТЬ ДОДОМУ

АВТОР: ОЛЕНА ЧЕКАН

«**C**орше, скорше! Шо за діти?!» — кричить суржиком огryдна жіночка, підганяючи зграйку дітлахів років 10-12-ти. За стійкою паспортного й митного контролю барселонського аеропорту вже розгорнуто яскраві транспаранти: «Bien venidos!» і чомусь «Будьмо! Гей!» — якась благодійна каталонська організація зустрічає українських дітей із Чорнобильської зони.

МОРЕ НА ВІДСТАНІ РОКІВ

А я зустрічаюся з Україною зранку свого першого іспанського дня. Люба, 50-річна екс-колгоспниця з-під Вінниці, вже о сьомій приїхала прибирати будинок моєї подруги. Поки всі сплять, пропоную піти на море. «А де воно, те море?» — запитує Люба. Питання риторичне: море за сто метрів від нас. Уже за сніданком вона розповідає, як у 1993-му, на-

збиралася по родичах і знайомих грошей на турпоїздку, чотири дні трусила старим ікарусом, — і ось, нарешті, Іспанія.

«Було нас 35 жінок, нам навіть не пропонували якісь екскурсії, одразу всі розбіглися роботу шукати. Мови ніякої не знала, грошей — \$20. Стукала в усі двері, показувала паспорт і повторювала одне слово «трабаха» [див. словничок]. Поталанило, — втрапила на Аню». Анні — моя приятелька-француженка, яка вже давно мешкає в Іспанії.

Люба розповідає довго, старанно підбираючи українські слова. Бо, може, вперше за всю свою одиссею має вдячних слухачів. Підсумок: 12 років жила нелегально, працювала теж нелегально по 14—16 годин на добу, хапалася за будь-яку роботу, аби зачепитися, втриматися. Вдень прибирала, доглядала літніх людей, ночами мила посуд у ресторанах, а ще — збирала цитрусові, фарбувала старі машини в якомусь

антгарі й дуже хотіла влаштуватися на будівництво, бо там добре платять. Не взяли — жінки в Іспанії на будівництві не працюють.

Зараз Люба має омріяну тархету [див. словничок]. Працює, маючи всі стандарти соціального захисту, в одному з універсамів міжнародної мережі Carrefour — бавить дітей, батьки яких роблять закупи. Це вдень, а вночі там же підробляє прибиральницею. У свій єдиний вихідний чепурить будинок і садок моєї приятельки. За всі роки в Україні була тричі, на морі — разів зо п'ять. Але утримує батьків у селі, старшу дочку, зятя й трох онуків у Вінниці та молодшу дочку-інваліда, яка так і залишилася в спецінтернаті для сліпоглухонімік дітей. Чоловік спився ще за СРСР. У Любі пристойна машина, якою вона хвацько керує, і наймана квартира за €800 на місяць, — Люба ділить її з двома волинянками. Іспанською оволоділа. Мріє перетягти сюди всю свою родину. ■

ЗАРОБІТЧАНИ – РУШІЙ ЕКОНОМІКИ

Трудових емігрантів з України в Іспанії, за різними даними, від 150 до 300 тисяч осіб. Чоловіки найчастіше працюють на спорудженні і експлуатації урбанізацій [див. словничок], жінки миють посуд у барах та ресторанах, перуть білизну в готелях, доглядають дітей та літніх людей.

ЯК У РІЗНІ ЧАСИ ДОБРОБУТ США ЗРОСТАВ ЗАВДЯКИ РАБАМ- АФРИКАНЦЯМ, ТАК НЕЛЕГАЛЬНА, МАЙЖЕ НЕОПЛАЧУВАНА ПРАЦЯ ЗАРОБІТЧАН ІЗ СНД ЗМІЦНЮЄ ЕКОНОМІКУ ТУРИСТИЧНОГО УЗБЕРЕЖЖЯ ІСПАНІЇ

Як у різні часи добробут США зростав завдяки рабам-африканцям, Німеччини – туркам-нелегалам, Швейцарії – селянам-італійцям, Франції – алжирцям та марокканцям, так нелегальна, майже неоплачувана праця заробітчан із СНД зміцнює економіку традиційно туристичного узбережжя Іспанії.

Зараз нелегалів поменшало, – вже років зо два за цим стежать, – роботодавець може не тільки сплатити штраф до €60 тис., а і втратити ліцензію на підприємництво. Робітник-нелегал теж ризикує: де-юре він підлягає депортації, але де-факто це може статися тільки в тому разі, якщо він скочить злочин. А так – посварять та й відпустять на всі чотири сторони. Ризик в іншому – нелегала можуть банально кинути, не заплативши за роботу.

З жінками, які доглядають немічних, поспілкуватися не вдалося. Погохливі вони, а при спробі заговорити з ними, відповідають іспанською та швиденько зриваються геть, хутко штовхаючи візки зі своїми підопічними. А от із будівельниками не тільки спілкувались, але й разом працювали.

ОДИН ДЕНЬ ГАСТАРБАЙТЕРА

Отже, о шостій ранку виrushаємо до урбанізації «Магніфіко».

Років 15 тому моя подруга-француженка приїхала на південь Іспанії відпочити. Закохавшись у безлюдні на той час приморські пагорби, продала свій бізнес у Франції, купила величезний клапоть землі біля моря – й розпочала будівництво. Нелегально

в ній ніхто ніколи не працював, хоча вигода могла бути значною. Та все ж, коли якийсь нелегал, який просився на роботу, здавався Анні хорошою людиною, вона підписувала з ним тимчасовий контракт. Людина стала до роботи, податки державі сплачували, адвокати тим часом розпопинали справу легалізації. Оскільки всі бюрократичні ситуації в Іспанії

СЛОВНИЧОК

Українсько-іспанський сленг

ТРАБАХА (*trabajo*) – робота.

ТРАБАХАТИ – працювати.

УРБАНІЗАЦІЯ – курортна інфраструктура, у складі якої окрім вілли, п'ятиповерхівки (вище 5-ти заборонено) з одно-, дво-, триспальними апартаментами, пляжна зона, басейни, стоянка автівок, майданчик для гелікоптерів, бари, спа-салон, фітнес-клуб тощо.

АМНІСТІЯ (*Regularización de los inmigrantes...*) – так українці називають підзаконний акт, що регулює перебування нелегалів. Головні документи для отримання амністії: паспорт із позначкою про в'їзд, адреса проживання в Іспанії, тимчасовий контракт на роботу.

РЕЗІДЕНЦІЯ (*De residencia con permiso de trabajo*) – тимчасова віза, що дає право на роботу.

ТАРХЕТА (*tarjeta*) – картка, так наші зазвичай називають згадану вище візу.

ХАМОН (*jamon iberico*) – сиров'ялена шинка, яку наші звуть іспанським салом. Одна з кулінарних візитівок Іспанії. Жир у ній рівномірно пронизує свиняче м'ясо.

роботи, хоча в усіх будівельні професії, всі приїхали як туристи й починали з нелегальної праці, всі вже легалізувались і майже всі купили квартири, взявши іпотечний кредит. Додому ніхто не збирається, будуть подавати на громадянство.

41-річний Віктор – зварювальник з Тернополя. В Іспанії – 14 років, сім років тому підпав під амністію й одразу ж привіз дружину й дочку. «Думав, здурію без них. Ну й ревнував. Хлопці, ті, які зі мною приїхали, – ні в кого вже сім'ї нема, розпаляється... Віра добре шиє, зразу ж стала до роботи, а мала – в школу. Іспанську трохи знали, вчили ще вдома...» Дружина-кравчиня працює в універмазі дуже престижної мережі *El Corte Inglés* – підганяє сукні до фігур заможних жіночок. Спільні зарплати й поважності фірм, де постійно працюють, було достатньо, щоб отримати кредит у банку й купити квартиру в містечку Хімена-дела-Фронтера. Дочка закінчила місцеву школу й безкоштовно вчиться в Мадридській консерваторії по класу фортепіано, вже концертус. Коли її називають Лусія, виправляє на Лесю. На канікулах Леся-Лусія допомагає

матері шити. Повертатися в Україну родина не збирається, на ностальгію часу немає – підробляють, де тільки можна: іпотека – річ серйозна. Мрія – відіспатися.

АНДРІЙ – ІСПАНСЬКИЙ БРИГАДИР ЇЗ ДОНБАСУ

Третя пополудні. Повертаємося на будмайданчик. Поки син, гордий із того, що йому довірили автокар, розвантажує піддони з арматурою, розмовляю з Андрієм. Він єдиний бригадир-неіспанець. Андрієві двадцять вісім. Неговіркий: «Усе нормально. Трабахаємо» [див. словничок]. Згодом показує фото білявки: «Малого із Закопане. Вже рік разом».

А історія Андрія така. Народився в Горлівці. Мати померла під час пологів. Жив із бабусею, батьком і старшим братом. В ніч після шкільного випускного балу в аварії на шахті загинули разом і батько, і брат. Бабусі на той час уже не було, тож юнак подався до тітки в Харків, але там не склалося. Далі – на останній гроші тур до Іспанії й пошуки роботи. Розказувати про п'ять років поневір'янь не схотів, сказав тільки, що дуже голодував. Уже

КОЛЕКТИВ ПІСЛЯ ДУШУ ВЖЕ РОЗГОРНУВ СВОЇ СЕНДВИЧИ

ТА ОБІДАЄ В ЗАТИНКУ ПАЛЬМ. ПОМІЖ РОБІТНИКІВ Є РУМУНИ, БІЛОРУСИ, УКРАЇНЦІ ТА ХЛОПЦІ З ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ. ЇХНІЙ БРИГАДИР – АНДРІЙ З ГОРЛІВКИ

ФОТО: REUTERS

Іспанія забудовується щільно і швидко, будівельників постійно не вистачає

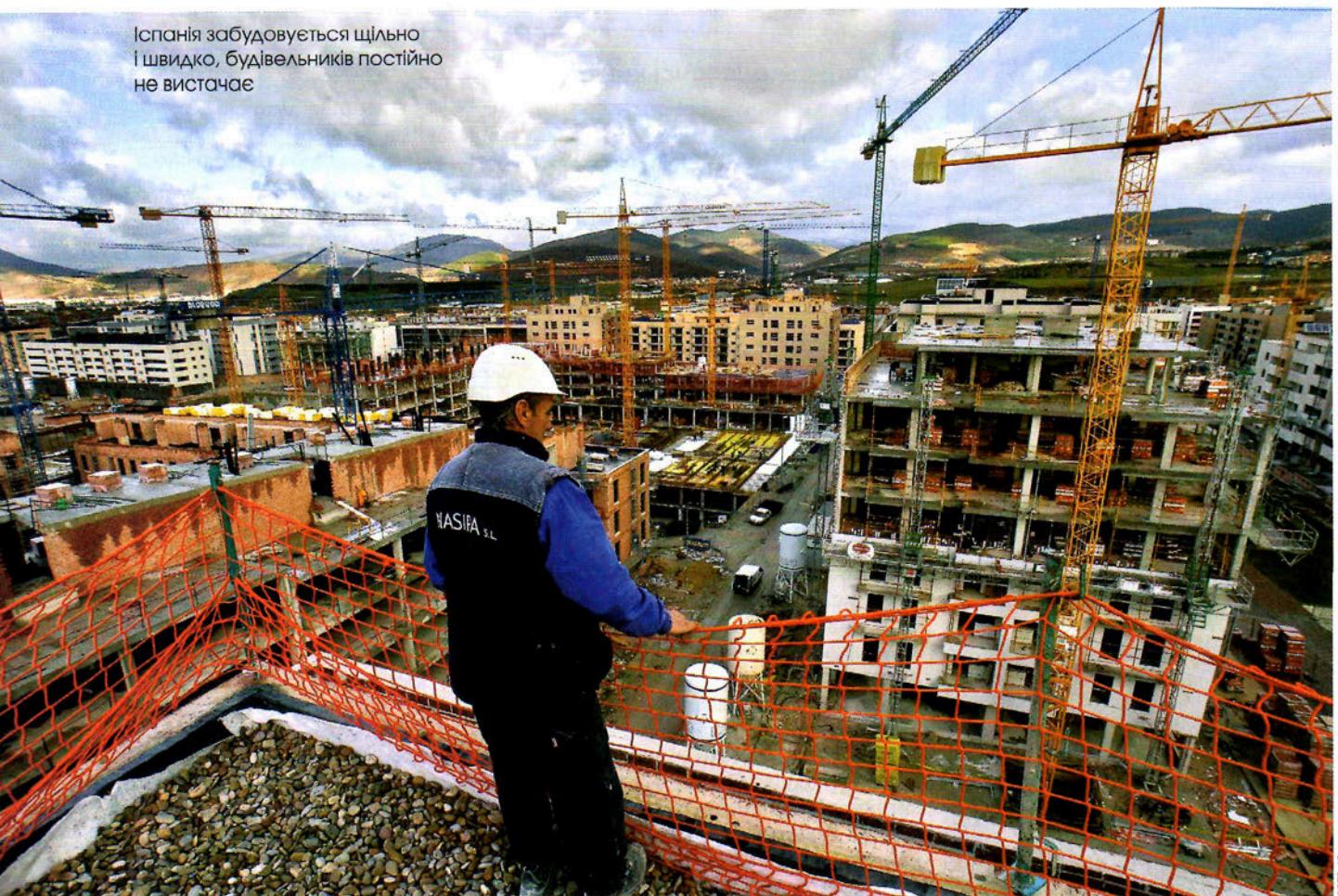

Фото AP

ТИМ ЧАСОМ

Свій до свого по журнал

«Нова іспанська хвиля» української діаспори усвідомлює себе як спільноту, яку намагається підтримати своїх хоча б інформаційно. Днями в Іспанії почав виходити українськомовний часопис «Українське коріння». Тут, окрім матеріалів культурницької та релігійної спрямованості, можна знайти поради заробітчанам, як отримати лікарняний чи доплати за роботу в нічну зміну. Українців закликають допомогти учням-емігрантам. А, наприклад, Олена Кроочак розповідає, як за сім років вона стала співвласницею магазину Caprichos del mundo в Мадриді. Згадують і першопрохідців сучасної української громади в Іспанії – вояків української дивізії «Галичина», які приїхали туди 1946 року. Головна ж проблема української громади в країні Дон Кіхота, як вважають тамтешні українські журналистки – брак єдності й координації між українцями. Власне, «Українське коріння» – це одна зі спроб цю координацію налагодити.

НЕЛЕГАЛЬНИЙ ЗАРОБІТОК МОГО СИНА: €50 ПЛЮС САМОПОВАГА – ЗА 8 ГОДИН НЕКВАЛІФІКОВАНОЇ ПРАЦІ. ГАДАЮ, СПРАВЖНІ НЕЛЕГАЛИ ОТРИМУЮТЬ ЗНАЧНО МЕНШЕ

потім від Анні дізналася, що Андрія вони з чоловіком забрали з лікарні, – хтось із робітників розповів їм про співвітчизника, якого ледь врятували від мотузки. Випробування чужиною у 17 років...

18:00. Кінець трабахи. Один за одним робітники роз'їжджаються по домівках, а ми вирішуємо лишитися на ніч. Сидимо під небаченим небом, нагорі високі зорі на чорному оксамиті, на обрії пульсує палаюча заграва сонця, а між ними – прозора, кристалева блакить із темно-синіми силуетами пальм, які гне додолу вітер. «Десь в Африці піщана буря», – меланхолійно пояснює цю неземну красу Анні й дістаете пляшку сухого хересу. Так ми відзначаємо нелегальний

заробіток моєго сина: €50 плюс самоуважа – і це за 8 годин некваліфікованої роботи. Гадаю, справжні нелегали отримують значно менше.

Ось так приблизно живе і працює більшість іспанських українців. А ще вони люблять місцеві свята, яких так багато в Іспанії, інколи варять борщ і женуть первак, моляться в старовинних католицьких соборах, які втрачають свою іспанську паству, та побожно кидають монетки, аби спалахнули крихітні лампочки біля ніг смагливих юнок-мадонн: свічки в храмах тут давно скасовано. І найголовніше: кожною хвилиною свого життя вони плекають щасливу долю своїх дітей на новій іспанській Батьківщині. ■

МОВА ЯК МОДА

**ОПОРА УКРАЇНСЬКОЇ – СТОЛИЧНІ СНОБИ,
ЯКІ ЗАВЖДИ ТРИМАЮТЬ НІС ЗА ВІТРОМ**

Восьма ранку, Київ, станція метро «Вокзальна». Попереду мене на ескалаторі дві панянки – принаймні одна з них явно щойно приїхала з Київської області – ведуть собі світську бесіду. Зрозуміло, російською, точніше, мовою, яку вони вважають російською. В обох жахливий акцент. Ні, маю на увазі не тільки знаковий український фрикативний [г], але й добрий десяток інших звуків у мові чарівних дівчат. Судячи з усього, вони давно знайомі й обом добре відомо, що російська для них нерідна. Перед ким вони прикідаються? На кого намагаються справити враження? На мене?

Вечір. Київ, ресторан у центрі міста. Юнак-офіціант приймає замовлення. Хопцеві нема й двадцяти, і, зважаючи на акцент, він приїхав підкоряті Київ із Броварів, Черкас або Золотоноші. Але не із Санкт-Петербурга. Що ж дає йому право бридливо кривитися, зачувши мою українську? Спроб перейти на обрану мною мову й мови бути не може, пробачте за каламбур:

Ви, зрозуміло, можете вважати мене дріб'язковою, та я впевнена, коли я плачу більше 60 гривень за порцію салату, то, принаймні, заслуговую, щоб офіціант не дивився на мене, як на мокрицю. Комізм цієї ситуації в тому, що українська для офіціанта явно є рідною мовою (і єдиною, якою він говорив у дитинстві), а для мене, як для білінгви, котра після закінчення російської школи не скористалася шансом без іспитів вступити на російську філологію, – вивченою. Коли я була у віці юнака-офіціанта, моєю проблемою був російський акцент, а не український, як у нього.

ОКСАНА ФОРОСТИНА
консультант із комунікації,
компанія pro.mova, Львів

Певний імунітет від цієї вже всім набридлої дилеми мені заклада покійна бабця – теж білінгва. До війни вона мешкала на вулиці Прорізній у Києві, й ще в ті часи, коли про проблему української мови говорити було не тільки не прийнято, але й не надто безпечно, ділилася спогадами про Київ 1930-х років: «Як приїде дівчина з села, на другий день вже говорить російською». Тому питання, звідки у великих українських містах з'явилося стільки російськомовного населення, ніколи не було для мене предметом ілюзій. Цікаво, що в демократичних бістро та макдональдсах проблем із україн-

ською не виникає. Вже й не знаю, чи то корпоративна культура мережевих закладів не схиляє персонал самостверджуватися на клієнтах, чи то публіка молодша, а значить, асоціє українську з урбаністичними субкультурами та модними групами, в будь-якому разі, там люди по обидва боки каси не намагаються бути тими, ким вони насправді не є. За моїми спостереженнями, взагалі, чим дорожчий заклад, тим більше шансів нарватися на прохолодну реакцію щодо української.

Я люблю Київ за його здатність змінюватися. Ніколи не залишаючись тут надовго, я гостріше сприймаю його зміни. У 1993-му кияни потроху позбавлялися комплексу другосортності щодо Москви й починали усвідомлювати себе мешканцями столиці.

У 1995-му досить схоже копіювали поведінкові стандарти москвичів і фразу «понаехали», приблизно тоді ж затребуваність мігрантів із інших міст почала набувати обрисів помпі.

У 1997-му вже не соромилися слухати свою власну естраду.

У 2003-му усвідомлювали свою ідентичність, так би мовити, «на контрасті».

У 2004-му виявилися безстрашними, гостинними, щедрими та дружелюбними.

У 2005 й 2006-му – молодими, відкритими, україномовними.

Я вірю в україномовний Київ не тому, що українська мова – «державна», «гарна», «рідна», а тому, що вона є мовою молодих, а значить – динамічною, пластичною й зверненою в майбутнє. І хоч це не завжди розуміють приїжджі провінціали, лишається надія на справжніх столичних снобів – ці ж бо завжди тримають ніс за вітром.

СЛОВ'ЯНСТВО проти ПАНСЛОВ'ЯНСТВА

**РОСІЯ І СЛОВ'ЯНИ – РЕЧІ НЕ ТОТОЖНІ, ВВАЖАЄ ОСТАННІЙ ІЗ МОГІКАН
ДАВНЬОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО**

РОЗМОВЛЯВ Роман Кабачай

Ян Забродський не космополіт і не шовініст. Натомість організатор Центру слов'янської культури у Варшаві може знайти спільну мову з усіма: з росіянами і українцями, з кашубами й лемками, з сілезцями й лужичанами. Бо саме для діалогу він створював цей Центр. **Тиждень** поспілкувався з паном Яном у садибі Центру на вул. Гагаріна, 15.

ПОПИТ НА УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ В ПОЛЬЩІ ВАЖКО ЗАДОВОЛЬНИТИ

У. Т.: Як давно функціонує Центр слов'янської культури? Чи допомагають вам організації нацменшин у Польщі?

– З 1995 року. Я не намагаюсь окреслювати межі діяльності Центру. Ось висять картини із серії «Краса Криму» Володимира Чайковського із Сімферополя. Я вважаю, як є місце, де люди здалека можуть себе тут, у Варшаві, показати, реалізувати, – будь ласка, я тільки за. Не з усіма, однак, складаються стосунки: те ж посольство України мене ігнорує. До мене тут приходять з різних консульств люди, а українці викреслили зі списку своєї уваги. Можливо, це внаслідок протистояння між православними й греко-католиками, що наявне в українській громаді, – бо вважають мене прибічником перших. Хоч мої контакти з тими ж отцями Василіянами з Медової вулиці оцінюю теж як добри.

Цей Центр – чи не єдине світське місце, де можна придбати право-славну літературу. Українська книга в Польщі – в книгарні «Нестор» у Krakovі – є тут. Це не типова книгарня, а читальна зала: не маєш грошей, приди, почитай, я не забороняю. Пишаюся тим, що під упливом Центру деякі повертаються до своїх коренів. Прийшов колись хлопець з околиць Щецина: батько – лемко, мати – полька, вихований у католицькому дусі. Тепер видно, що йому хочеться бути іншим: навчається на культурознавстві й українській філології.

У. Т.: Як дістаєте для Центру літературу з України?

– Один із каналів – «Преса України», я її офіційний представник у Польщі. Одне недобре: українська пошта має дуже високі тарифи на пересилання за кордон. Тому тут я мушу це продавати втридорога. А попит задовольнити важко: майже в кожному університеті Польщі зараз є або україністика, або центр культури, ось недавно у Гнезні відкрився.

У. Т.: Наскільки важко утримувати таку установу?

– Раніше приходили всі, хто хотіли, це функціонувало на зasadі спільніх розмов, за чаєм чи кавою. Зараз, на жаль, такий спосіб провадження часу вже людей цікавить менше. Людину, яка доробилася

грошей у першому поколінні, книга не цікавить. Один мій добрій знайомий, досить багатий, приніс колись пляшку коньяку, випили. Питав мене: «Янку, а скільки ота-он книга коштує?» – Відповідаю – «50 злотих». – «Дорога, – каже, – ліпше ходімо в ресторан, проп'ємо б тисячу». Багаті мають змінитися через покоління-два. Ми зараз у Польщі більш-менш живемо на однаково достойному рівні. А все одно культура цікавить небагатьох.

СТАРОЛИТВИН ІЗ ВАРШАВИ

У. Т.: Чи були випадки, щоб вас намагалися позиціонувати як представника якогось конкретного слов'янського народу?

– Ні. Я належу до тих диваків (іх у Польщі кілька осіб, зокрема, професори Ягеллонського університету), які себе називають литвінами, «громадянами Великого князівства Литовського». Щоб було зрозуміло – це поляки, для яких дорогим є їх руське походження. Ще нас називають старолитвинами. Можливо, це викликає опір і здивування з боку більшості, але як можна з ними по-іншому: Ярослав Качинський, як був прем'єром, приїздив на пограниччя до Білостока й заявляв: маємо виграти вибори, щоб на Підляшші врешті відчувалася єдність одного народу – польського.

Я не прихильник політизації слов'янської ідеї. Моя теорія така: слов'яни мусять жити мирно, але

Ян Забродський:
«Я належу до тих
діваків, які себе
називають літвінами»

ФОТО: ГРИГОРІЙ СПОДАРИК

«ТО МОЇ І ТВОЇ ПРЕДКИ ПЕРЕМОГЛИ ПІД ГРЮНВАЛЬДОМ. КОЛИ ПИТАЮТЬ ПРО ЯКИЙСЬ ЦЕНТР СЛОВ'ЯНСЬКОСТІ, Я НЕ РОЗУМІЮ, НАВІЩО ВІН ТЕПЕР ПОТРІБЕН»

порізно. Росіяни — росіянами, лужчани — лужичанами. Мене досить часто розпитують на ці теми — особливо їх цікавить, до кого я себе сам зараховую. Відповідаю: «З дідапрадіа мої корені в Речі Посполитій. Точніше — з території Великого князівства Литовського». Моєї держави не існує. То мої і твої предки перемогли під Грюнвальдом. Коли питают про якийсь центр слов'янськості, я не розумію, навіщо він тепер потрібен. Історично цен-

тром був Київ, також Вільно у певний момент було, найменш — Москва. Як згадаємо на добру справу, то з Києво-Могилянської академії розходилося світло освіти по Слов'янщині. Зараз у моєму серці болить подальший поділ на дві Європи. Польща перенесла свою завісу від заходу на східний кордон — з Одри на Буг. Проте я вірю, що Європа в майбутньому буде-таки одна. Навіть Лукашенко не розігнав демонстрацію під гаслами «Білорусь у Єв-

ДОВІДКА

Ультракатолики в Польщі

Польща вважається однією з найбільш радикально католицьких держав. Серед причин явища — опозиційність церкви за часів комуністичного панування, а також фактор перебування на папському престолі поляка Кароля Войтили (Івана Павла II). Католицьке лобі в польській політіці представляє поміркована партія братів Качинських «Право і справедливість», а також радикальніша «Ліга польських родин» на чолі з Романом Гертіком. Обидві партії спираються на Адляльність кількох ЗМІ, очолюваних священиком-редемптористом о. Таїшем Ридзиком (ТВ «Травам», Радіо Марія та ін.). Електоратом цих партій є так звані мохерові берети — жіночки старшого віку.

ропі». Подобається то комусь чи ні — Україна в Європі буде, як і Білорусь. Я б це не прив'язував також до рівня демократичності в державі — це питання культурної приналежності.

У. Т.: І після подібних заяв представники білоруської та української нацменшин і далі голосують за «Право і справедливість»?

— Не буду відповідати за інших, а скажу, що мені найближче воєводство Підляське. Я подивився, в чиїх виборчих списках є прізвища «східнослов'янські», православні. Більшість — у «Громадянській платформі», Селянській партії й «Лівці». Себто все ж намагаються від шовінізму триматися подалі. Разом з тим, на колишніх греко-католицьких, у давнину уніатських, теренах сильні позиції має ультракатолицьке «Радіо Марія» на чолі з отцем Ридзиком [жив. довідку]. Наші люди нерідко більші католики, ніж самі поляки.

ВІЗИТ ЮЩЕНКА НА ЛЕМКІВСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ — УЖЕ ПОЛІТИКА

У. Т.: Чому так багато українців і білорусів у Польщі записуються поляками? Що змінилося за часи демократизації?

— У кожній країні справа посувається до панування титульної нації: так є з поляками в Україні, так є і тут. Сьогодні денационалізація меншин відбувається й без участі політики. Асиміляція природним способом пожинає свої плоди. При своїй національноті лишаються люди, які розуміють, нащо це їм. Скоро в мене відбудеться виставка фотографій Шимона Барни з Лемківщини: людина цим займається, бо їй це болить, вона любить свою малу батьківщину. А політика проглядається в усьому: приїхав Ющенко з дружиною й дітьми на Лемківську ватру, польське телебачення краєм ока по-

ДОВІДКА

Слов'янство у світі

Слов'яні поділяються на 3 великі підгрупи: 1) південні: болгари, македонці, словенці, серби, хорвати, чорногорці, босніаки; 2) західні: поляки, кашуби (деякі вважають етногрупою поляків), чехи, словаці, лужичани; 3) східні: українці, білоруси, росіяни (в деяких країнах визнано також русинів)

У Польщі лемки вважаються окремим етносом

казало його — а то ж був президент сусідньої держави!

У. Т.: Ви особисто у лемківському питанні кому симпатизуєте?

— До мене приходять як так звані сепаратисти, так і «лем-українці». А я знаю, що лемківська культура одна. Хочеш бути самостійним лемком — будь! Я сам більше зацікавлений Підляшшям, запрошую сюди гурти звідти, які співають архаїчні пісні, — «Жемерва», «Ранок». Ми тут у центрі по-своєму говоримо. Чого я мав би стидатися в своїй хаті? Я трохи дивуюся тому молодому поколінню: кажу тим дівчинятам — анумо давайте так, як ти на въосці [на селі] — білор. — прим. Ред.] говорите! А вони мені — та як, по-польськи? Тут, у Варшаві — можна, а там соромляться, бо ж то по-сільському,

не випадає. Між собою говорять польською, хоч і роблять у мене тут «Маланки», люблять приходити, наочні говорити, але між собою — по-польськи. При цьому жодній польської пісні не можуть заспівати. А коли якісь наші пісні від мене хочуть вивчити, мушу написати латинкою — кирилицею мало хто читає. Молодь, яка до нас приходить, розуміє як мінімум дві культури, а значить, уже є толерантна. Дивлячись на них, відчуваю себе оптимістом.

У. Т.: Наскільки актуальні заходи популяризації східнослов'янської культури?

— Ми намагаємося організовувати заходи в найліпших залах Варшави — хтось приводить друзів, яким то мусить сподобатися. Та я самому не повинно бути соромно.

КОМЕНТАР

Брати й сябри

Забродський – це Костомаров сьогодні

Частина поляків приходить, і це вже успіх! Особливо радію за білоруські вечори – Білорусь має поганий образ у ЗМІ, й коли молоді білоруси роблять щось атракційне не тільки для своєї громади, а й назовні, це не може не втішати. І що цікаво: на вечорах спільно з'являються як представники лукашенківського посольства, так і місцеві політмігранти.

У. Т.: У вас чимало книг польських інтелектуалів – Єжи Гедройця, Юзефа Мацкевича, Лободовського. Ви мали з ними особисті контакти?

– Католицька преса написала, що я один із найщасливіших людей у Європі. І я з ними погоджується. Той самий Гедройц завдяки нашим зв'язкам у країнах СНД залучав на паризькі стипендії перспективну

Ця людина одразу мені здалася своєю. Чому не нагадував він часто снобістських поляків, котрі всіх «зі Сходу» сприймають дикими тубільцями, які пишуть «смішними літерками». Пізніше зрозумів чому – бо він сам «наш».

Ян Забродський у мові користується польським есперанто з околиць містечка Гайнівка (північний захід від Бреста). За часів Народної Польщі був, як би у нас сказали, «заслуженим діячем культури». За демократії вирішив зайнятися справою, котра йому боліла: відкрити варшав'ямам багатий світ іншослов'янської культури. Коли зі мною познайомився, пожартував, що є серболовиччином – іх-бо залишилося небагато. Коли запитати пересічного поляка, ким є оці-от недосерби, недолужичани, новоряд чи хто скаже, що це безпосередні сусіди Польщі із заходу (живуть в околицях Лейпцига).

Українцям, які розуміють завдяки особливостям своєї мови чи не кожного брата по крові, на слово «слов'янство» начхати, так само, як і на «братьство». Зрозуміло з яких причин – внаслідок дискримінації цих понять братами північно-східними. Однак чи ж винні словенці й словаки, чехи й болгари в тому, що хотіть нам по-братьськи колись пересолив? У Центрі на варшавській вулиці Гагаріна, 15, навіть гортаючи російські видання, хочеться забути про «менших» і «старших». Там нерідко кількість літератури про кашубів (етногрупу поляків із гданського регіону) може переви-

щити обсяг друкованих одиниць про тих самих росіян.

Найбільша пристрасть Яна Забродського – білоруська культура. В час, коли на кількох білорутеністиках у Польщі студенти жартують, що вивчають мову мертвішу від латини, він не полишає надії на відродження білоруськості в її наймодерніших проявах. Польща як представник Білорусі (поза асоціаціями з політичним режимом у Мінську) веде перед у Європі. Чому українці, які звикли до меркантильного сприйняття Польщі як адвоката нашої країни, не можуть прийняти на себе хоч частину тієї ноші? У Варшаві відкривають білоруське телебачення, знаходять кошти на білоруську філологію в головному університеті країни, а прості люди на кшталт Забродського просувають білоруську літературу у власному Центрі. В Києві ж заощаджують навіть копійки на вокзальних оголошеннях. Про потяг до Мінська чи через Мінськ нам розповідають на «общепонятном» – при цьому берлінський, празький, бухарестський напрямки в мовному плані не дискримінуються.

Ми воліємо подавати себе «жертвою», якій потрібна допомога адвоката. А тим часом, якщо Ян Забродський закріє свій Центр, то не матиме кому передати ідею та бізнес, крім власної книжки. Хто в Києві, костомарівській і шевченківській столиці слов'янства, підхопить його естафету?

РОМАН КАБАЧІЙ

ДОВІДКА

Микола Костомаров – автор ідеологічних положень Кирило-Мефодіївського братства – таємної політичної організації, яка існувала в Києві у 1846–1847 роках. Своїм головним завданням братство, до складу якого входили Й. Тарас Шевченко з Пантелеїмоном Кулішем, вважало побудову громадянського суспільства на засадах християнської моралі, знищенню царизму, скасування кріпацтва й станів, встановлення демократичних прав і свобод для громадян, забезпечення рівних прав усім слов'янським народам на власну мову, культуру й освіту.

молодь з України й Білорусі. Хоч спершу поширювали чутки, що я тут заledве не буду Україну посеред Варшави. Сусіди навіть шибки вибивали. Однак, можливо, через те, що разом із православними іс-

пархами часом приходить і верхівка римо-католиків, ставлення поступово змінилося. Був випадок, що одна із сусідок, виїжджаючи, принесла нам усі свої квіти. Навіть молодь із району почала вітатися. ■

ВЗДОВЖ БІЛО

ГО МОРЯ

ЯКЩО ВИ
НЕ ЛЯКАЄТЕСЯ
ТРУДНОЩІВ,
ПРОЇДЬТЕ КІЛЬКАСОТ
КІЛОМЕТРІВ
ВЕДМЕЖИМИ
МАНІВЦЯМИ ПІВНОЧІ
РОСІЇ – ЦЕ ТАК
ЗВАНІЙ «ТУР НА
ДЖИПІ». ПОБАЧИТЕ
ФІОРДИ, ТАЙГУ,
СТАРОВИННУ
ДЕРЕВ'ЯНУ
АРХІТЕКТУРУ
І, ЗВІЧАЙНО,
БІЛІ НОЧІ.
А ЯКА ТАМ РИБА!

АВТОР: Андрій Котлярчук
Фото автора

Руською Північчю традиційно називається узбережжя Білого моря. Сюди, в Архангельський край, колоністи з Київської Русі потрапляли ще з кінця Х сторіччя.

Спробую одразу розвійти типові сумніви мандрівників. По-перше, на узбережжі зовсім немає комарів! Вітер зносить їх геть у море. Комари зрідка з'являються лише на болотах за 10 км від берега. По-друге, в липні тут не холодно: температура сягає $+30^{\circ}$. Море влітку холодне, проте $+15 - 17^{\circ}$ (між іншим, сюди «дотягуються» води з північно-західного відгалуження Гольфстріму) – це стільки ж, як і в Дніпрі наприкінці травня. А от нескінченна піщана рив'єра, що простягнулася на сотні кілометрів, фіорди, тундра... Все це, напевно, вразить вашу уяву.

Тут безпечно, якщо подорожувати з добрими намірами. Порядок на узбережжі підтримує російський ОМОН за допомогою вертолітів і всюдиходів. Нічні патрулі, озброєні автоматами, на тайгових дорогах не рідкість, але до туристів вони прихильні. ▶

Дерев'яні цибулинки на храмах
помори змалювали сокирою
з візантійських зразків

ДЕРЕВ'ЯНИЙ ГОТЕЛЬ ВІКОМ 300 РОКІВ

Хоча цей край активно торгував із Новгородом, Києвом і Москвою, однак розвивався він автономно. Кольські самоцвіти, прядиво, сьомга, найкращі річкові перли, хустро, залізні вироби поморських ковалів користувалися незмінним попитом. У цій, сказати б, вільній економічній зоні виковувався новий тип характеру. Багато подорожуючи й майже не знаючи гніту царської адміністрації, помори відчували себе європейцями. У їхніх селищах

діяли лікарні, факторії й школи. Помори жили заможно і вважалися гарними працівниками. Що, втім, не дивно, адже ледачі взимку зазвичай вимерзали.

Крім іншого, кожна родина мала мисливську хатинку в тайзі й тоню — літнє рибальське господар-

ство — на березі моря. Тона складалася зі зрубу, льодовіні, комор для сійті і баркасів, обов'язково повинна бути також лазня.

Двоповерхові будинки XVIII-XIX сторіч там і донині (!!!) слугують господарям. А тоні вздовж узбережжя колись стояли через кожні півтора кілометри. Залишки давніх будівель обожнюють малювати художники, а частина з них збереглася і є прихистком для туристів.

У НОТАТНИК МАНДРІВНИКОВІ

Як дістатися й винайняти машину

У Кандалакшу можна потрапити двома шляхами. Перший: літаком до Мурманська (3500 грн.), а звідти — нічним поїздом до Кандалакші (блізько \$12). Другий шлях дешевший, однак займає три доби: поїздом до Санкт-Петербурга (250 грн. плацкарта), потім знову залізницею до Кандалакші (\$15). Прибувши туди, рушайте на автовокзал, що за сто метрів від залізничного перону. Тут, серед водіїв автобусів, нескладно напитати власника узника, який буде вашим гідом на найближчі тиждень-два (\$30–50 на добу з водієм + вартість пального). Мешкати можна в наметі зі спальним мішком або ж в комфортному кемпінгу [див. стор. 65].

У СЕЛИЩІ РОЗТАШОВАНИЙ УСПЕНСЬКИЙ СОБОР (1674 Р.), ВІДРЕСТАВРОВАНИЙ ЗА ГРОШІ КОЛГОСПУ «СХОДИ КОМУНІЗМУ»

ТРИЗУБЦІ НА КАМІННІ

Точка старту мандрівника Північчю — Кандалакша. Прибувши туди, одразу рушайте на автобусний вокзал — місцеву «біржу» власників уазиків.

...І от наше диво радянського автомобільного завдання піднімається на стрімку скелю, звідки на багато кілометрів проглядається Кандалакська затока

ВАРТО ОГЛЯНУТИ

Білого моря. Склі на численних малих острівцях поцятковані петрогліфами, яким по кілька тисяч років. Деякі з написів на камінні, між іншим, є тризубцями. Екзальтовані особистості приписують ці вирізблені руни фігури міфічним гіперборейцям – так давні греки називали людей Північі, які живуть під особистим захистом Аполлона.

Жертовні камені та інші священні природні об'єкти – сейди, встановлені місцевим народом саамі (вони ж лопарі), справді зустрічаються на Кольському півострові часто, але не відомо, кому вони поставлені. Культ сейдів наразі вивчений дуже погано, тому замість археологів зиск від нього мають турфірми, які організовують екскурсії до «петрогліфа Куйви – Янгола смерті» або до «гори, де зупиняються годинники й куди не можна ходити жінкам».

За годину з чимось ви прибудете в Колвіці – фінське поселення, засноване на початку ХХ сторіччя в гирлі одноіменної річки, що впадає в Колвіцьку затоку. Це одне з наймальовничіших місць на Терському узбережжі. Гори Бараняча Іолга (765 м) і Верестундра (637 м) нависають із обох боків над затокою, утворюючи панораму північного фіорду. Трохи вище селища можна помилуватися залишком дерев'яної греблі й водоспадом. Тисячі тонн води щомісяця зриваються з багатометрового каскаду вниз. Якщо вам пощастиТЬ, побачите метрових лососів, які штурмують стрімкий потік.

Переночевати в Колвіці можна за досить помірну плату. Якщо ж ви прагнете гостріших відчуттів, напінть намет біля водоспаду. За годину-другу ви призичайтесь до гуркоту води й спокійно заснете.

За вісім кілометрів далі, по дорозі на озеро Белое, у каньйоні ріки Тікша знайдете руїни трьох концтаборів сталінського періоду. Там утримували українців із приєднаних 1939 року західних земель. Місцеві жителі неохоче показують це місце, вважаючи його проклятим.

У селі постояльцеві можуть запропонувати протопити справжню фінську сауну. Не варто відмовлятися, а також спробуйте домовитися з місцевими жителями щодо човна – й Біле море не обдурить ваших очікувань. Тут уже в липні починаються білі ночі. В затоці дуже добре ловиться на блешню навага й оселедець. А особливо невтомні подорожують далі. ■

Північ РОСІЇ

● КАНДАЛАКСЬКА ЗАТОКА БІЛОГО МОРЯ

На каменях численних малих острівців трапляються петрогліфи, яким по кілька тисяч років. У скелях уздовж моря легко знайти аметисти

● УМБА

Поморське селище в гирлі одноіменної ріки, якою сплавляють ліс. Місцеві жителі, стрибаючи по плаваючих колодах, вміло перебираються з одного берега затоки на інший. Це вражаюче шоу

● ВАРЗУГА

У кіївських літописах згадується з X століття. Тут лише за допомогою пилки й сокири зведені Успенський собор (1674 р.). Гарна риболовля, у рибальський сезон тут аншлаг

● КУЗОМЕНЬ

Древнє містичне селище. Тут угруз у пісок розчавлений льодами корабель, є також старий цвинтар, навколо якого розкидані людські кости з роздумханих вітрами могил. Місцеві кажуть: «Так було завжди»

**ВАРЗУГА ПРОТЯГОМ СТОРІЧ
ПОСТАВЛЯЄ РИБУ В КРЕМЛЬ,
І ДОСІ НІХТО ЦЮ ТРАДИЦІЮ
СКАСОВУВАТИ НЕ ЗБИРАЄТЬСЯ.
ТУТ ЛЮБЛЯТЬ ВІДПОЧИВАТИ
ЧЛЕНИ УРЯДУ РОСІЇ**

У ГОСТІ ДО «КУЗЬКІНОЇ МАМИ»

Наш шлях лежить до Умби — поморського селища, що набагато давніше за, скажімо, Москву. Ліворуч протягом 20 км нас супроводжує пейзаж озера Колвіца. По гладіні води розкинуті 'сотні дрібних островів, порослих соснами й березами. Від цієї картини неможливо відірвати погляд. Риба в цій частині озера не ловиться. Але трохи далі праворуч розташоване озеро Щучче, назуву якому дали саме через «надишок» хижої риби.

Від Колвіци до Умби приблизно 110 км. На цій ділянці гірська тайга плавно переходить у рівнинну. Селище Умба стоїть у гирлі однієїменної ріки. По ній сплавляють ліс, і морська затока навпроти готелю, де мешкали, була заповнена стовбурами дерев. Місцеві жителі, віртуозно стрибаючи по колодах, перебираються з одного берега затоки на інший. Для непідготовленої людини це вражаюче шоу. В Умбі також є безліч пам'яток дерев'яного зодчества XVII—XIX ст. У старій частині селища зможете походити дерев'яною бруківкою.

Якщо ж у вас виникне бажання побачити цей не зачеплений цивілізацією край зверху, рушайте на аеродром. Взявши квиток на кукурузник місцевої авіалінії, можете

НЮАНСИ РИБОЛОВЛІ

Дещо про съомгу

У річках ловити рибу заборонено. Це монополія держави. Подібні обмеження пояснюють нерестом саме в цих річках съомги й кумжі — найдорожчих лососів. Однак у вас є шанс упіймати съомгу в численних струмках і озерах, куди вона іноді заходить пожиравати. Недалеко від Варзуги протікає Чорний струмок, де вдосталь окуня, форелі й навіть трапляються ті ж таки кілограмові съомги. В озерах багато щуки.

дістатися до села Варзуга, розташованого на однійменній річці. Це задоволення коштує приблизно \$50, хоча літаки курсують не щодня.

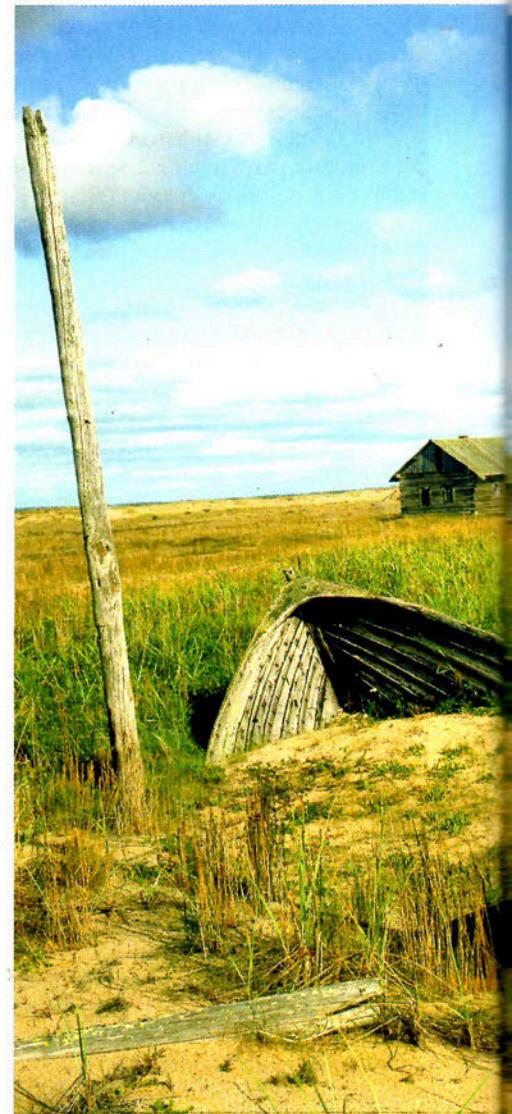
Від Умби до Варзуги — десь 150 км. Стара дорога проходила вздовж моря й була дуже мальовничу. Але через горбкувату місцевість і валуни швидкість на ній навіть джипа не перевищувала 15 км/год. Лише кілька років тому тут проклали трасу.

Уздовж дороги нам трапляться маленькі села Кузьріка й Оленіца. В Оленіці побачите череди не оленів, а овець, яких пасуть у тайзі мисливські лайки. Останніх колгоспних оленів з'їли тут ще в шістдесяті роки.

Цікава етимологія назви села Кузьріка. Річ у тім, що слово «кузя» багатьма мовами народів Півночі означає «чорт». Звідси й російське «кузькіна маті».

Заїдьте в село Кашкарани: там є сільмаг, пошта, військова частина, працюють геологи й будівельна організація. Тобто можна розжитися бензином для вашого джипа. Там ліс уже непомітно відступає від узбережжя й починається зона справжньої тундри: карликові берези, під якими ховається нескінченно стрікатий килим ягдника. Вражає неимовірна кількість чорниці, костянниці, брунниці, морошки та сили-силеної інших ягід.

І от нарешті — Варзуга. Це одне з найдавніших поселень на Терському узбережжі, принаймні, в київських літописах воно згадується з кінця Х століття. В селищі розташований Успенський собор (1674 р.), зведеній невідомими майстрами лише за допомогою пилки й сокири. Зберігши цибулинки перших візантійських храмів, місцеві майстри привнесли в старовинну іноземну архітектуру багато свого: від укритих дошкою-дранкою башточок до високих різьблених ґаночків. Порівняно недавно собор відреставрували коштом колгоспу «Сходи комунізму».

Варзуга протягом сторіч поставляє рибу в Кремль, і досі ніхто цю традицію скасовувати не збирається. На своїй базі, трохи нижче села, люблять відпочивати члени уряду Росії. Тож у рибальський сезон у всіх навколошніх селищах аншлаг.

ЛАХТАКИЙ АМЕТИСТИ

Час відпустки добігає кінця? Але ви ще маєте змогу відвідати мис Корабль — одне з найбільших у світі родовищ аметистів. Потрапити туди можна через селище Кузомень, а далі — ще 30 км уздовж моря.

На кам'яних пляжах узбережжя відпочивають багато тюленів і нерп. Великі біломорські тюлені — лахтаки (згадаємо назву знайомої з дитинства повісті Миколи Трублайні), тобто «морські зайці» завдовжки півтора метри — будуть цікавитися вами не менше, ніж ви ними.

НАВІГАТОР

Російська не надто
спекотна рив'єра

Оспівані шансоном
«сині очі озер»

БАГАТА РИБАЛКА

Дикунське житло

Біля Варзуги розташовані кемпінги для рибалок-іноземців. Це окремі дерев'яні будиночки – каюти-компанії, де є кухня, їдальня й кімната, оформлені в мисливському стилі. А також п'ять-шість маленьких будівельних вагончиків, кожен із яких має малюсінський кубрик на чотири ліжка, ще меншу вітальню з дуже маленьким умивальником, шафкою й столом. У кубрику на поличці є відеодвійка, на стінах висять фотографії мисливських трофеїв і навколоишніх пейзажів. Є також душова кабінка й ватерклозет. Гаряча вода в будиночки подається цілодобово. Але житло тут винаймають тільки у складі повного туру. А це задоволення призначено не просто для багатих, а для дуже багатих: путівка в Російське Приполяр'я терміном на шість днів обходиться іноземним рибалкам у 6500 фунтів стерлінгів. Крім того, за кожну впійману рибину туристи доплачують ще \$50.

Спочатку ваш шлях ітиме по камінню й піску, згодом ви натрапите на стару дорогу, що зміється пагорбами. Уночі там краще не ходити пішки, тому що місцевість кишиє неляканими ведмедями. Дорогою ви не раз побачите їхні сліди.

**ПО ВСЬОМУ ЦВИНТАРЮ
РОЗКИДАНІ ЛЮДСЬКІ КОСТИ
З РОЗРИТИХ ВІТРОМ МОГИЛ.
МІСЦЕВИХ ЖИТЕЛІВ ЦЕ НЕ ЖАХАЄ,
ТОМУ ЩО «ТАК БУЛО ЗАВЖДИ»**

Посередині цього шляху розташована колгоспна тоня, де можна переночувати.

Мисом Корабль називають ділянку узбережжя від гирла струмка Лодочний до морської скелі, віддалено подібної на морське судно. Понад струмком ми побачили покинуте

геологічне селище, цілком придатне для тривалих стоянок, однак залишні печі є там не в усіх будиночках. Щодо хмизу – його вдосталь викидає море.

Риболовля у відкритому морі дозвільна: камбала, навага, бички становлять основний асортимент

ний на піщаній рівнині, тому його посилено розвіває вітер. По всьому цвінтарю розкидані людські кості з розрітих вітром могил. Місцевих жителів це не жахає, тому що «так було завжди».

У скелях уздовж моря шукаємо ametisti. Як правило, серед знахідок переважають «щітки» – розсип кристаликів розміром із гречане зерно, розташованих на пластинках піщаннику. Зрідка трапляються кристали завбільшки з вишню, а то й з невелику сливу. Людей, які вперше потрапили сюди, охоплює «аметистова лихоманка». І вже до вечора вас оточить гора піщаннику з ametistovimi вкрапленнями. Потім ви з розплаченим зрозумієте, що все це вам не дотяги. Почнете відбирати «найкращі екземпляри»... У результаті найкращі знайдуться на відвалих, що залишили «аметистокопачі» ще до вас. ■

мент вилову. У верхів'ях струмка Лодочний трапляються окунь і дрібна форель.

Трохи далі – древнє селище Кузомень. Тут є магазин, пошта й розчавлений льодами корабель (на його тлі фотографуються всі туристи), а також старий цвінтар, розташова-

Маленький Транспорт великого міста

СКУТЕР – ЦЕ БІЛЬШЕ НІЖ МОТОРОЛЕР

АВТОР: Микола Лузенко

Iдея змінити чотири колеса на два з'являється в усе більшої кількості людей, причому не тільки у підлітків і студентів. Якщо не заморочуватися іміджевими питаннями, переваги скутера очевидні: ціна, маневреність, економічність. Але, враховуючи дуже широкий асортимент цих «компактних двоколісних», проблема вибору скутера виходить на перший план.

ГРА В КУБИКИ

Класифікація скутерів починається з кубатури двигуна. Найпопулярніші апарати з об'ємом двигуна до 50 см³ (тому їх часто називають «полтінік»). Вони поки що не потребують ані прав, ані реєстрації та фактично прирівнюються до велосипедів. До речі, й за ціною майже від них не відрізняються. Скутери з об'ємом двигуна від 50 до 150 см³ – середньокубатурники. А ще більші, аж до 650 см³, називаються максі-скутерами – керувати такими можна, маючи права категорії «А» та, в ідеалі, реєстрацію транспортного засобу. Власне, саме цей фактор, а також ціна, робить 50-кубові скутери у нас найпопулярнішими. Керувати ними може кожен, кому виповнилося 14 років. Тому, якщо скутер вибирають для підлітків, можна сміливо купувати модель із маленькими колесами діаметром 10 дюймів і короткою базою (відстанню між осями коліс) – цього буде досить. Для доросліших краще підібрати апарат із 12-дюймовими колесами, а то і більшими.

Одне з найбільш принципових питань, на яке слід відповісти перед купівлею скутера, – це характерного майбутнього використання. Вам

він потрібний, щоб пересуватися маршрутом «хата – робота», чи для «виробничих завдань», таких як доставка іжі та кореспонденції, або суто для розваги. Від цього залежить, який саме скутер вам необхідний: максимально комфортний чи найбільш економічний? Компактний або ж обладнаний боксами? В нормальному салоні з продажу мототехніки вам підкажуть, який зі скутерів відповідає вашим вимогам.

ДОРОГА, ЕКІПАЖ, ЦІНА

Від місця постійного пересування (асфальт або ґрунтові дороги) залежить вибір конструкції скутера. Для ґрунтових доріг краще обрати машину з довгохідною вилкою, регульованим по ходу заднім амортизатором і бажано з широкими ґрунтовими шинами. Та варто відзначити, що шляхова стихія скутера – це гарний асфальт, а не заміські «партизанські стежки». Щодо кількості пасажирів, то на більшості скутерів вистачить місця двом «вершникам», але для справді комфортної їзди база двомісного скутера подовжується: тому візуально розрізнятися одно- та двомісні моделі досить легко. Поміж двомісних виокремлюються максі-скутери, спеціально призначенні для тривалих подорожей двох людей. Такі моделі обладнані боксами, вітрозахистом, спинками сидінь і потужним, від 250 до 650 см³, двигуном.

Ціна – чи не найголовніше питання вибору скутера, від неї залежить, буде він новий чи вживаний. В цьому сенсі можна говорити про чотири основні цінові категорії. Скутери європейських виробників (Aprilia, Derbi, Peugeot, Gilera) найдорожчі – від €3 тис., але їх якість на

висоті. Втім, вживаних «європейців» продається не так багато. Нові японські (Honda, Yamaha, Suzuki) також недешеві – від €2,5 тис., але надійні та перевірені часом. «Японці» займають 80% ринку вживаних скутерів. Таку кількарічну модель у гарному стані можна купити за \$400–600.

Потужний ривок здійснили корейські й тайванські виробники. Вони почали випускати техніку доволі якісну (Hyosung, CPI, Кумсо), а відтак претендують на свою, досить «високу», нішу. Ціна нової моделі стартує з €1000–1200, і на сьогодні це найбільш збалансована пропозиція, хоча японські та європейські

МОТОРОЛЕР? НІ, СКУТЕР.

Скутери для наших доріг – це не новий вид транспорту. Але слід зробити одне уточнення – на теренах екс-СРСР вони мали назву «моторолери». Терміни «скутер» і «моторолер» означають одне й те саме, тільки перше слово походить з англійської мови, а друге – з німецької. Пріоритет німецької назви, найімовірніше, пояснюється тим, що один із перших радянських моторолерів «Тула» Т-200 був «запозичений» з німецької моделі Goggo TA200 (до речі, в той час однієї з найкращих у світі). Втім, із часом ситуація змінилася: радянські моторолери в своєму розвитку так і застигли на рівні 1960-х років, тоді як у світі ця техніка стрімко прогресувала в сенсі дизайну і технічних характеристик. Із появою цих новинок на пострадянському просторі більш поширененою стала назва, під якою вони відомі на Заході: скутери.

Швидко,
але не зовсім
безпечно

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

скутери «корейцям» все одно не на-
здогнати.

Останнім часом ринок заполо-
нили китайські машини (Skymoto,
Defiant, Honling і ще тисяча й один
виробник) які, однак, користу-
ються масовим попитом лише за-
вдяки низькій ціні. Новий скутер
можна купити й за €300. Однак пита-
ння якості такої техніки досі за-
лишається відкритим. Тому при-
дання «китайця» часом нагадує
лотерею. Важливий момент: купу-
ючи його, краще звертатися до офи-
ційних салонів – переваги гарантії
ще ніхто не скасовував.

Зрештою, є ще низка моментів,
на які варто звернути увагу під час
вибору скутера: наявність дискових
гальм (а це є безумовним плю-
сом), система підвіски та можли-
вість регулювання амортизаторів
для ваших персональних уподо-
бань, міцність пластикового обвісу
та якість виконання. Особливу
увагу слід звернути на електропро-

водку й світлотехніку. Всі ці де-
талі – відповіді на питання, чому
ціна між аналогічними за кубату-
рою двигуна машинами різних ви-
робників відрізняється у рази. І
насамкінець – скутер, попри всю

простоту й доступність, може роз-
ганятися під сотню кілометрів на
годину, тому є об'єктом підвище-
ної небезпеки. Й найкращим за-
хисним обладнанням скутериста є
його здоровий глузд. ■

ПОГЛЯД

Труна на двох колесах

Приблизно місяць тому в селі, де живе моя бабуся, поховали хлопця-підлітка. Минулої осені він мав непоганий підробіток – орав кіньми городи (в тому числі й наш). Мабуть, саме з цих зароблених грошей і був куплений скутер, який став причиною його смерті. Банальної та безглаздої: іхав без шолома, не впорався з керуванням, впав, вдарився головою, помер.

Таких випадків по Україні не один і не два. Малопотужні вживані скутери коштують дешево, не потребують водійського по-
свідчення. Саме тому і користуються особливою популярністю в неповнолітніх, які полюбляють гасати на них дворами й вулицями (іноді навіть по троє на одному), і,

зазвичай, без жодного захисту. Мало хто з цих «гонщиків» розуміє, що нібито невелика швидкість, 50-60 км/год, яку можуть розвивати навіть найпростіші моделі, не набагато відрізняється від тієї, на якій проводять автомобільні краш-тести. Й закономірний наслідок падіння чи зіткнення з перешкодою на такій швидкості – каліцтво чи смерть. І якщо підлітки через особливості свого віку цього не усвідомлюють, то за них це повинні зробити їхні батьки, а ще краще – влада. Давно пора запровадити обов'язкову реєстрацію скутерів і дозволити користування ними не з 14-ти, як зараз, а хоча б із 16-ти років.

СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

Протонний КРАШ-ТЕСТ

ЛЮДИНА НА ПОРОЗІ ВІДТВОРЕННЯ МОДЕЛІ ВЕЛИКОГО ВИБУХУ

Автор: Антон Сухоносенко

Гіантський прискорювач елементарних частинок, перший запуск якого за плановано на червень 2008 року, даст змогу довести або спростувати чимало з того, що складає наші уявлення про матерію, час та простір. Мова йде про Великий адронний колайдер (ВАК). Цей прискорювач настільки потужний, що дехто називає його *Останнім* адронним колайдером.

СЛОВНИЧОК

Суперсиметрія – гіпотетичний зв'язок між енергією і матерією в природі. Згідно з багатьма теоріями суперсиметрії, в кожній частинці матерії має бути «енергетична» частинка-суперпартнер. Якщо це справді так, то є спосіб перетворення матерії на енергію й навпаки. Поки що не знайдено жодної частинки-суперпартнера. Якщо нічого не знайдуть і на ВАК, самі теорії суперсиметрії будуть поставлені під сумнів.

Кварки – гіпотетичні частинки, які у вільній формі поки не виявлені в природі. З кварків, згідно з чинною теорією, складаються, наприклад, протони й нейтрони. Під час подальших зіткнень, якщо протони розпадуться, можна буде дослідити, чи є елементарними самі кварки.

Електронвольт – одиниця, в якій найчастіше вимірюють енергію елементарних частинок. Один електронвольт – енергія, яку отримує частинка з одиничним зарядом (наприклад, електрон або протон) під дією електричного поля з напругою в один вольт.

$1(\text{eV}) = 1,602\,176\,53(14) \times 10^{-19}$ Джоулів.

Тераелектронвольт = 1×10^{15} електронвольт, мільйон мільярдів вольт.

ПРИНЦІП ТЕЛЕВІЗОРА

Дослідити елементарні частинки не так легко. Єдиний дієвий нині спосіб – вплинути на них так, щоб вони залишили слід, видимий у нашому з вами макросвіті. Для цього треба надати частинці величезної енергії. Всі прискорювачі частинок побудовані на єдиному принципі: заряджені частинки в електричному полі починають рухатися. Керувати рухом можна за допомогою відповідним чином розташованих

маси. У новіших прискорювачах частинки вдаряються так сильно, що розпадаються. При цьому утворюються нові частинки, їх теж досліджують, і процес триває.

ПІДЗЕМНИЙ АГРЕГАТ

Колайдер належить Європейському центрові ядерних досліджень – ЦЕРНу (CERN). Усі його системи розташовані під землею, на глибині в середньому 100 м, у тунелі завдовжки 26 км і внутрішнім діаметром 3,8 м.

ЯКЩО ЧОРНА ДІРА Й УТВОРИТЬСЯ, ТО ВОНА БУДЕ МІКРОСКОПІЧНИХ РОЗМІРІВ, ШВІДКО ЗНИКНЕ Й НЕ ВПЛИНЕ НА НАШЕ ЖИТТЯ

пар магнітів. Кожна пара відхиляє заряджені частинки в наперед відомий бік. Найпростіший приклад, який є у кожного вдома – електронно-променеві трубки старих телевізорів і моніторів. Саме завдяки прискоренню й керуванню напрямком польоту електронів на телевізійному екрані з'являється зображення. Але, на відміну від телевізора, в наукових пристроях частинки розганяють майже до швидкості світла, одночасно надаючи їм дуже високих енергій. Простіше це зробити, коли частинки рухаються в прискорювачі по колу – тоді їх можна прискорювати багато разів.

Розганяють частинки з однією метою: вдарити ними або в якусь перепону або в іншу частинку. В останньому випадку пристрій називається колайдером (англ. *collide* – зіткнення). В перших прискорювачах енергії зіткнень були малі. Частинки після удару просто розліталися врізною. Саме за відхиленням частинок від траекторії і вивчали їхні властивості, зокрема,

колайдер складається з двох паралельних каналів у формі гіантських кілець для розгону протонів. Пучки протонів рухаються ними паралельно, в зустрічних напрямках. У чотирьох місцях навмисно зроблено так, щоб їх шляхи перетиналися. Біля них побудовані чотири головні детектори, кожен різного типу, які мають зафіксувати результат зіткнення протонів. Керують рухом протонів за допомогою сильних відхилювальних магнітів, що створюють поле індукцією 8,36 Тесла. Для порівняння: плями на поверхні Сонця, які зумовлюють знайомі всім магнітні бурі, – джерела поля індукцією близько 10 Тесла. Магніти працюють у надпровідному режимі за дуже низької температури -271°C . Для порівняння: у відкритому космосі температура на два-три градуси вища.

Енергія зіткнення пучків протонів становитиме 14 тераелектронвольт [див. словничок]. Це в мільйон мільйонів разів більше, ніж енергія електрона в працюючому кінескопі телевізора. Ін-

НАВІГАТОР

формація про результати зіткнення потрапляє на складну систему відсіювання. Її обробляють тригери – мікросхеми, що мають визначити, чи є в якомусь конкретному зіткненні «подія» – чи його параметри відповідають тому, що самі фізики назначили як цікаве для себе. Дані, що можуть містити «подію», передаються в зовнішні мережі. Навіть після відсіювання це сотні терабайт. Щоб їх обробити, працюватимуть тисячі комп’ютерів у всьому світі, зокрема, й в Україні [див. Між іншим]. ВАК, на який уже витрачено близько \$4,5 млрд – найбільший пристрій, найбільша споруда та найбільше досягнення експериментальної наукової думки, створені людством.

ШТУЧНА «ЧОРНА ДІРА»

Адронний колайдер – перший, в якому енергія зіткнень буде співмірною з тією, що теоретично виникла одразу після Великого Вибуху під час народження нашого Всесвіту. Отже, можна очікувати не лише появи нових частинок, а й фізичного прояву нових або давно прихованіх його властивостей. Це зумовить певний перегляд уявлень про час, простір, матерію та енергію. Офіційно ж, простою мовою,

задання колайдера можна описати так: подивитися, чи не розпадуться протони, зіткнувшись аж так сильно. А якщо розпадуться – чи не з’являться в місці зіткнення нові частинки. Передусім, бозон Гігса. Це єдина фундаментальна частинка, передбачена так званою Стандартною моделлю в фізиці, яку ще не знайшли в експериментах. Якщо її буде знайдено, це стане визначним експериментальним підтвердженням Стандартної моделі, що пояснює походження трьох із чотирьох фундаментальних типів взаємодій матерії, крім гравітації: електромагнетизму, сильних ядерних сил та слабких взаємодій.

Деякі вчені виступають проти запуску колайдера на повну потужність, мовляв, виникнуть «невідомі об’єкти», зокрема, велика чорна діра. Американські науковці Луїс Санчо й Уолтер Вагнер навіть подавали в суд, вимагаючи зупинити будівництво пристроя. Коментуючи ситуацію, спеціалісти ЦЕРНу доводили, що якщо чорна діра й утвориться, то вона буде мікроскопічних розмірів, швидко зникне й не вплине на наше життя. Теоретичними викладками їх підтримав видатний космолог Стівен Гокінг. ■

МІЖ ІНШИМ

Grid – інформаційно-обчислювальна технологія, що дозволила об’єднати ресурси наукових центрів світу в єдину мережу. Grid-мережі дають змогу ділитися обчислювальними потужностями під’єднаних комп’ютерів. Технологію Grid розробили в ЦЕРНі. В Україні до неї під’єднані Інститут прикладного системного аналізу НАНУ, Інститут моделювання в енергетиці ім. Пухова НАНУ, НТУ «Київський політехнічний інститут», Харківська й Львівська політехніка.

ДОВІДКА

Орієнтовний графік можливих відкриттів

2009-2011: надважкі частинки-суперпартнери всіх, відомих нам. Доказ явища суперсиметрії.

2011: бозон Гігса – частинка, завдяки якій, згідно зі Стандартною моделлю, інші частинки набувають масу.

2012: неелементарність кварків – частинок, з яких, за Стандартною моделлю, складаються всі інші.

2019: бозон Z-штрих. Елементарна частинка, що є «носієм» п’ятого, не-відомого досі типу взаємодії.

Порушення спокою

В ОСТАННІЙ ТИЖДЕНЬ
ТРАВНЯ ОДЕСОЮ
ПРОКОТИЛАСЯ ХВИЛЯ
СУЧАСНОГО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
МИСТЕЦТВА. УЧАСТЬ У
ФЕСТИВАЛІ ВЗЯЛИ
НАВІТЬ МІЛІЦЕЙСЬКІ
ПАТРУЛІ МІСТА

Автор: Вікторія Поліненко

Вистава «Сіль»

Стартувавши з Південної Гальміри, фестиваль сучасного мистецтва Black/North SEAS («Моря: Чорне/Північне») протягом двох років проходиться віддаленими від столиць приморськими містами Старого Світу. У тому ж складі учасників, які з 24 до 31 травня мали дивувати одеситів та гостей нашої «Перліни біля моря» виставами, перформансами, геппенінгами, інсталляціями та іншими формами contemporary art, точну назву яким, можливо, ще й не добрали. Приайнінні, більшості наших глядачів, до яких зверталися митці, такі художні прояви виявилися геть невідомими.

СВІТ БЕЗДОННИЙ

Море – не лише обов'язкова умова урбаністичного ландшафту, але й центральна метафора проекту. Служно вирішивши, що розділяти Європу на буржуазну та посткомуністичну вже не так актуально, як це було до розширення ЄС, організатори імпрез від ідеї розмежування все ж не відмовилися. Хіба вододіл цього разу принципово інакший: південь і північ.

За словами ідейного натхненника SEAS Кріса Торча, мистецтво не має бути затисненим у чотирьох стінах і побаченим купкою шанувальників. Якщо воно чогось варте, то обов'язково знайде відгомін у серцях людей, і в такий спосіб перетвориться на територію для спілкування. Власне зі спілкування все й почалося: різні за національністю та паспортними даними митці парами їздили до маленьких містечок на «побачення». Дует добирали ще й за принципом фахового контрасту – театральний режисер і скульптор або дизайнер і актор. Справді креативним особистостям, які жили поруч, розмовляли, ючи-пили, радили життю й вели спеціальні щоденники, вистачало й тижня, аби придумати власний мобільний міні-проект, який би передавав дух саме цієї місціни. З найбільш вдалих пропозицій, придатних для подорожей та демонстрації, врешті й склали фестивальну програму.

ПРИГОДИ «ФАНТОМАТА»

Свій непростий характер Одеса показала з першого фестивального дня, який ознаменувався поневіряннями

двох взірцевих для цієї імпрези арт-фактів. Спочатку скульптурну інсталяцію «Фантомат» албансько-македонського театрального режисера Дрітеро Касапі (нині живе в Швеції), та болгарського художника Венеліна Шурелова, мали розташувати на Приморському бульварі. Тут повинні були лунати й звуки Borderline («Розділова лінія») – складеної з християнської, єврейської та мусульманської молитов саунд-інсталяції норвежки Сірі Германсен.

Влада міста й дозвіл дала. Тільки не попередила, що наразі тут триває грандіозний ремонт: свою звукову інсталяцію створюють відбійні молотки та гуркітуладачів тротуарної плитки. «Фантомат» і «Розділова лінія» слухняно переїхали до іншого улюблена місця прогулянок відпочивальників і аборигенів – Міського саду. Й скромно присусідилися біля входу одного з ресторанів, адміністратори якого виявилися не дурними й одразу викликали міліцію. Стражі порядку не примусили на себе чекати. Спантіличеним європейцям пояснили, що їхні дії тягнуть на дрібне хулиганство.

Представники органів правопорядку поцілили «в яблучко». Поки

НАВІГАТОР |

арт-критики й куратори до північного хрипу сперечаються, чим є сучасне мистецтво, одеські міліціонери дали йому напрочуд влучне визначення — порушення громадського спокою. Врешті «Фантомат» розташувався неподалік на Дерибасівській, де публіка досхочу набавилася з його ігровими скульптурами.

Наче кепкуючи у відповідь надлюдом, таблички з поясненнями щодо призначення семи гуманоїдоподібних голів причепили так низько, що інсталляціям буквально довелося кланятися в пояс, аби зрозуміти, що й до чого. Зате потім захват був безмежний. Кидаєш копійчину до тім'ячка — і на плазмових екранах в очах «прибульців» починають миготіти відеосюжети. Наступного дня арт-розвага пересунулася на Потьомкінські сходи.

ДУМАТИ ТІЛОМ

У цей час театральна аудиторія чекала на побачення з легендою європейської режисури Евгеніо Барбою. Більш показової фігури для проекту SEAS годі уявити: італієць за походженням, він знайшов себе на європейській півночі — спочатку в Норвегії, а остаточно вкорінився в Данії. Коли Барбу питают, де його батьківщина, він, не замислюючись, відповідає: «Для мене це поняття окреслюється не землею, нацією чи культурою, а людьми, яких я знаю і які чесно роблять свою справу». Простіше кажучи — театром, яким він живе понад 40 років. А ще конкретніше — театром «Одін», який являє собою і діючий колектив (25 осіб — 13 національностей), і експериментальний майданчик для досліджень можливостей театральної антропології.

До Одеси Барба прибув із двома подарунками. Під час 5-годинного майстер-класу, який під суворим наглядом метра блискуче провела його асистентка Джулія Варлі, добровольців ознайомили з абеткою голосових і тілесних тренінгів. Тобто тією частиною роботи майстра, яку важко переоцінити. Багаторічні зусилля над виробленням особливої театральної мови із зачленням традиційних східних практик та езотеричних технік дозволили Барбі закласти фундамент особливої акторської системи. Від артистів він вимагає граничної уважності до мікрорухів, жестів, міміки — «думати тілом».

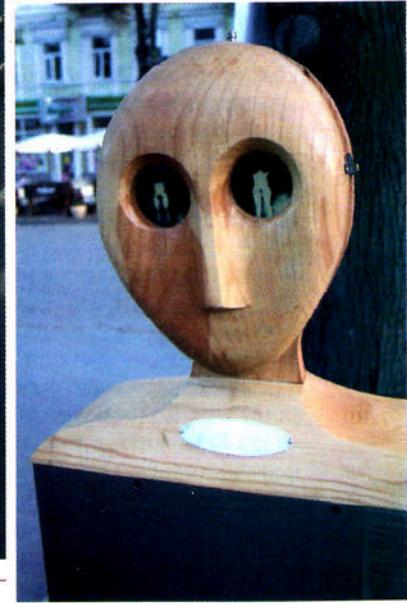
А те, що акторам Барби до снаги грati з найтоншим нюансуванням емоцій та образів, можна було відчути на перегляді вистави «Сіль». Історія за мотивами роману Антоніо Табуччі «Все пізніше й пізніше» оповідає про жіночий варіант Одіссея — герояня актриси Роберта Карреррі мандрує середземноморськими островами, «шукаючи» назавжди втраченого коханого. Під акомпанемент чудернацьких інструментів, якими оперує її партнер Ян Ферслев, вона виголошує, відбиває підборами, вистівує, витанцює туту за тим, що не повернути.

Вистава камерна, щімка рівно настільки, наскільки це потрібно, аби не збитися на істерiku, вивірена до дрібниць. І попри відчутну південну чуттєвість, по-північному прохолодна. Як сіль — уособлення втраченого часу, котра розсипана

по сцені й наприкінці дійства дощем проливається на геройню.

ОДЕСА — СЛОВО МАГІЧНЕ

Розповідаючи, чому він погодився взяти участь у фестивалі, Евгеніо Барба візнається: «Я спочатку пручався. Та мені сказали пароль — «Одеса». Це магічне місто, яке перевбуває в центрі моєї уявної географії». Так само фантазійна для перформанс-групи Hotel ProForma і вся Україна. 30 і 31 травня данці демонструватимуть виставу «Звільнення», в якій задіяні 1 актор, 1 кіноекран, 2 манекени і 220 навушників. Глядачів відправлять до віртуальної подорожі з екскурсією Владіміром Набоковим. Формальний привід — три роки, проведені письменником на Кримському півострові. Митець голосом ак-

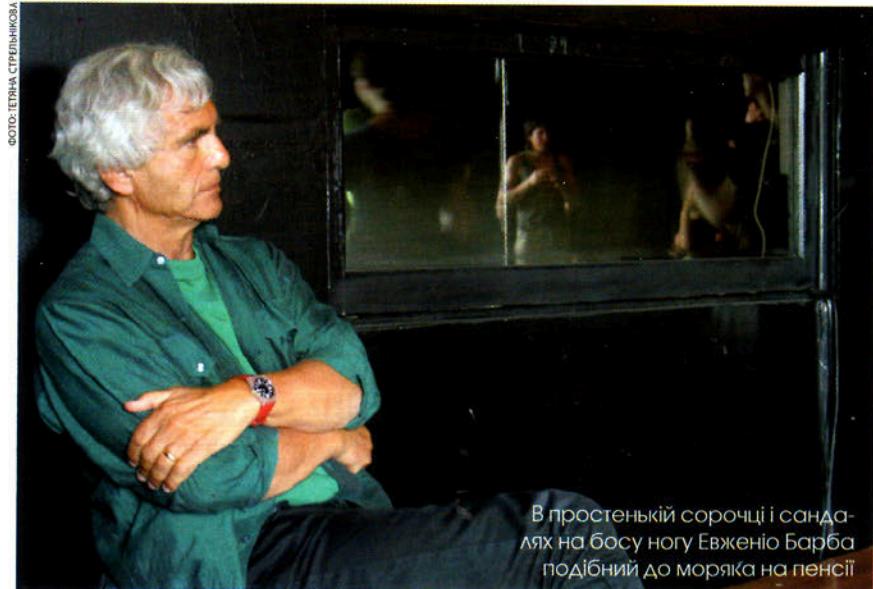

ФОТО: ГЕРНІ СТРІЛНИКОВА

В простенькій сорочці і сандалях на босу ногу Евгеніо Барба подібний до моряка на пенсії

тора Йоганнеса Ліллеоре розповість про свою внутрішню роздвоєність і мрії про метеликів.

Натомість у клубі «Вихід» нідерландські витівники з театральної групи Wunderbaum розігруватимуть із себе пересічних туристів з Єв-

ропи. Незалежні фінансово, ці колишні гегемони, а тепер заможні буржуа, розважаються візитами до «бідних країн», котрі, на їхню думку, відчайдушно прагнуть приєднання до ЄС. Двоє хлопців не просто розмовлятимуть між собою, але й нама-

гатимуться зачепити завсідників клубу й спровокувати на актуальні геополітичні балахи. Так що welcome від 19.00, знання англійської обов'язкове. Тільки тримайте себе в руках.

А ось для чого іноземна мова не знадобиться, так це для відвідин перформансу «Чорноморський оракул» театральної групи «Сігна». Особисто я дуже шкодую, що цього не побачу: з 29 до 31 травня кожен охочий може завітати до 3 номерів готелю «Пасаж», розташованого в середмісті. 57 годин у режимі нон-стоп тут відтворюватимуть вигадану історію провидиці Марти Рубін — аналога графа Каліостро, щоправда, жила вона на початку ХХ сторіччя. Сюди можна приходити, коли заманеться, й так само вільно йти, брати участь у «повсякденні» відомої авантюристки чи просто спостерігати. Обмеження одне: вхід до номерів групою до 30 осіб. Більшого навантаження перекриття старенького готелю просто не витримають. ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Фінів притулок і постмодернізм

Мого однокурсника по Академії мистецтв — фіна, уродженця міста Турку, ми пошильно називали Харі Хейнович Юнніла. Від великої любові, звісно. Харі дуже сміявся зі свого «по-батькові» в слов'янській інтерпретації, та був гречний, і тому слів на кшталт «засранці» не вживав навіть не зрозумілою нам фінською.

Іноземні студенти в нашому вищі дивиною не були, але мали зазвичай піратське походження — кубинці, перуанці й інші гарячі «латиноси». А тут представник капіталістичної Європи, якщо ж зважити, що час появи Харі припав на 1991 рік, то був він абсолютном самогубцем. У країні безлад, свіженька незалежність, гарячої води, як завжди, нема, масла-хліб-кефіру вже нема, навіть прошерстистої них нема — якісь «купони».

Те, що Харі — європеєць неправильний, з'ясувалось відразу. На відміну від нас, він знатав кілька європейських мов. Як син багатолітньої Голови товариства радянсько-фінської дружби міста Турку розмовляв російською майже без акценту. Потинявся світом, провів порівняльний аналіз кількох славетних осередків художньої освіти — від Гельсінської академії до Паризької. Не сподобалося, й він зупинився на Київській. Але мотив його вчинку був незображенний.

На наше логічне питання «Який біс поніс тебе на ці галери?», Харі почухав руду цивілізовану борідку й щиро зізнався, що він никсається від армії. Тобто від рідних фінських військ.

Привід непатріотичний, хоча й вагомий. Та фін дійсно хотів вчитися мистецтву, і його уявленням про художника цілком відповідала славетна українська графічна школа. Харі був наполегливим студентом, він майже жив у майстерні: харчувався ряжанкою, був близким нехлюєм — через його недійні бутерброди в нас завелися миші. Сміттєву «ававлонську вежу» вінчала в його кутку біблія фінською (Харі був ревним баптистом), а його численні курсові з графічних технік суцільно присвячувалися сюжетам із Писання. Странно, хоча й без блиску.

Цивілізаційний переворот в його душі трапився, коли влітку він потрапив у Крим. Цей мешканець Півночі закохався в наш півострів до нестяжі. Аж почав базикати про кримське ПМП, до третього курсу вивчив, паразит, українську й постійно казав, що країна, котра має такі моря та гори, прекрасна за визначенням. Південь увійшов у нього, немов татаро-монгольська навала. І він на очах змінився як художник. Звідкіля взялися ці відчайдушні лінії, пристрасний

ІДА ВОРС
художник, журналіст-концептуаліст

колір, атеїстичні сюжети! Зрадник Харі на очах набував іншої ментальності. Фінляндія в його душі зникла за «такімі большими снегами».

Я непогано знаю сучасне фінське мистецтво й особливо цінну тамтешню рафіновану холодну графіку. Але Харі на тлі рідного мистецького толосу виглядає, як магнолія в тундрі. Й тому сьогодні він успішний художник у себе на батьківщині. Отакий постмодернізм. Можливо, Кіплінг і правий, що Сходові й Заходу ніколи не бути в парі. Але тому факту, що Південь і Північ природно дають чудернацькі ютівні гібриди, є наочний приклад.

ПОЗА ЖАНРАМИ

**ВОКАЛЬНИЙ СЕКСТЕТ «ПІККАРДІЙСЬКА ТЕРЦІЯ»
ЗАВЕРШИВ ПРОМО-ТУР НА ПІДТРИМКУ
НОВОГО АЛЬБОМУ «ЕТЮДИ»**

АВТОР: ІВАН ЛЮТИЙ

Мешканцям Дніпропетровська, Донецька, Запоріжжя й Одеси можна позаздрити. Вони таки отримали свої дорогоцінні хвилини щастя під час живої презентації диска, про наявність (відсутність-необхідність-неозорість) якого говорили чи не з осені. Ще у вересні минулого року, святкуючи своє 15-річчя, піккардійці включали до ювілейних програм окремі пісні з «Етюдів» і присягалися закінчити роботу над ними до листопада.

Важко визначити, що найбільше відволікало львівський гурт від здіслення власних мрій і обіцянок: отримання найвищої державної нагороди, від'їзд на заробітки до Німеччини звуко режисера чи пропозиція всюди сущого «Танка на Майдані Конго», який зажадав а капельної версії однієї зі своїх пісень. Може, були суперечки, чиїх авторських пісень на пластівці має бути більше: Славка Нудика чи Володимира Якимця. Або творчі вагання: чи варто перекладати 70 відсотків нового репертуару на зовсім інший, плинний настрій звучання й ритми босанови.

Як не дивно, та розставити всі крапки над «і» музикантам допоміг Великий піст із 40-денним мораторієм на концертні виступи. Останній для правильно вихованіх піккардійців – річ принципова. Це час для роздумів, активних лабораторних репетицій і від-

давання всіх боргів. І коли вони про це говорять, їм легко повірити. Уявляється, що їхні руки ніколи не тяглися до чужого, а тільки трималися за мікрофони. Їхні роти тільки співають свої 300 пісень 12 мовами світу та зрідка дають інтер'ю. Залишається ще, правда, інтернетівський образ того ж таки Якимця, котрий зі спрітністю блогера та вродженим талантом фахового музикознавця передвіщає мистецький апокаліпсис і обстоює різноважанровий універсалізм своєї команди.

Захищати є що і є від кого. Після вручення піккардійцям Шевченківської премії (до речі, музикантам пощастило отримати її 9 березня, за день до початку Посту), кількість критиків «Терції» по-

мітно збільшилася. Перед її виступом у ролі хедлайнера на нещодавньому джазовому фестивалі в Сумах Інтернетом прокотилася хвиля звинувачень у тому, що формація не має нічого спільногого з джазом. Приблизно тоді ж інший популярний ансамбль а капелла у напівпорожньому палаці «Україна» (на відміну від аншлагів галичан) підкреслив, що презентує перший сольний концерт вітчизняного джазового колективу на головній сцені країни.

Та затискати формацію в глухий жанровий кут – справа невдачна. Піккардійці вже збралися з рахунку переспіваним стилям. Вони змішують джаз, блюз, фолк і кантрі, немов карти у колоді, й чудово себе при

циому почують. Попри те, що за плечима в кожного з учасників – консерваторія, на ансамблі не лежить гнітюча печатка вищої освіти й відсутнє прагнення будь якою ціною зробити з себе віртуозних монстрів. Кожен їхній альбом чи програма – неквапна дружня розповідь про те, як вишукано й водночас невіправно лірично можуть співати і мріяти на сцені відкриті слухачам артисти. А тому головне надбання та капітал «Піккардійської терції» за 15 років а капельного служіння – це та сама публіка, якій тепер сміливо можна поступатися правом співу, й вона з радістю підхопить найскладнішу партію. Треба думати, і нові «Етюди» для неї будуть горішками. ■

ТІНЬ КОЛЬОРУ

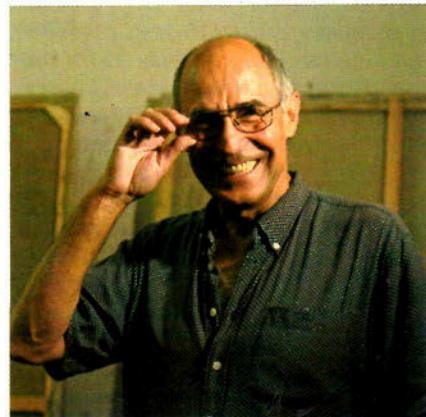
В ОКРЕМИХ ВИПАДКАХ ЖИВОПИС ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ БУТИ МИСТЕЦТВОМ ТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ. ТОДІ ВІН СТАЄ САМОЦІЛЮ

Автор: Мар'яна Прут

Якщо не занурюватися в глибини, роботи уславленого майстра Тиберія Сільваши можна назвати просто нефігуративним живописом. Але це поверхневий погляд, образливий і такий, що не відповідає дійсності. Художників, котрі займаються експериментами з кольором, достатньо, та мало хто за-

жив такої поваги, як Сільваши. Він не лише малькар, але й дослідник, якому нудно просто вимахувати пензлями задля кон'юнктури чи творчого розвитку. Художник має мислити — це, напевне, основна теза українського метра.

Сільваши безупинно втілює теорію чистого живопису. Йому важливо докопатися до суті кольору як

ТИБЕРІЙ СІЛЬВАШ
художник-мислитель

до самостійної категорії, а не як до однієї з характерних ознак предмета. Кольори живі, матеріальні й непевні. Саме цю плинність, хиткість, повсякчасну зміну і намаганняся вловити художник — спіймати в пастку олійних фарб внутрішню нескінченість кольору. Відтак предмет чи будь-яка натура стають у цих пошуках нецикавими, бо вони обмежують рух кольорового потоку, а це суперечить поставленій надметі. Сільваши впевнений, що в строкатому річищі можна насправді розгледіти матеріальний всесвіт у всіх його проявах — були б очі та внутрішня готовність побачити. А це вже пряма дотичність до основ східних філософій.

Іноді прихована предметність проривається крізь нашарування кольорових мас незалежно від художника, іншим разом — з його доброї волі. На останній виставці Сільваши деякі полотна здивували раптовим проявленням майже упізнаваних контурів. «Ти ба, — казали деякі глядачі, — ще трохи й буде фігуратив». Та, як завжди, остаточно відізвати конкретну форму не вдавалося, вона танула й розчинялася, як віddзеркалення у воді. Предмет ставав тінню кольору в загадковому пейзажі. ■

«Живопис», полотно, олія

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор
www.presscom.ua

ЄВРОКАР

Хуліо Іглесіас

Живий звук **4 червня Київ**
Палац «Україна» 19:00

Замовлення та безкоштовна доставка квитків: **(044) 432-19-73**

ЗЕРКАЛО НЕДЕЛИ

газета
по-киевски

Главред

деловая
столица

Тиждень

WHAT'S ON

MAGAZINE UNIQUE

K1

NOSTALGIE 99FM

Організатор: ТОВ «Преміум С» (044) 234-33-99

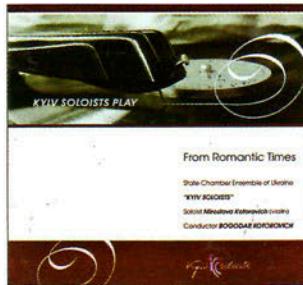
CD

Вируючи над часом

Aльбом From romantic times («З романтических часів») Державного камерного ансамблю «Київські солісти» побачив світ у неоднозначній маркетинговій ситуації. З одного боку, європейський ринок перенасичений академічною музикою в топ-виконаннях. З іншого, на ньому майже відсутні інструментальні шедеври XIX сторіччя в інтерпретаціях українських музикантів. Отже, диск із творами Гріга, Сібеліуса й Мендельсона певною мірою здатен заповнити цю порожнину. А той факт, що альбом є лише дебютною роботою з анонсованої тандемом диригента й концертмейстера Богдана і Мирослави Которовичів серії Kyiv soloists play, свідчить про серйозність цього наміру.

Стовідсотковий романтизм із необмеженою широтою почуттів і ліризмом тут можна знайти тільки в своїх «Ракастав» Сібеліуса. Класична орієнтованість сюїти «За часів Хольберга» Гріга та «Октету» Мендельсона змушують виконавців грati за іншими правилами, де балом керують гармонійна врівноваженість, тонкий смак і вміння, не переступаючи межу, відтворити власне мистецьке обличчя. Так само, як деякі місця ландшафту набувають рис знайомих нам людей, так і за улюбленими виконавцями закріплюються певні твори. Від портрета «Київських солістів» невід'ємні святкова динаміка Прелюдії та Ригону сюїти Гріга, відверта емоційність «Ракастав» й стрімкий рух Скерцо з «Октету» Мендельсона. Про останній хтось сказав, що то — грайливий лет духів із «Фауста» Гете. Здається, цього разу духи взяли у руки скрипки.

Іван Лютий

Kyiv soloists. From romantic times. – 2008.

КІНО

У полоні ілюзій

Після перегляду психологічного трилеру «Ілюзія страху» за книгою віце-прем'єра Олександра Турчинова стає зрозуміло, чому автор сценарію активно відхрещується від автобіографічності твору. Шизофренія та параноя, наче сіамські близнюки, крокують крізь фільм пліч-о-пліч і формують у глядача логічні підоозри, що більшості наших політиків/бізнесменів не завадила б консультація психіатра. Однак треба віддати належне пану Турчинову: в стрічці майже немає політичних наголосів, окрім сцени з незаконним затриманням головного героя, котра завальовано відсилає нас до «арештантського» періоду життя Юлії Володимирівни. На цьому проблеми основної постаті стрічки — підприємця Ігоря Короба (Андрей Панін) тільки розпочинаються.

Протягом фільму Короб встигає пройти всі стадії розвитку психічного розладу: від галюцинацій на іс-

торичному тлі, де він постає в ролі царя Соломона, до спілкування з примарами совісті — людьми, яким він завдав болю за час влаштування своєї бізнес-кар'єри (вітання від Шекспіра). Ідею стрічки розшифрувати нескладно: все, що оточує нас у житті, — химера, й «вилікує» нас лише справжня віра й любов. Попри моралізаторську претензійність, «Ілюзія страху» сприймається доволі органічно — завдяки операторській роботі Сергія Ми-

ВИСТАВКА

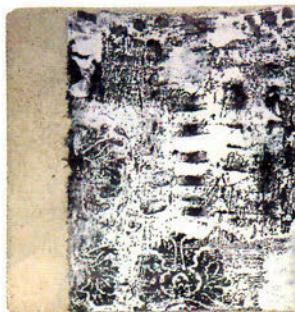
Мандрівки без наплічника

Керамічні витвори Олени Бланк не надто схожі на зразки прикладного мистецтва. Декілька мисок, із десяток тарілок, усе інше — площинні роботи, більше схожі на левкаси, ніж на кераміку. Художниця виходить до публіки нечасто — кілька виставок до 2003 року, потім період тривалого затишня. Проте коли Павло Гудімов відкривав свою «Я Галерею», першою експозицією він обрав саме «Красу красиву» Бланк, тим самим нагадавши, що сучасне українське мистецтво розмаїте й лише живописом не обмежується.

Нині нові твори майстрині знову експонують у цих залах. На виставці «У чотирьох кімнатах» вона вирішила влаштувати для глядачів віртуальну мандрівку. В трьох кімнатах розташовані «Англія без Англії», «Франція без Франції», «Японія без Японії». У кожній з них Бланк спробувала передати дух конкретної країни і показати, що для справжніх подорожей

зовсім не обов'язково пакувати рюкзак та вирушати в далекі краї, достатньо просто ввімкнути фантазію. Сама художниця не надто плює на надовго залишати

дім, тож такий вид «туризму» їй якраз до душі. Однак це тільки три кімнати, а де ж четверта, заявлена в назві? Можливо, автор дає глядачеві шанс самому обрати місця, якою той захоче помандрувати у запропонований спосіб.

До 16 червня

«Я Галерея»
(Київ, вул. Волоська, 55/57)

Анна Шабеко

КНИГА

Дітям до 21 року

хальчука, меланхолійні музиці Звіада Болквадзе та небаченій для вітчизняного кінематографа кількості спецефектів і комп'ютерної графіки. Перші ролі виконують російські зірки Сергей Гармаш, Елена Бабенко, Алексей Петренко. Їх підтанцювка — українські акторські таланти: Віталій Лінецький, Олексій Горбунов, Давид Бабаєв.

Наталія Петринська

ТЕАТР

Живий Шевченко

Цю виставу 2003 року народження нечасто побачиш у репертуарі української драми. Пояснюють це тем, що за сезон треба прокатати майже півсотні вистав. Але думаю, що річ у іншому. «Божественна самотність (Оксана)» за твором Олександра Денисенка (режисер — Олександр Білоzуб) — вистава важка. І не лише тому, що йдеться в ній про останні роки життя Тараса Шевченка, коли він, повернувшись із заслання, більші відновлював зв'язки з давніми друзями й найбільше сподівався знайти собі дружину, аби оселитися з нею в хатинці серед вишневого садка. У виставі немає канонічного, забронзовілого батька народу, натомість є мученик: не поза, а проза мучеництва. Хворий, змучений, самотній, він дивиться на довколишній світ як на

як на мене, це гарна практика — зазначати на обкладинках: «Обережно, нецензурна лексика». Чіткий дороговказ, який не позбавляє прав ні автора, ні читача. Останній, маючи орієнтир, може безболісно відмовитися від тексту, не чекаючи на інфаркт від змальованих у ньому реалій і способу сучасного образотворення. Й хоча в романі «Анатомічний атлас» молодого літератора Артема Чеха доволі брутального матеріалу для дослідів Лесі Ставицької, бракує тут іншого — «кіношного» напису: «Дітям до 21 року». Тільки зі зворотним значенням: коли ви вже достатньо дорослі, аби купувати алкоголь у США, то й роман цей про покоління «зайвої» української юні вам ні до чого.

І не тому, що письменник — геть безпорадний чи невмілий. Ні, в тексті про чотирьох неприкаяних друзяк — лінівців і пофігістів, талановитих придурків й ексцентричних блазнів — цілком вистачає детепних епізодів і влучних характеристик. Просто запропоновані історії в тих

чи інших варіаціях, які мають відчуттєвий присмак автобіографізму, вже траплялися. І в житті, і в красному письменстві. Тут не варто навіть до класиків звертатися: світова література ХХ століття знає безліч подібних зразків: від Керуака до Жадана, від Бліє до Кемерона. Врятувати книгу від інфантилізму автора могли би два чинники. Якби вона з'явилася років 60 тому, недоліки замінили би свіжість теми. Якщо б у ній було видно цілісність будови, вона б не розіпалається на окремі фрагменти й була цікавою принаймні для шанувальників українського художнього слова як такого. За їх відсутності «Анатомічний атлас» перетворюється на паперову кунсткамеру, до якої зазирнув — і йдеш із полегшенням.

Вікторія Поліненко

Артем Чех. Анатомічний атлас. — Х.: Фоліо, 2008.

роль виконує Петро Панчук — через нього й вистава нелегка, й грati її часто неможливо. Те, як працює на сцені цей актор, можна охарактеризувати словами «на розрив аорти». Мало того, що Панчук містично схожий на Шевченка, й то не завдяки гриму. Актор грає тонку, розумну, іронічну людину, поета від Бога, для якого його гений не виграшний білет у славу, а хрест. Щоб передати таке пронизливе відчуття самотнього шляху, треба й самому бути непрересічною особистістю і, як не патетично це звучить, жити на сцені.

Національний драматичний театр ім. І. Франка
(Київ, пл. Франка, 3)

Наталія Шевченко

Че серйозно?

Ти мене кохаєш?

Че серйозно?

ВИСТАВКА

УСЕ СКАЗАНО

ФОТОГРАФІЯ Роботи учасниці групи Р.Е.П. Лади Наконечної частіше можна побачити на спільніх виставках та в проектах. Однак нині в галереї Kiev.FineArt відкрилася її персональна експозиція «Вже сказане». Художниця звернулася до улюбленої теми молодих українських митців — мас-медіа. Тавріючи ганьбою телебачення в актуальному мистецтві почали не вчора, тому й усі можливі претензії до нього, здається, вже встигли висловити. Та наша мистецька молодь уперто не бажає це помічати. Роботи Наконечної рясніють знайомими фразами на штамп «Ти мене кохаєш?» чи «Це серйозно?». Художниця каже, що ці емоційні висловлювання TV так затерло, що вони перетворилися на фікцію. В передачах і серіалах почутия переливаються через край, а для легшого засвоєння їх показують спрощено. Мисткиня ж вирішила вирвати чуттєвість із тексту екраниного життя й дати їй шанс пожити трохи довше.

До 18 червня

Галерея Kiev.FineArt (Київ, вул. Велика Житомирська, 12)

«АПАРАТ»

Кінопроекційний апарат — оптико-механічний пристрій для проектування фільмів. Його елементи: стрічкопротяжний механізм, світлооптична і звуковідтворювальна системи. Це анахронічне визначення нагадує про існування прихованої складової картин. Проект Олексія Радинського «Апарат» нагадує про те приховане кінематографом, на що таки варто звернути увагу.

До 4 червня

Муніципальна галерея (Харків, вул. Чернишевського, 15)

ДЖАЗ

ТЕТ-ДЖАЗ-ТЕТ

ГАСТРОЛІ 74-річного тромбоніста Кертіса Фуллера можна вважати навіть не батьком, а стовідсотковим дідулем джазу з наступним поданням у святі. Виріс майбутній геній у сирітському притулку, де, крім головного інструмента, опанував ще й валторну, саксофон та скрипку. Підзвучання його вже класичного диска Blues-etts, записаного разом із Бенні Голсоном, Томмі Фленегеном, Джиммі Гаррісоном та Елом Гервудом, встигло захопитися музикою не одне покоління меломанів. Його ансамбль Jazztet став символом хард-бопу. Улюбленому стилю пан Фуллер залишився вірним на все життя, лише одного разу — на початку 1970-х — відійшовши до експериментів із електронікою. Наразі це єдиний афро-американський тромбоніст, який здобув визнання в Європі й грав разом із Джоном Колтрейном та Майлзом Девісом. На концерті в Києві метр задоволиться акомпанементом «Нью-Йорк Джаз Квартету».

6 червня

Національна музична академія (Київ, вул. Городецького, 1-3/12)

МАРКА ЄВПАКА

Ім'я Миколи Євпака для Черкас знакове. Святкувати 60-річний ювілей музиканта у межах Jazz At The Philharmonic зберуться, зокрема, його учні, включно із Бігбендом Черкаського музичнища та міським квартетом саксофоністів. Не відстануть і Cherkasy Jazz Quintet Сергія Крашенінникова, диксиленд Володимира Бреславського та Черкаський камерний оркестр Олександра Дяченка.

30 травня

Обласна філармонія (Черкаси, вул. Хрецьнатик, 194)

ЛІТЕРАТУРА

З КОРИЦЕЮ

ПОЕТИЧНО-МУЗИЧНИЙ ПРОЕКТ «Самогон» Юрія Андрушовича та польського джазового колективу «Карбідо» відомий майже в усій Україні. Ще одне їх спільне починання теж має гастрономічну назву — «Цинамон» (кориця), проте цього разу проект абсолютно новий. Прем'єра відбудеться в Дрогобичі — рідному місті письменника й художника Бруно Шульца, чиго прозу захопують до шедеврів світової літератури XX століття й чио графіку ставлять поряд із малюнками Гойї. Що приховується за цією назвою, окрім натяку на «Цинамонові крамниці» (збірка оповідань Шульца) — таємниця. Андрушович знову вирішив піднести своєм шанувальникам сюрприз. Однак давно не є таємницею ніжнє ставлення нашого сучасника до творчості митця, якому він уже присвятив не один свій текст. Тож можна сподіватися, що новий «цинамоновий» продукт буде справді смачним, бо зроблено його з любов'ю.

31 травня

Дрогобич, дворик міської Ратуші

ТЕАТР

«БАЛ-МАСКАРАД»

ОПЕРА «Бал-маскарад» Джузеппе Верді приносить удачу. Взимку 2005-го, майже одразу після того, як граф Рікардо з кінджалом та полум'яною любов'ю в серці впав на сцену Львівської опери, театр здобув статус національного. Подейкують, у тому якісному стрібкові не останню роль відіграв талант режисера Василя Вовкуні. Столична Національна опера для нинішньої реалізації цього твору запросила молодого вердієзнавця Італо Нуніціату, який торік здійснив на її кону постановку «Макбета». «Бал-маскарад» — взірець еталонного оперного дійства, де побутують таємні пристрасті, ревнощі, ворожіння та споконвічна боротьба між коханням і обов'язком. Акторський ансамбль на чолі з Дмитром Поповим (граф Рікардо), Володимиром Опеньком (його секретар-убивця Ренато), Тетяною Анісімовою (Амелія — від неї всі біди) та Аллою Позняк (зла відьма) передасть цей мікс із вражаючим натхненням.

6, 8 червня

Національна опера України (Київ, вул. Володимирська, 50)

У ТИШІ

Чи можливо танцювати про літературу? З відповідю на це запитання допоможе визначитися вистава-дует «До доброї тиші» Любінського Театру Танцю, поставлена за мотивами текстів Бруно Шульца. Мета режисера вистави Річарда Каїновського — відтворити специфічну атмосферу творів автора. Критики вважають, що йому це вдалося.

31 травня

Музично-драматичний театр ім. Юрія Дрогобича (Дрогобич, пл. Театральна, 1)

НАВІГАТОР

ФЕСТИВАЛЬ

КІНО

КЛАСИКА

STARE MISTO

РОК Рок-фестивалів у Львові не бракує, та місцеві жителі вирішили організувати таку імпрезу, яка б стала найгучнішою музичною подією останніх років у Західній Україні. Більше того, організатори запевняють, що незабаром (а фестиваль планують проводити щорічно) він безперечно посяде місце одного із найпопулярніших музичних дійств Центральної та Східної Європи. Запорукою цього, окрім привабливості самого міста, буде якісний рівень учасників, котрих вибирали тільки серед найкращих та найпопулярніших. Задля успішного старту 2008-го року проводили опитування серед львів'ян щодо того, які б гурти вони хотіли почути. Остаточний «вирок» такий: «Океан Ельзи», «BB», Zdob Si Zdub, Esthetic Education, «С.К.А.Й.», а також білоруський фрік-кабаре-бенд «Серебряная Свадьба» — команда у нас ще маловідома, проте варта, аби спіznатися з нею ближче.

31 травня – 1 червня

Монумент Слави
(Львів, на вул. Стрийській)

РОК-ЛІТО

Імпреза «Літо у Сколімо» зібрала цікавий коктейль гуртів. Тут можна буде почути експериментальну суміш хеві-металу з техно від White, комп'ютеризований урбаністичний рок від Extasy, етнічний рок від групи «Етно XL», а також такі відомі кійвські гурти, як O'Torvald та PLATINA. На десерт — легендарний зять Юлії Тимошенко та команда DVS.

31 травня

Комплекс «Сколімо»
(смт. Клевань Рівненської об-
ласті, вул. Б. Хмельницького, 1в)

ДРУГЕ ДИХАННЯ

ТРИЛЕР Після десятирічного мовчання автор «Хрещеного батька» та «Апокаліпсиса сьогодні», Френсіс Форд Коппола повернувся до кіно. Сюжет його нової картини «Молодість без молодості» напрочуд актуальний — про страх перед старінням нині пишуть і фільмують доволі багато. У стрічці йдеться про професора, в якого після невдалої спроби самогубства влучила близькавка. Після цього він не лише виживає, а й отримує втрачену молодість. Легендарний режисер попередив, що він не намагався зробити свій фільм зрозумілим усім в і зізнався: «Молодість без молодості» — це, швидше, поезія. Й додав, що хотів порадувати глядача музикою, зображенням, грою акторів. А тим, хто відразу не второпають, про що стрічка, він порадив переглянути картину ще раз. У фільмі виблицьку зіркова плеяда авторів: Тім Рот, Метт Деймон, Александра Марія Лара, Бруно Ганц.

3 29 травня

Кінотеатр «Кіїв»
(Київ, вул. В. Васильківська, 19)

БЕЗ ТАБУ

У стрічці «Заборонене царство» Роба Мінкоффа злилися бойовик, фентезі, мелодрама, комедія та пригодницький жанри. Ну, а як інакше, коли в одній із головних ролей — Джекі Чан. В епіцентрі сюжету — американський підліток, який знаходить у ломбарді посоку Царя мавп. З його допомогою він «перебирається» до старадавнього Китаю, де очолює бойовий загін, що прагне звільнити свого короля.

У кінотеатрах України

3 29 травня

АКЦЕНТ НА ХАРКІВ

КОНЦЕРТ Філармонічний концерт диригента Кирила Карабіця з Харківським молодіжним симфонічним оркестром «Слобожанський» переносили кілька разів. Ale його варто було дочекатися. Цей митець має репутацію одного з найбільш жаданих у світі українських диригентів, а його колектив — одного з найперспективніших та мобільних в Україні. Торік вони з честью витримали навантаження меморіального концерту-реквієму пам'яті жертв Голодомору, де презентували «Голосіння» та «Молитву Катерини» композитора Івана Карабіця. Пропагувати спадщину батька молодий маestro зирається як тепер. До програми включено Другий концерт для фортепіано з оркестром, присвячений Миколі Суку. Як уклін слобожанській землі — Стойта до комедії «Віндрозькі витівниці» харків'яніна Володимира Гтушкина. Кульмінацією стане Перша симфонія Дмитра Шостаковича.

5 червня

Національна філармонія
України (Київ, Володимир-
ський узвіз, 2)

ВОГОНЬ І ТРУБИ

Державний духовий оркестр укотре спростовує стереотипи щодо вуличних свят під польки Штрауса. Програма одного з найголовніших музичних ньюзмейкерів тижня сенсаційна. Це, зокрема, «Тема з варіаціями» Шенберга, «Концертна музика» Хіндеміта, а також прем'єри «Притчі» та «Трасекторії звуку» Олександра Щетинського.

4 червня

Національна філармонія
України (Київ, Володимир-
ський узвіз, 2)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

ПРО НАСЛІДКИ ТОТАЛІТАРИЗМУ

Подіумна дискусія за участі Юрія Шаповала, Григорія Грабовича, Семена Глузмана, Владислава Верстюка, Андрія Мокроусова.

30 травня. Гете-інститут

(Київ, вул. Волоська, 12/4)

YOUNNAT

Сольний електронний проект композитора й клавішника гурту «Lok» Олега Сердюка.

31 травня. Планетарій

(Харків, пров. Кравцова, 15)

ГАРУ

Володар World Music Awards, один із найкращих виконавців ролі Квазимodo в Notre-Dame de Paris із новою баладною програмою.

3 червня. Національний палац «Україна» (Київ, вул. В. Васильківська, 103)

«ПЕРСЬКИЙ БУЗОК»

Вистава за п'есою Ніколая Коляди. В головних ролях — Лія Ахеджакова й Михаїл Жигалов.

4 червня. МЦКМ «Жовтневий» (Київ, вул. Інститутська, 1)

ХУЛІ ІГЛЕСІАС

Улюблені хіти від Дункана Маклауда світової лірики.

4 червня. Національний палац «Україна» (Київ, вул. В. Васильківська, 103)

HIGH FIVE DRIVE

У межах європейського туру — одна з найкращих канадських команд, яка працює в стилі панк-хардкор.

4 червня. «Рок-кафе» (Дніпропетровськ, наб. Перемоги, 106а)

ПРЕМ'ЄРИ

Творів сучасної української камерної та органної музики. В програмі — опуси Колесси, Колодуба, Костіна, Гончаренка, Линника, Ляшенка.

6 червня. Будинок органної та камерної музики (Київ, вул. В. Васильківська, 77)

«9 МІСЯЦІВ + 3 ДНІ»

70 чорно-білих фото із зображеннями новонароджених у перші години життя, відзнятих Ігорем Гайдаем у пологових будинках Відня та Києва.

До 8 червня. Український дім

(Київ, вул. Хрещатик, 2)

ДОТЕПНА КОНСПІРОЛОГІЯ

Коли я рік тому працював в одному столичному тижневику, вийшло так, що якась читачка натрапила по телефону на мене. «У вас чудова газета, — сказала вона мені. — Чудова тому, що українська. Ви про все прекрасно пишете, але оминаєте дуже важливу тему». «Яку?» — запитав я. «Єврейську змову! — повідала пані. — Євреї захопили владу, вони скрізь: в уряді, в Секретаріаті Президента, вони керують банками, бізнесом, геть усім!» «Знаєте, а вони є навіть у нашій газеті», — кажу їй. «Невже? Хто?» — здивувалася читачка. «Я», — збрехав автор цих рядків. У слухавці залинуали короткі гудки. ■

**АНДРІЙ
ЛАВРИК**

**ОЛЕНА
ЧЕКАН**

ПРІВЕД МЕДВЕД! Так назвали пітерські карикатуристи виставку своїх робіт. А журналісти вже змагаються щодо назви державного устрою, який чекає Росію. Визначення чомусь обертаються навколо слова «демократія»: tandemратія, клонократія. Невже тому, що Медведев, на противагу Путіну, не має коріння в спецслужбах? А в головах усіх рівнів, у тих, хто мають кабінет у Росії, збентеженість і розгубленість: чий портрет чіпляти на стіну? Чи, може, обідва? А якщо обидва, то який має бути більший? Бо важко уявити Дмитра Анатолієвіча, котрий викликає на килим Владіміра Владіміровіча. Чи таки зможе? Як на мене, на якісь зміни варто сподіватися, лише коли зміниться десятисекундна заставка державного телеканалу РТР-планста, де тричі з'являється Олександр I ідвічі — Сталін. ■

ХУЛІГАНСЬКЕ КОХАННЯ

Взагалі-то, терпіти не можу хіп-хоп, бо вважаю його глибоко чужою для України субкультурою. Але дніми до рук потрапив збірник хіп-хопу з піснями футбольних фанатів польських клубів. Прослухав підряд разів п'ять — і не міг відірватися. Давно не чув настільки щиріх і непідробних емоцій. Грубі впевнені голоси футбольних хуліганів у супроводі якісно зроблених треків зізнавалися в коханні до «Вісли», «Краківії», «Легії», «Аркі», «Леха» тощо й обіцяли померти за потреби за улюблені кольори та світогляд. Чомусь у мене не виникло жодних сумнівів, що це не просто слова. Таке ось хуліганське кохання. ■

**БОГДАН
БУТКЕВІЧ**

**МАРІЯ
СТАРОЖИЦЬКА**

МІЙ № 245 Коли побачила оголошення, що в день виборів у школі, де знаходитьться моя виборча дільниця, на відкритті спортомайданчика буде співати Гарік Крічевський, не повірила. І не тому, що ця зірка надто яскрава для глибин дворів на Сирці, а тому, що майданчик цей уже урочисто відкривали тиждень тому. Але диво сталося — Гарік заспівав просто неба для приблизно трьох десятків виборців. І «Киевлянку», і «Споем застольную, еще застольную...» Я голосно прохала, коли він запитував, що ще заспівати, улюблену «Мой номер двести сорок п'ять», пам'ятасте, «на телогреечке печать, мне часто снится за колючкой...», але співак не зголосився. Напевне тому, що його друг Віктор Пилипшин, голова Шевченківської райради й кандидат у мери, на чие запрошення Гарік завітав до шкільного двору, йшов на вибори під іншим номером. ■

**ТАНЯ
ОВЧАР**

**ВІКТОРІЯ
ПОЛІНЕНКО**

ІЗНОВУ БІЛЯВКА У те, що написане має звичку втілюватися в життя, я вірю. Але інколи забиваю, що така матеріалізація може виявиться з іронічним присмаком. Нещодавно я за посередництва короткої репліки, що друкується в **Тижні** на цій сторінці, надіслала до ноосфери повідомлення про свою прихильність до білявок і їх прихильність до авто. «Там» чи то не повірили в мою щирість, чи вирішили пожартувати, проте одна з представниць цього виду нещодавно намагалася перехватити мене своєю машинкою. При цьому порушивши кілька правил дорожнього руху й, що особливо образливо, на швидкості равлика. Нічого особистого — озираючись навсібіч на порожньому перехресті, вона мене просто не помітила. Любий Усесвіте, я урочисто обіцяю більше анекdotів про білявок не розповідати. Обмежуся Чебурашкою чи Штирліцем. ■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

Коли ти хочеш знати

Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

ПОДІЙ НАЧАЛИСЯ НАДУ УКРАЇНІ З ІНШИХ ТЕЛЕКАНАЛІВ ВІДНОВЛЕНІ

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжеті за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в қабельних мережах, в ефірі та з супутника

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 235-88-54
office@book-ye.com